

ŠILALĖS RAJONO SAVIVALDYBĖS STRATEGINIS PLĖTROS PLANAS IKI 2020 METŲ

ESAMOS SITUACIJOS ANALIZĖ

skiriama:

Šilalės rajono savivaldybei

2011

Šilalė

TURINYS

BENDRA ŠILALĖS RAJONO APŽVALGA	4
SOCIALINĖ APLINKA.....	7
1.1. DEMOGRAFIJA	7
1.2. SOCIALINĖ INFRASTRUKTŪRA.....	12
1.2.1. Švietimas ir mokslas.....	12
1.2.2. Jaunimo politika.....	16
1.2.3. Kultūra	19
1.2.4. Sportas	22
1.2.5. Sveikatos apsauga.....	24
1.2.6. Socialinė apsauga	31
1.3. VIEŠASIS SAUGUMAS.....	34
1.4. SSGG ANALIZĖ	38
EKONOMIKA IR VERSLO APLINKA	39
2.1. INVESTICIJOS	39
2.2. VERSLAS	42
2.3. STATYBOS	46
2.4. PREKYBA IR PASLAUGOS	47
2.5. GYVENTOJŲ UŽIMTUMAS IR NEDARBAS	50
2.6. TURIZMAS	53
2.7. SSGG ANALIZĖ	56
ŽEMĖS ŪKIS, MIŠKININKUSTĖ IR KAIMO PLĖTRA.....	57
3.1. ŽEMĖS ŪKIS	57
3.2. MIŠKŲ ŪKIS	62
3.3. KAIMO PLĖTRA	65
3.4. SSGG ANALIZĖ	66

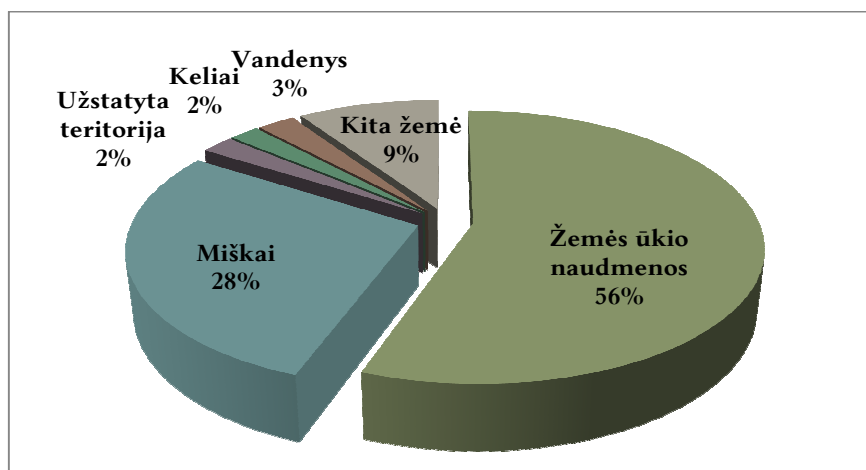
INFRASTRUKTŪRA IR APLINKOS APSAUGA	67
4.1. TRANSPORTAS	67
4.2. INŽINERINĖ INFRASTRUKTŪRA	71
4.2.1. Vandens tiekimas ir nuotekos	71
4.2.2. Šilumos ūkis	74
4.2.3. Elektros energija	77
4.2.4. Dujų ūkis.....	77
4.2.5. Ryšiai	78
4.3. GYVENAMASIS FONDAS	78
4.4. APLINKOS APSAUGA	82
4.5. SSGG ANALIZĖ	87

BENDRA ŠILALĖS RAJONO APŽVALGA

Šilalės rajono savivaldybė yra įsikūrusi Lietuvos vakaruose, Tauragės regiono šiaurinėje dalyje. Savivaldybė yra strategiškai puikioje geografinėje padėtyje, šiaurėje ribojasi su Rietavo bei Telšių rajonais, rytuose su Kelmės rajonu, pietuose su Tauragės, o vakaruose su Šilutės ir Klaipėdos rajonais. Savivaldybės teritoriją kerta automagistralė Vilnius – Klaipėda.

Šilalės rajono savivaldybės administracinis centras yra Šilalės miestas, kuris nuo Vilniaus miesto yra nutolęs 239 km., nuo Kauno – 144 km., o nuo Klaipėdos – 81 km. Nuo apskrities centro – Tauragės miesto – Šilalė yra nutolusi 31 km.

Šilalės rajono savivaldybė užima 118 798,70 ha plotą, kurio daugiau nei pusę ploto (56 proc.) sudaro žemės ūkio naudmenos, 28 proc. – miškai, 3 proc. – vandenys, po 2 proc. keliai ir užstatyta teritorija, o kita žemė sudaro – 9 proc. viso bendro ploto (žr. Pav. 1). Bendras savivaldybės plotas sudaro 1,8 proc. Lietuvos bei 26,9 proc. Tauragės apskrities teritorijos.

Pav. 1. Šilalės rajono savivaldybės žemės fondo sudėtis, 2011 metų pradžioje

Duomenys: Nacionalinė žemės tarnyba prie Žemės ūkio ministerijos

Šilalės rajono savivaldybėje yra 1 miestas, 7 miesteliai ir 435 kaimai. Lietuvos Respublikos Statistikos departamento duomenimis, 2011 m. pradžioje Šilalės rajono savivaldybėje gyveno 28 708 gyventojų, iš jų 5 827 mieste (t. y. 20 proc.). Didžioji dauguma (80 proc.) savivaldybės gyventojų gyvena kaime. Administraciniu-teritoriniu požiūriu rajono savivaldybė suskirstyta į 14 seniūnijų: Bijotų, Bilionių, Didkiemio, Kaltinėnų, Kvėdarnos, Laukuvos, Pajūrio, Palentinio, Šilalės miesto, Šilalės kaimiškąją, Tenenių, Traksėdžio, Upynos ir Žadeikių (žr. Pav. 2).

Pav. 2. Šilalės rajono savivaldybės seniūnijos

Istoriniuose šaltiniuose Šilalė minima nuo XVI a. pradžios – 1533 m. Tuo metu buvo pastatyta pirmoji Šilalės bažnyčia, tačiau archeologiniai tyrinėjimai rodo, kad Šilalė pradėjo kurtis jau XIV a. 1812 m. Bijotuose įkurtas pirmasis Lietuvoje kraštotyros muziejus – Dionizo Poškos „Baublys“. Vytogaloje veikia „Lituanikos“ lakūno Stepono Girėno, Lembo kaime kalbininko Kazimiero Jauniaus tėviškės – muziejai, Upynos liaudies amatų muziejus. 2006 m. į naujas patalpas įsikraustė Šilalės Vlodo Statkevičiaus muziejus.

Rajone sukoncentruoti santykinai dideli gamtiniai ir kultūriniai rekreacijos ir turizmo ištekliai. Miškai, ežerai, tvenkiniai, upės ir jų slėniai, išlikusios natūralios pievos ir ganyklos bei kiti natūralaus kraštovaizdžio elementai lemia kraštovaizdžio vertę, biologinę įvairovę ir jos išsaugojimo svarbą. Į Šilalės rajono savivaldybės teritoriją įeina Pagramančio ir Varnių regioniniai parkai, Stemplių kraštovaizdžio, Jūros botaninis, Upynos geomorfologinis, Aitros hidrografinis draustiniai. Šilalės rajono teritorijos gamtinis karkasas išnagrinėtas ir pažymėtas vadovaujantis Lietuvos Respublikos teritorijos bendrojo plano, patvirtinto 2002 m. spalio 29 d. Lietuvos Respublikos Seimo sprendimu Nr. IX-1154, Gamtinio karkaso žemėlapiu.

Šilalės rajone yra ir Europos ekologinio tinklo NATURA 2000 objektų, kurių apsauga yra orientuota į buveinių ir paukščių apsaugai svarbių teritorijų išsaugojimą, palaikymą, natūralių buveinių tipų, gyvūnų ir augalų rūšių atkūrimą. Rajone paukščių apsaugai svarbi teritorija yra Vainuto miškų biosferos poligonas, buveinių apsaugai svarbios teritorijos – Gojaus skroblynai, Medvėgalio pievos, Paršežerio – Lūksto pelkių kompleksas, Pagramančio regioninis parkas, Žaliosios miškas.

Šilalės rajono savivaldybėje pripažintos saugomomis 128 nekilnojamosios kultūros vertybės: 63 archeologijos objektai, 10 statinių kompleksų, 7 statiniai, 11 mitologinių vietų, 20 monumentų, 6 įvykių vietos bei 11 laidojimo vietų. Šilalės rajono teritorijoje tęsiasi Tauragės ir Varnių paveldo vertybių apsaugos arealai, t. y. sukultūrinto kraštovaizdžio teritorijos, kur dominuoja valstybės istorijos paveldas. Rajone yra 6 buvusių dvarų sodybos – Budrių, Pajūrio, Prapymo, Rūtelių (Leonardpolio), Labardžių ir Bijotų (Baublių). Saugomais statinių kompleksais pripažintos Bijotų

(Baublių) ir Pajūrio dvarų sodybos. Kvėdarnos ir Laukuvos miesteliai yra pripažinti Kultūros vertybių registre registruotomis vertybėmis.

Šilalės rajono savivaldybė sėkmingai bendradarbiauja su Stavenhageno (Vokietija), Lund (Švedija), Krasniko (Lenkija), Borščiv (Ukraina), Marmonovo ir Sovietsko (Rusija, Kaliningrado sritis) savivaldybėmis.

SOCIALINĖ APLINKA

1.1. DEMOGRAFIJA

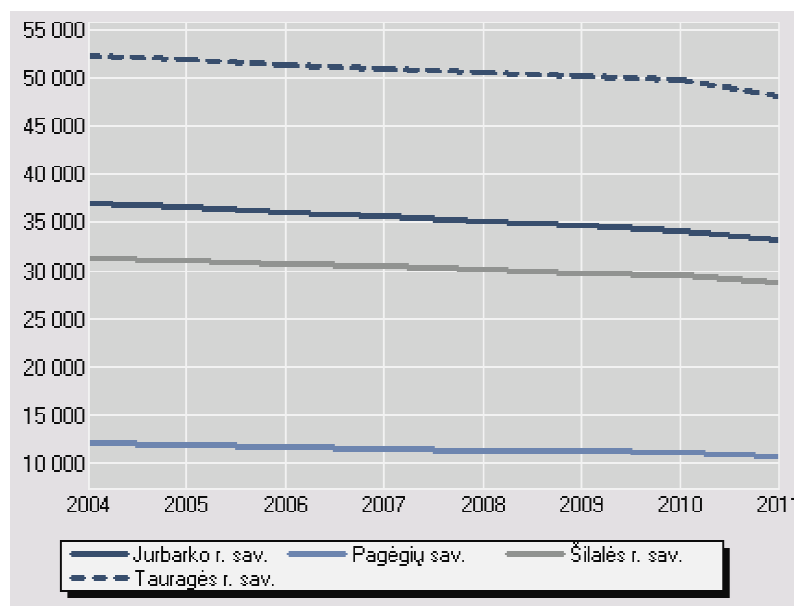
Gyventojų skaičius Šilalės rajono savivaldybėje mažėja: per pastaruosius septynis metus (nuo 2004 m. iki 2011 m. pradžios) gyventojų sumažėjo 2 570 gyventojų, arba 8,2 proc. Gyventojų mažėjimo tendencija būdinga visai Lietuvos Respublikai ir Tauragės apskričiai. Analizuojamu laikotarpiu šalyje sumažėjo 201 256 gyventojais, o apskrityje – 12 025 gyventojais (žr. Lentelė 1). Pažymėtina, kad savivaldybės gyventojų skaičiaus procentinis pokytis yra didesnis nei Lietuvos Respublikos vidurkis (5,8 proc.) ir mažesnis už Tauragės apskrities vidurkį (9 proc.).

Lentelė 1. Gyventojų skaičius metų pradžioje, 2004–2011 metų pradžioje

Teritorija	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Lietuvos Respublika	3 445 857	3 425 324	3 403 284	3 384 879	3 366 357	3 349 872	3 329 039	3 244 601
Tauragės apskritis	132 729	131 481	129 976	128 679	127 378	126 056	124 755	120 704
Šilalės r. sav.	31 278	31 052	30 750	30 431	30 131	29 775	29 486	28 708

Šaltinis: Lietuvos Respublikos Statistikos departamentas

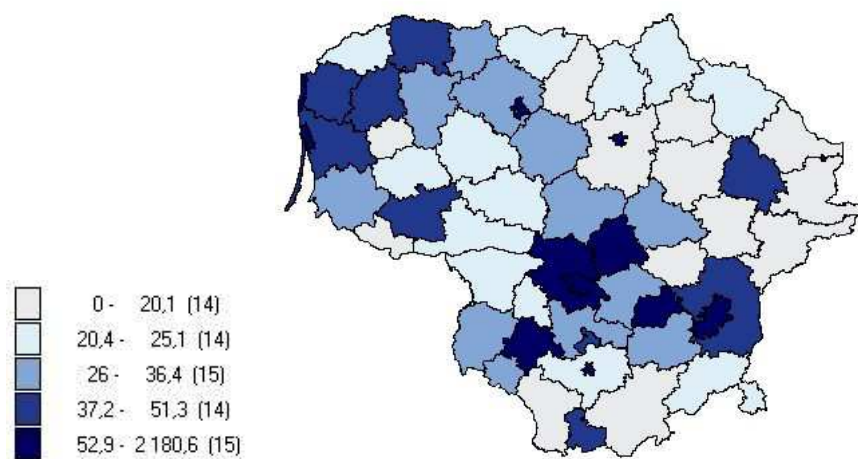
Lyginant su kitomis Tauragės apskrities savivaldybėmis, tik Tauragės rajono gyventojų skaičius pakito mažiau (7,9 proc.) nei Šilalės rajono savivaldybėje. Jurbarko rajono mažėjo 10,7 proc., Pagėgių – 11 proc. (žr. Pav. 3). Ilgalaikėje perspektyvoje Klaipėdos didmiesčio metropolizacija gali padėti išlaikyti arba paskatinti kurtis Šilalės rajone naujus gyventojus, kurių darbo vietos būtų Klaipėdos miestas ir kitos jo regiono vietovės.

Pav. 3. Gyventojų skaičius 2004–2011 metų pradžioje savivaldybėse

Šaltinis: Lietuvos Respublikos Statistikos departamentas

Pagal gyventojų skaičių Tauragės apskrityje Šilalės rajono savivaldybė yra didesnė tik už Pagėgių savivaldybę. Šilalės rajono savivaldybė nėra tankiai apgyvendinta ir jos tankumas nesiekia 25 gyv./km. (žr. Pav. 4). Tokių savivaldybių iš viso Lietuvos Respublikoje yra 14. Rečiau apgyvendinta Tauragės apskrityje yra tik Pagėgių savivaldybė.

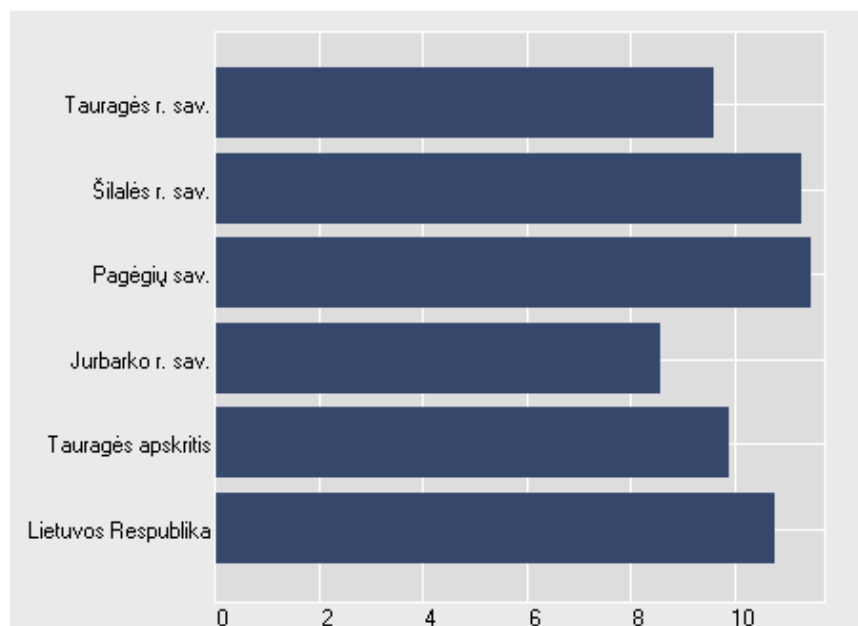
Pav. 4. Gyventojų tankis metų pradžioje, 2011 m. pradžioje

Šaltinis: Lietuvos Respublikos Statistikos departamentas

Mažas savivaldybės gyventojų tankumas rodo, kad dauguma gyventojų gyvena kaimo vietovėse ir rajonas yra mažai urbanizuotas. Remiantis Lietuvos Respublikos Statistikos duomenimis, Šilalės rajono savivaldybėje mieste gyvena tik 20,3 proc. visų savivaldybės gyventojų, o kaimo vietovėse – 79,7 proc. visų gyventojų. Mažas gyventojų tankumas ir gyventojų skaičiaus mažėjimas gali sąlygoti, jog švietimo, sveikatos priežiūros ir kultūros įstaigoms gali būti sudėtinga išsilaikyti, ypač rečiau gyvenamose, kaimo vietovėse.

Šilalės rajono savivaldybės, Tauragės apskrities ir šalies gyventojų skaičiaus mažėjimo tendencijas sąlygoja neigiama natūrali gyventojų kaita ir neigiamas migracijos saldo. Natūrali gyventojų kaita išlieka neigiama, kai gyventojų mirtingumas (mirusiųjų skaičius) viršija gimstamumą (gimusiųjų skaičių).

2004–2010 m. laikotarpyje gimstamumas ir gimusių skaičius, tenkantis 1 000 gyventojų, Lietuvos Respublikoje, Tauragės apskrityje ir Šilalės rajono savivaldybėje kito netolygiai. Visgi, Šilalės rajono savivaldybės gimstamumo rodikliai viršija šalies ir apskrities vidurkius. 2010 m. 1 000 gyventojų Šilalės rajono savivaldybės gyventojų teko 11,3 gimusiųjų, kai vidutiniškai šalyje – 10,8 gimusieji ir apskrityje – 9,9 gimusieji (žr. Pav. 5). Lyginant rajono savivaldybę su kitomis Tauragės apskrities savivaldybėmis, gimusiųjų skaičius 1 000 gyventojų yra didesnis tik Pagėgių savivaldybėje (11,5 gimusieji).

Pav. 5. 1 000 gyventojų tenka gimusių, 2010 m.

Šaltinis: Lietuvos Respublikos Statistikos departamentas

Gimstamumo rodikliai yra tiesiogiai susiję su natūralia gyventojų kaita. 2004–2010 m. laikotarpyje pastebima teigiama demografinė tendencija visos šalies mastu – sumažėjusi neigiama natūrali gyventojų kaita (sumažėjo 40,5 proc.) (žr. Lentelė 2). Kaip ir Lietuvos Respublikoje, neigiama natūrali gyventojų kaita mažėjo Tauragės apskrityje (19,4 proc.) ir Šilalės rajono savivaldybėje (60,7 proc.). Pagal neigiamą natūralią kaitą, tenkančią 1 000 gyventojų, 2010 m. Šilalės rajono savivaldybės rodiklis buvo mažiausias visoje Tauragės apskrityje, 66,7 proc. mažesnis už apskrities vidurkį ir 25 proc. – už šalies vidurkį.

Lentelė 2. Natūrali gyventojų kaita, gyventojų skaičius, 2004–2010 m.

Teritorija	Rodikliai	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Lietuvos Respublika	Natūrali gyventojų kaita	-10 921	-13 258	-13 548	-13 278	-8 767	-5 350	-6 494
	Tenka 1 000 gyventojų	-3,2	-3,9	-4	-3,9	-2,6	-1,6	-2
Tauragės apskritis	Natūrali gyventojų kaita	-680	-727	-789	-594	-453	-456	-548
	Tenka 1 000 gyventojų	-5,2	-5,6	-6,1	-4,6	-3,6	-3,7	-4,5
Jurbarko r. sav.	Natūrali gyventojų kaita	-249	-253	-274	-225	-167	-177	-260
	Tenka 1 000 gyventojų	-6,8	-7	-7,7	-6,3	-4,8	-5,1	-7,7
Pagėgių sav.	Natūrali gyventojų kaita	-70	-53	-98	-77	-50	-39	-40
	Tenka 1 000 gyventojų	-5,8	-4,5	-8,4	-6,7	-4,4	-3,5	-3,7
Šilalės r. sav.	Natūrali gyventojų kaita	-112	-142	-150	-113	-79	-61	-44
	Tenka 1 000 gyventojų	-3,6	-4,6	-4,9	-3,7	-2,6	-2	-1,5
Tauragės r. sav.	Natūrali gyventojų kaita	-249	-279	-267	-179	-157	-179	-204
	Tenka 1 000 gyventojų	-4,8	-5,4	-5,2	-3,5	-3,1	-3,6	-4,2

Šaltinis: Lietuvos Respublikos Statistikos departamentas

Nepaisant mažėjančios neigiamos natūralios gyventojų kaitos, didėjantis neigiamas migracijos saldo išlieka nepalankia aplinkybe gyventojų skaičiaus kitimo tendencijoms. Neigiamas migracijos saldo rodo, jog išvykstančiųjų gyventojų dalis yra didesnė už atvykstančiųjų.

2004–2010 m. laikotarpyje Lietuvos Respublikoje, Tauragės apskrityje ir Šilalės rajono savivaldybėje neigiamas migracijos saldo didėjo. Šilalės rajone neigiamas migracijos saldo padidėjo 84,5 proc., Tauragės regione – 83,8 proc. ir šalyje – 87,7 proc. (žr. Lentelė 3). Šis rodiklis itin šoktelėjo 2009–2010 m., kai 2010 m. iš šalies išvyko 83 157 gyventojais, t. y. 75,3 proc. daugiau nei 2009 m., o migracijos saldo yra tiesiogiai susijęs su sparčiai augančia gyventojų emigracija iš šalies.

Lentelė 3. Migracijos saldo, 2004–2010 m.

Teritorija	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Lietuvos Respublika	-9 612	-8 782	-4 857	-5 244	-7 718	-15 483	-77 944
Tauragės apskritis	-568	-778	-508	-707	-869	-845	-3503
Jurbarko r. sav.	-184	-297	-166	-239	-261	-340	-873
Pagėgių sav.	-67	-123	-88	-101	-124	-55	-348
Šilalės r. sav.	-114	-160	-169	-187	-277	-228	-734
Tauragės r. sav.	-203	-198	-85	-180	-207	-222	-1548

Šaltinis: Lietuvos Respublikos Statistikos departamentas

Neigiama natūrali gyventojų kaita ir neigiamas migracijos saldo gali sąlygoti gyventojų pasiskirstymą pagal amžiaus grupes. Darbingo amžiaus (16–65 metų) gyventojai sudaro 62,1 proc. visų Šilalės rajono savivaldybės gyventojų, 18,9 proc. – gyventojai iki 15 metų ir 19 proc. – pensinio amžiaus (žr. Lentelė 4). Lyginant savivaldybės rodiklius su Lietuvos Respublikoje ir Tauragės apskrities vidurkiais, gyventojų pasiskirstymas pagal amžiaus grupes yra panašus į savivaldybės: didžiausią dalį gyventojų sudaro darbingo amžiaus, o mažiausia – iki 15 metų. Palyginimui 63,7 proc. šalies gyventojų yra darbingo amžiaus, o Tauragės regione šios amžiaus grupės gyventojai yra 62,4 proc.

visų gyventojų. Tik Šilalės rajono savivaldybėje gyventojai iki 15 metų sudaro didesnę procentinę dalį nei šalies (16,3 proc.) ir regiono (17,3 proc.) vidurkiai, o tai lemia didesnis gimstamumo rodiklis savivaldybėje. Tuo tarpu savivaldybės pensinio amžiaus gyventojų dalis Lietuvos Respublikoje yra 20 proc., o Tauragės regione – 20,3 proc.

Lentelė 4. Gyventojai pagal amžiaus grupes, gyventojų skaičius, 2006–2011 m. pradžioje

Teritorija	Amžiaus grupės	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Lietuvos Respublika	0–15 metų amžiaus gyventojai	613 762	590 213	568 820	550 246	539 452	526 419
	Darbingo amžiaus gyventojai	2 121 455	2 136 574	2 140 133	2 153 999	2 141 021	2 067 923
	Pensinio amžiaus gyventojai	668 067	658 092	657 404	645 627	648 566	650 259
Tauragės apskritis	0–15 metų amžiaus gyventojai	26 708	25 323	24 155	22 893	21 986	20 906
	Darbingo amžiaus gyventojai	77 095	77 780	77 915	78 411	78 077	75 312
	Pensinio amžiaus gyventojai	26 173	25 576	25 308	24 752	24 692	24 486
Jurbarko r. sav.	0–15 metų amžiaus gyventojai	6 972	6 662	6 374	6 060	5 830	5 529
	Darbingo amžiaus gyventojai	21 277	21 329	21 227	21 273	21 026	20 243
	Pensinio amžiaus gyventojai	7 813	7 631	7 557	7 397	7 357	7 308
Pagėgių sav.	0–15 metų amžiaus gyventojai	2 597	2 458	2 316	2 202	2 137	2 031
	Darbingo amžiaus gyventojai	6 886	6 929	6 974	6 983	6 974	6 739
	Pensinio amžiaus gyventojai	2 280	2 190	2 109	2 040	2 020	1 973
Šilalės r. sav.	0–15 metų amžiaus gyventojai	7 137	6 743	6 384	5 978	5 701	5 427
	Darbingo amžiaus gyventojai	17 712	17 951	18 070	18 253	18 269	17 831
	Pensinio amžiaus gyventojai	5 901	5 737	5 677	5 544	5 516	5 450
Tauragės r. sav.	0–15 metų amžiaus gyventojai	10 002	9 460	9 081	8 653	8 318	7 919
	Darbingo amžiaus gyventojai	31 220	31 571	31 644	31 902	31 808	30 499
	Pensinio amžiaus gyventojai	10 179	10 018	9 965	9 771	9 799	9 755

Šaltinis: Lietuvos Respublikos Statistikos departamentas

2006–2010 m. laikotarpyje, Šilalės rajono savivaldybėje darbingo amžiaus gyventojų skaičius išaugo 0,7 proc., kai gyventojų iki 15 metų sumažėjo 24 proc. ir pensinio amžiaus gyventojų – 7,6 proc. Tuo tarpu analizuojamu laikotarpiu Lietuvos Respublikoje ir Tauragės apskrityje mažėjo visų amžiaus grupių gyventojų skaičius. Pastebėtina, kad iki 2010 m. pradžios šalyje, apskrityje ir savivaldybėje buvo tolygus darbingo amžiaus gyventojų skaičiaus augimas. 2009–2011 m. šios amžiaus grupės gyventojų Šilalės rajono savivaldybėje sumažėjo 2,4 proc., Tauragės regione – 4 proc. ir Lietuvos Respublikoje – 4 proc. Darbingo amžiaus gyventojų skaičiaus mažėjimą šalies mastu iš dalies sąlygojo išaugusi tarptautinė migracija, kadangi daugumą emigrantų į kitas šalis sudaro būtent darbingo amžiaus gyventojai. Taigi, nesumažėjus emigracijos mastui iš savivaldybės, galimas tolesnis darbingo amžiaus gyventojų mažėjimas.

Pažymėtina, kad visoje šalyje, apimant Tauragės apskritį ir Šilalės rajono savivaldybę, gyventojų iki 15 metų mažėja sparčiau nei pensinio amžiaus, o tai ilgalaikėje perspektyvoje gali sąlygoti sparčiau mažėjantį darbingo amžiaus gyventojų skaičių ir vis didėjanti visuomenės senėjimą, su kuriuo susijęs socialinės gerovės politikos išlaikymo perspektyvos.

1.2. SOCIALINĖ INFRASTRUKTŪRA

1.2.1. Švietimas ir mokslas

2010 m. Šilalės rajono savivaldybėje veikė 16 švietimo įstaigų: 1 lopšelis-darželis, 1 pradinė mokykla, 7 pagrindinių mokyklų, 2 vidurinės mokyklos, 5 gimnazijos, 1 suaugusiųjų mokykla, 2 neformaliojo vaikų švietimo įstaigos ir 1 mokytojų švietimo centras. Taip pat veikė 2 nevalstybinės neformaliojo ugdymo įstaigos: Viešoji įstaiga „Šilalės mokymo centras“ ir Šilalės evangelikų liuteronų sekmadieninė tikybos mokykla.

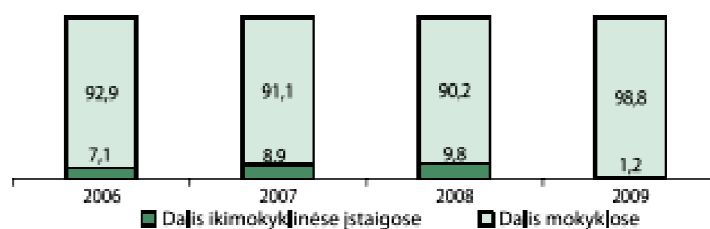
Ikimokyklinis ir priešmokyklinis ugdymas. Ikimokyklinis ugdymas yra švietimo sistemos dalis, kurios paskirtis yra tenkinti prigimtinius, kultūros, socialinius ir pažintinius vaiko poreikius. Ikimokyklinio ugdymo programą vykdo lopšeliai-darželiai, darželiai, mokyklos-darželiai, taip pat bendrojo lavinimo mokyklos ar turintys licenciją kitas švietimo teikėjas. Lietuvos Respublikoje ikimokyklinis ir priešmokyklinis ugdymas nėra privalomas.

2010 m. Lietuvos Respublikoje veikė 626 ikimokyklinio ugdymo įstaigos, kurias lankė 94 737 vaikai. Nuo 2005 iki 2010 m. šalyje ikimokyklinio ugdymo įstaigų skaičius sumažėjo 4 proc., kai vaikų, lankančių šias įstaigas, padaugėjo beveik 5 proc. Tuo tarpu analizuojamu laikotarpiu (2005–2010 m.) Šilalės rajono savivaldybėje ikimokyklinio ugdymo įstaigų skaičius nepakito, tačiau net 28,6 proc. padaugėjo vaikų, lankančių ikimokyklinio ugdymo įstaigas.

Ikimokyklinio ugdymo įstaigų skaičiaus mažinimas ir jas lankančių vaikų skaičiaus augimas kelia šių įstaigų užpildymo problemą. 2010 m. šalyje 100 vaikų, lankančių ikimokyklinio ugdymo įstaigas, teko 97 vietos, t. y. vietų užpildymas viršijo 100 proc. Šilalės rajono savivaldybėje susiduriama su tapačia vietų užpildymo problema: 100 vaikų, lankančių ikimokyklinio ugdymo įstaigas, teko 94 vietos. Kaip ir šalyje, vietų užpildymas viršijo 100 proc., todėl daugėjant vaikų, lankančių ikimokyklinio ugdymo įstaigas, šių įstaigų užpildymo problema tampa itin aktuali.

Savivaldybėje ikimokyklinį ugdymą teikia lopšelis-darželis mieste ir dvi bendrojo ugdymo mokyklos kaimo vietovėje. 2010 m. pagal ikimokyklinio ugdymo programą buvo ugdoma 28,4 proc. savivaldybės ikimokyklinio amžiaus vaikų, kai Lietuvos Respublikos vidurkis yra 54,3 proc. Taigi, Šilalės rajono savivaldybėje trūksta ikimokyklinį ugdymą teikiančių įstaigų, kad patenkintų didėjančių gyventojų poreikį leisti vaikus į ikimokyklinio ugdymo įstaigas ar ikimokyklinio ugdymo klases.

Šilalės rajono savivaldybėje priešmokyklinis ugdymas vykdomas 13 švietimo įstaigų: mieste – 1 ikimokyklinio ugdymo įstaigoje ir 1 bendrojo ugdymo mokykloje, o kaimo vietovėse – 11 bendrojo ugdymo mokyklų. 2006–2010 m. laikotarpyje 5–6 metų vaikų, ugdomų pagal priešmokyklinio ugdymo programą, dalis padidėjo nuo 34,7 proc. iki 39,6 proc. (žr. Pav. 6).

Pav. 6. Pagal priešmokyklinio ugdymo programą ugdomų vaikų pasiskirstymas, proc.
Šaltinis: ŠVIS

Pastebėtina, kad vis didesnė dalis savivaldybės vaikų pagal priešmokyklinio ugdymo programas mokosi bendrojo lavinimo įstaigose, o ne ikimokyklinio ugdymo įstaigoje. Ikimokyklinių įstaigų trūkumas savivaldybėje iš dalies sąlygoja, kad daugėja priešmokyklinukų bendrojo lavinimo mokyklose.

Bendras lavinimas. Bendras lavinimas yra ugdymas pagal pradinio, pagrindinio, vidurinio ir atitinkamas specialiojo ugdymo programas. Mažėjant mokinių skaičiui ir taupant valstybės lėšas, visoje Lietuvos Respublikoje buvo tvarkomas bendrojo ugdymo mokyklų tinklas.

Šiuo metu Šilalės rajono savivaldybėje yra 16 bendrojo lavinimo įstaigų, iš kurių dauguma (7) yra pagrindinės mokyklos (žr. Lentelė 5). 3 bendrojo ugdymo įstaigos veikia mieste, o 13 – kaimo vietovėje. 2006–2010 m. laikotarpyje, optimizuojant mokyklų tinklą Šilalės rajono savivaldybėje, 3 kaimo vidurinės mokyklos po akreditacijos tapo gimnazijomis, likviduota 1 pradinė mokykla ir 13 pradinio ugdymo skyrių.

Lentelė 5. Bendrojo lavinimo ir profesinio mokymo įstaigų skaičius, 2006–2010 m.

Bendrojo lavinimo įstaiga	2006	2007	2008	2009	2010
Pradinė mokykla	1	1	1	1	1
Pagrindinė mokykla	8	8	7	7	7
Vidurinė mokykla	5	5	4	3	2
Gimnazija	2	2	3	4	5
Suaugusiųjų mokykla	1	1	1	1	1
Profesinė mokykla	1	1	1	0	0
Iš viso	18	18	17	16	16

Šaltinis: ŠVIS

2006–2010 m. laikotarpiu savivaldybės bendrojo lavinimo įstaigose mokinių skaičius sumažėjo 1 326 mokiniais, arba 21,5 proc. (žr. Lentelė 6). Labiausiai (28,6 proc.) sumažėjo mokinių, besimokančių pagal pagrindinio ugdymo programą, o mažiausiai (18,9 proc.) – pagal vidurinio ugdymo programą. Mažėjant mokyklų bei mokinių skaičiui, mažėjo ir mokytojų. 2006–2010 m. laikotarpyje mokytojų skaičius sumažėjo 13,2 proc.

Optimizuojant mokyklų tinklą, keitėsi mokytojų pasiskirstymas tarp bendrojo lavinimo įstaigų: mokytojų gimnazijose padaugėjo 47 proc., o vidurinėse mokyklose sumažėjo 61,8 proc., pagrindinėse mokyklose – 20,4 proc. ir pradinėse mokyklose – 31,25 proc.

Lentelė 6. Mokinių ir mokytojų skaičius bendrojo ugdymo mokyklose, 2006–2010 m.

Bendrojo lavinimo įstaiga	Mokinių skaičius					Mokytojų skaičius				
	2006	2007	2008	2009	2010	2006	2007	2008	2009	2010
Pradinė mokykla	216	196	180	177	158	16	13	12	11	11
Pagrindinė mokykla	1 027	920	827	775	691	98	84	91	84	78
Vidurinė mokykla	3 087	2 848	2 288	1 790	1 328	225	216	169	116	86
Gimnazija	1 851	1 840	2 155	2 441	2 678	115	122	155	187	219
Iš viso	6 181	5 804	5 450	5 183	4 855	454	435	427	398	394

Šaltinis: ŠVIS

Mokinių skaičius, tenkantis vienam mokytojui, ir vidutinis mokinių skaičius klasėje yra svarbūs rodikliai, analizuojant savivaldybės bendrojo ugdymo įstaigų veiklos efektyvumą. Pagal vidutinį mokinių skaičių klasės komplekte ir mokytojų/mokinių santykį Šilalės rajono savivaldybės rodikliai beveik sutampa su Lietuvos Respublikos vidurkiais (žr. Lentelė 7). Savivaldybėje vidutiniškai vienam mokytojui tenka beveik 12 mokinių (šalyje – apie 11 mokinių), o vidutinis mokinių skaičius klasėje yra 19 mokinių (šalyje – 20 mokinių). Taigi, Šilalės rajono savivaldybės bendrojo lavinimo įstaigų veikla organizuojama pakankamai efektyviai, klasės užpildomos, o mokytojų darbo krūviai paskirstyti racionaliai.

Bendrojo lavinimo įstaigų kompiuterizacijos laipsnį nusako kompiuterių skaičius, tenkantis 100 mokinių. Pagal šį rodiklį Šilalės rajono savivaldybės rodiklis (16,5) beveik nesiskiria nuo šalies vidurkio (15,4). Tik savivaldybėje vienam mokiniui tenkanti mokyklos ploto dalis (10,9 m²) yra šiek tiek mažesnė nei Lietuvos Respublikos vidurkis (12 m²).

Lentelė 7. Pagrindiniai rodikliai (neįskaitant priešmokyklinukų), 2010–2011 m.

Steigėjas	Mokinių skaičius	Vidutinis mokinių skaičius klasės komplekte	1-am mokytojui tenkantis mokinių skaičius	Kompiuterių skaičius 100 mokinių	1-am mokiniui tenkanti mokyklos ploto dalis (m ²)
Iš viso šalyje	410 434	20,1	11,03	15,4	12
Šilalės r. sav.	4 633	19	11,91	16,5	10,9

Šaltinis: Lietuvos Respublikos Švietimo ir mokslo ministerija ir ŠVIS

Švietimo valdymo informacinės sistemos (ŠVIS) duomenimis, 2006–2010 m. laikotarpyje Šilalės rajono savivaldybėje specialiųjų poreikių mokinių skaičius sumažėjo 6,4 proc., tačiau jų dalis, lyginant su bendru mokinių skaičiumi, padidėjo nuo 10,4 proc. iki 12,4 proc.

Specialiųjų poreikių mokiniai ugdomi integruotai savivaldybės bendrojo ugdymo mokyklose. Mokiniai, turintys žymų ir labai žymų intelekto sutrikimą, gali ugdytis miesto vidurinės mokyklos specialiosiose lavinamosiose klasėse. Šiose mokyklose vykdomas ir specialiųjų poreikių mokinių iki 21 metų amžiaus darbinis ugdymas.

Kitas svarbus aspektas, analizuojant bendrojo lavinimo mokyklas, yra pedagogai ir jų kvalifikacija. Pagal atestuotų mokytojų dalį ir pasiskirstymą pagal mokytojų kvalifikacines kategorijas Šilalės rajono savivaldybės rodikliai beveik atitinka Lietuvos Respublikos vidurkius. Šalies mokyklose 82,2 proc. visų mokytojų yra atestuoti, o Šilalės rajono savivaldybėje – 84,7 proc. (žr. Lentelė 8).

Lentelė 8. Mokytojai, einantys pagrindines pareigas, 2010–2011 m.

Teritorija	Mokytojų skaičius	Atestuotų mokytojų skaičius (proc.)	Mokytojai, turintys mokytojo kvalifikacinę kategoriją	Mokytojai, turintys vyresniojo mokytojo kvalifikacinę kategoriją	Mokytojai, turintys mokytojo metodininko kvalifikacinę kategoriją	Mokytojai, turintys mokytojo eksperto kvalifikacinę kategoriją
Iš viso šalyje	41 453	34 058 (82,2)	3 419	18 393	11 542	704
Šilalės r. sav.	437	370 (84,7)	23	198	145	4

Šaltinis: Lietuvos Respublikos Švietimo ir mokslo ministerija

Šalies mokyklose vyresniojo mokytojo kvalifikacinę kategoriją turintis sudaro 54 proc. visų atestuotų mokytojų, mokytojo metodininko – 33,9 proc., mokytojo – 10 proc. ir mokytojo eksperto – 2,1 proc. Mokytojų pasiskirstymas Šilalės rajono savivaldybės bendrojo lavinimo įstaigose mažai skiriasi nuo šalies vidurkių: vyresniojo mokytojo kvalifikacinę kategoriją turintys sudaro daugiau nei pusę (53,5 proc.) visų atestuotų mokytojų. Mokytojo metodininko kvalifikaciją turi 39,2 proc., t. y. daugiau nei šalies vidurkis, o mokytojo kvalifikaciją – 6,2 proc., t. y. mažiau nei šalies vidurkis. Mokytojo eksperto kvalifikacinę kategoriją turi tik 1,1 proc. visų atestuotų savivaldybės mokytojų, t. y. per pus mažiau nei šalies vidurkis. Taigi, ketvirtadalis savivaldybės bendrojo lavinimo mokytojų turi aukštesnes (mokytojo metodininko ir mokytojo eksperto) kvalifikacines kategorijas.

Profesinis mokymas. Profesinį mokymą teikia Šilalės rajono savivaldybės teritorijoje esantis Tauragės rajono savivaldybės profesinio mokymo įstaigos skyrius, įsteigtas 2009 m., pertvarkius buvusią Šilalės profesinę mokyklą. Mokinių, siekiančių įgyti vidurinę išsilavinimą ir besimokančių profesijos, dalis padidėjo nuo 66,7 proc. iki 72,5 proc. Visgi, 2008–2010 m. ženkliai sumažėjo mokinių, priimtų į profesinio mokymo įstaigos skyrių iš Šilalės rajono savivaldybės, dalis: nuo 60,5 proc. iki 40,7 proc.

Neformalus švietimas. Šilalės rajono savivaldybėje veikia trys neformaliojo švietimo įstaigos – 2 vaikų ir 1 suaugusiųjų. Visos neformaliojo švietimo įstaigos yra įsikūrusios Šilalės mieste. Taip pat kaip neformaliojo ugdymo įstaiga veikia Šilalės evangelikų liuteronų sekmadieninė tikybos mokykla, esanti Šilalės mieste.

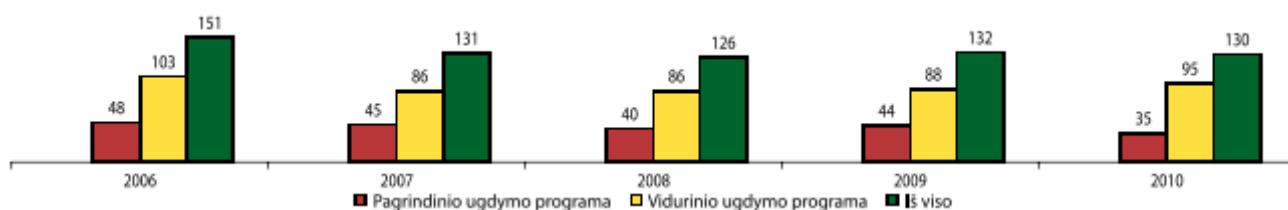
Neformaliojo vaikų ir jaunimo švietimo įstaigos yra Šilalės meno mokykla ir Šilalės rajono sporto mokykla. Meno ir sporto mokyklos turi skyrius kaimo gyvenvietėse: meno mokykla – 3 skyrius, sporto mokykla – 4. Taigi, neformalus ugdymas yra prieinamas ir kaimo vietovėse gyvenantiems vaikams bei jaunimui. Visgi, savivaldybės švietimo, kultūros ir sporto skyriaus duomenimis, 2010 m. vaikų neformaliojo švietimo įstaigas lankė tik 19,1 proc. mokinių, tačiau bendrojo ugdymo mokyklose organizuojamoje neformaliojo švietimo veikloje dalyvavo daugiau nei pusė (61,3 proc.) mokinių.

Neformaliojo suaugusiųjų švietimo įstaiga yra Šilalės rajono Švietimo centras. Centras yra pagalbos mokiniui, mokytojui, mokyklai įstaiga, kurios steigėja yra Šilalės rajono savivaldybė. 2008 m. veiklai užtikrinti savivaldybės taryba patvirtino 12,75 etatų. Įstaiga turi kvalifikacijos kėlimo skyrių ir Pedagoginę psichologinę tarnybą. Neformalaus suaugusiųjų švietimo ir kvalifikacijos kėlimo skyrius organizuoja seminarus, kursus, inicijuoja projektinę veiklą, kaupia duomenų bazes, rengia parodas, koordinuoja metodinį mokytojų darbą ugdymo įstaigose. Centras turi įrengtas naujas, patrauklias mokymo(si) aplinkas, kurios renovuotos 2006 m. dalyvaujant valstybinės svarbos projekte „Švietimo centrų infrastruktūros plėtra“.

Mokinių transportavimas. Neliko nevežiojamų mokinių, gyvenančių toliau kaip 3 km nuo mokyklos. Per 2006–2010 m. laikotarpį daugiausiai mokinių, gyvenančių toliau kaip 3 km nuo mokyklos, nebuvo vežiojama 2007 m. (15 mokinių). 2008 m. ir 2009 m. buvo po 1 nevežiojamą mokinį, o 2010 m. buvo vežiojami visi mokiniai, gyvenantys toliau kaip 3 km nuo mokyklos.

Suaugusiųjų mokymas. Šilalės rajono savivaldybėje vykdomas suaugusiųjų mokymas. Šilalės mieste veikia Šilalės suaugusiųjų bendrojo lavinimo vidurinė mokykla, kurioje yra dieninė ir neakivaizdinė mokymosi formos. Visi mokykloje dirbantys mokytojai yra išklause kompiuterinio raštingumo kursus ir sėkmingai informacijos ir komunikacijos technologijas taiko savo dalyko pamokose. Mokykloje dirba 20 mokytojų: visi mokytojai su aukštuoju išsilavinimu ir yra atestuoti: 14 turi vyresniojo mokytojo kvalifikacinę kategoriją, 7 – mokytojo andradogo kvalifikaciją, 4 – metodininko kvalifikaciją ir 2 – mokytojo kvalifikaciją. Mokyklai tik trūksta socialinio pedagogo ir psichologo.

Šilalės rajono savivaldybėje 2006–2010 m. laikotarpyje mokinių skaičius, besimokantys pagal suaugusiųjų mokymo programas, mažėjo netolygiai – 13,9 proc. Didžioji dalis mokinių dalis mokėsi pagal vidurinio ugdymo programą, o pagal pagrindinio ugdymo programą besimokančių dalis nuo 2006 iki 2010 m. sumažėjo 27,1 proc. (žr. Pav. 7).

Pav. 7. Mokinių pasiskirstymas pagal suaugusiųjų mokymo programas
Šaltinis: ŠVIS

1.2.2. Jaunimo politika

Jaunimas (asmenys nuo 14 iki 29 metų) yra išskirtinė socialinė grupė, su jai būdingomis problemomis ir lūkesčiais. Jaunimas dažniau nei kitų socialinių grupių atstovai susiduria su užimtumo problemomis, nedarbu bei su kitomis, iš to išplaukiančiomis, socialinėmis ir

ekonominėmis pasekmėmis. Apie tai byloja ir tarptautinės darbo organizacijos duomenys, kur yra teigiama, jog pasauliniu mastu jaunimas sudaro didesnę dalį bedarbių.

Šilalės rajono savivaldybės duomenimis, savivaldybėje veikia 23 jaunimo organizacijos, iš kurių 9 veikia kaimo vietovėse. Aktyviausi jaunimo organizacijų nariai yra mokyklinio amžiaus jaunimas.

Šilalės rajono savivaldybės administracijoje yra įsteigtas Jaunimo reikalų koordinatorės etatas. Taip pat savivaldybėje yra Jaunimo reikalų taryba. Šilalės rajono savivaldybės jaunimo reikalų taryba yra visuomeniniais pagrindais prie Šilalės rajono savivaldybės tarybos veikiantis kolegialus organas, turintis nuolatinės komisijos statusą. Jaunimo taryba lygiateisės partnerystės pagrindu sudaroma iš savivaldybės institucijų ar įstaigų ir jaunimo organizacijų atstovų. Jaunimo organizacijų atstovus į Jaunimo tarybą deleguoja savivaldybėje veikianti Šilalės rajono visuomeninių jaunimo organizacijų sąjunga „Apskritasis stalas“ visuotinio susirinkimo metu. Šiuo metu 4 tarybos nariai yra iš Šilalės rajono savivaldybės administracijos ir tarybos ir 4 – jaunimo organizacijų atstovai. Jaunimo reikalų tarybos posėdžiai šaukiami esant poreikiui, bet ne rečiau kaip kartą per tris mėnesius.

2010 m. gruodžio 28 d. Šilalės rajono savivaldybės tarybos sprendimu buvo patvirtinta Šilalės rajono savivaldybės jaunimo politikos 2011–2013 metų plėtros programa. Programoje numatomi penki tikslai ir įvardijami uždaviniai jiems įgyvendinti, pateikiama analizė kiekvienam tikslui pagrįsti, apibrėžiami vertinimo kriterijai ir jų reikšmės, padėsiančios nustatyti programos tikslų ir uždavinių įgyvendinimo laipsnį. Programoje išskiriami šie tikslai:

1. Užtikrinti įvairaus jaunimo poreikius atitinkančią socialinės apsaugos, švietimo ir sveikatos sistemų plėtrą.
2. Ugdyti sąmoningą, pilietišką, patriotišką, brandžią, kultūringą ir kūrybingą jauno žmogaus, gebančio būti aktyvia įvairialypės visuomenės dalimi, asmenybę.
3. Išplėtoti ir koordinuoti darbo su jaunimu sistemą ir užtikrinti jaunimo užimtumo infrastruktūros plėtrą.
4. Sudaryti palankias sąlygas nuosekliai ir kokybiškai jaunimo ir su jaunimu dirbančių organizacijų veiklai, siekiant aktyvesnio jaunimo į(si)traukimo į organizuotą veiklą.
5. Užtikrinti žinybų ir sektorių bendradarbiavimą plėtojant darnią, žiniomis grįstą jaunimo politiką.

Programai vykdyti Šilalės rajono savivaldybės taryba kasmet skiria asignavimus iš savivaldybės biudžeto. Programai finansuoti yra planuojamos skirti šias lėšas: 2011 m. – iki 15 000 litų, 2012 m. – iki 20 000 litų ir 2013 m. – iki 25 000 litų.

2008 m. spalio-lapkričio mėn. Šilalės rajono savivaldybės iniciatyva buvo atliktas rajono jaunimo situacijos tyrimas. Tyrimui atlikti buvo parengta apklausos anketa, kurią užpildė 400 Šilalės rajono jaunuolių nuo 14 iki 29 metų amžiaus. Visuomeninis jaunimo aktyvumas šalyje yra ganėtinai žemas. Kaip parodė atliktas tyrimas, Šilalės rajono savivaldybė taip pat nėra išimtis. Beveik pusė tyrime dalyvavusių jaunuolių nurodė, jog nedalyvauja jokių organizacijų veikloje (žr. Pav. 8). Daugiausia jaunimas dalyvauja sporto organizacijose, politinėse partijose bei kultūros ir meno organizacijose.

Pav. 8. Dalyvavimas visuomeninių organizacijų veikloje, proc.

Šaltinis: Šilalės rajono jaunimo situacijos tyrimo ataskaita

Jaunimo švietimas ir užimtumas yra išskirtinės svarbos sritys. Tinkamai funkcionuojanti švietimo sistema suteikia galimybę individams tobulintis, lavintis, vėliau sėkmingai integruotis į darbo rinką. Beveik pusė respondentų nurodė, kad vaikų ir jaunimo užimtumo organizavimą vertina patenkinamai. Tyrimo metu Šilalės rajono savivaldybės jaunimas palankiai įvertino bendrojo lavinimo mokyklų pasiekiamumą ir išsidėstymą, mokymosi/studijų kokybę, mokytojų dėstytojų kvalifikaciją bei papildomo ugdymo galimybes rajone.

Analizuojant jaunimo laisvalaikio prioritetus, galima pažymėti, kad populiariausia jaunimo laisvalaikio veikla yra naršymas internete bei televizijos laidų žiūrėjimas, o mažiausiai populiariu lankytis teatre, žūklauti ir/ar medžioti. Tyrimo metu jaunimas išsakė nuomonę apie kultūrinių renginių kokybę bei įvairovę jaunimui bei masinių varžybų, sveikatingumo renginių ir švenčių dažnumą bei įvairovę. Daugiausiai nepalankių vertinimų sulaukė kultūrinių renginių įvairovė jaunimui, o palankiausiai įvertinta kultūrinių renginių kokybė jaunimui (parodos, spektakliai ir kt.).

Savivaldybės jaunimas sporto infrastruktūrą vertina vidutiniškai. Nepalankiausiai jaunimas įvertino specializuotų sporto objektų (baseino, teniso kortų) pakankamumą. Turint omenyje organizuotą laisvalaikio veiklą, labiausiai Šilalės rajono savivaldybės jaunimas pasigenda kompiuterizuotos bibliotekos, jaunimo laisvalaikio centro bei dailės užsiėmimų.

Šilalės rajono jaunimo aktualios problemos yra kokybiškas laisvalaikio leidimas, jaunimo atvirų erdvių savarankiškai veiklai plėtoti trūkumas, savanorystės galimybių tikslingas išnaudojimas ir jaunimo darbuotojų stoka.

1.2.3. Kultūra

Šilalės rajono savivaldybėje yra šios kultūros įstaigos: Šilalės rajono savivaldybės kultūros centras, turintis 17 filialų – laisvalaikio salių bei kultūros namų, Šilalės rajono savivaldybės viešoji biblioteka, turinti 25 filialus, ir muziejai.

Kultūros centras. Šilalės rajono savivaldybės kultūros centro pagrindinė veiklos kryptis yra mėgėjų meno, etnokultūros puoselėjimas ir plėtojimas, įvairių renginių, švenčių organizavimas, bendruomenės, ypač vaikų ir jaunimo laisvalaikio įprasminimas. Taip pat vienas iš kultūros centro veiklos sričių – profesionalaus meno propagavimas ir sklaida. Iš viso centre dirba 19 kūrybinių darbuotojų. Kaimo vietovėse veikia filialai: 15 laisvalaikio salių ir 2 kultūros namai. Didkiemio, Pajūrio ir Pajūralio laisvalaikio salės neturi atskirtų patalpų: pirmosios dvi veikia seniūnijų pastatuose, o paskutinioji – pagrindinės mokyklos.

Šilalės rajono savivaldybės kultūros centras suteikia geras sąlygas darbui ir kūrybai mėgėjų meno kolektyvams bei jų vadovams: repeticijoms skirti choreografijos, dramos studijos, ansamblių kambariai. Šilalės rajono savivaldybės kultūros centro duomenimis, 2011 m. Kultūros centre veikė 17 mėgėjų meno kolektyvų, o filialuose – 30 meno mėgėjų kolektyvų.

2006–2010 m. laikotarpyje savivaldybėje meno mėgėjų kolektyvų skaičius mažėjo (žr. Lentelė 9). Analizuojamu laikotarpiu meno mėgėjų kolektyvų ir jų veikloje dalyvaujančių skaičius mažėjo beveik visose Tauragės apskrities savivaldybėse, įskaitant Šilalės rajono. Savivaldybėje sumažėjo 17 mėgėjų meno kolektyvų, o jose dalyvaujančių skaičius – 9,4 proc.

Lentelė 9. Meno mėgėjų kolektyvai, 2006–2010 m.

Teritorija	Rodikliai	2006	2007	2008	2009	2010
Jurbarko r. sav.	Dalyvių skaičius	1 078	1 001	971	918	871
	Mėgėjų meno kolektyvų skaičius	97	86	78	77	68
Pagėgių sav.	Dalyvių skaičius	225	150	117	149	112
	Mėgėjų meno kolektyvų skaičius	12	15	11	13	14
Šilalės r. sav.	Dalyvių skaičius	681	635	631	555	617
	Mėgėjų meno kolektyvų skaičius	71	61	56	54	54
Tauragės r. sav.	Dalyvių skaičius	1 382	1 372	1 180	1 291	1 236
	Mėgėjų meno kolektyvų skaičius	144	152	124	128	127

Šaltinis: Lietuvos Respublikos Statistikos departamentas

2010 m. Kultūros centre įvyko 323 renginiai, kuriuose dalyvavo 24 966 lankytojai. Renginius sudaro Kultūros centro meno mėgėjų kolektyvų koncertai, spektakliai, parodos, profesionalūs koncertai, spektakliai, diskotekos, kino filmų demonstravimas, pramoginės muzikos koncertai bei kiti renginiai. Kiekvienais metais yra rengiami visų valstybinių švenčių ir atmintinų datų paminėjimai, dažni – etnokultūriniai renginiai. Kultūros centro filialuose kaimo vietovėse vyksta rudens darbų užbaigimo šventės. Pažymėtina, kad trūksta renginių jaunimui bei paaugliams ir klasikinės muzikos koncertų.

Šilalės rajono savivaldybės kultūros centrui reikalinga renovacija. Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2006 m. rugpjūčio 4 d. nutarimu Nr. 785 „Dėl kultūros centrų modernizavimo 2007–2020 metų programos patvirtinimo“ buvo patvirtinta programa, į kurią buvo įtrauktas Šilalės rajono savivaldybės kultūros centras ir numatyta jam skirti 7 298 000 litų, iš kurių 952 000 litų įrangai atnaujinti. Lėšos kol kas nebuvo skirtos, nors 2006 m. buvo parengtas techninis projektas ir 2008 m. investicinis projektas.

Taip pat reikalinga pilna renovacija Bijotų, Pagrybio, Žadeikių laisvalaikio salėms ir Upynos kultūros namams. Kitoms laisvalaikio salėms ir kultūros namams reikalingi dalininiai remontai: Bilionių laisvalaikio salėje reikalingas didžiosios salės remontas, šildymo įvedimas bei pastato apšiltinimas, Kvėdarnos kultūros namams – scenos grindų pakeitimas ir vadovo kabineto remontas, Laukuvos – lubų ir stogo remontas. Renovacija šiuo metu vyksta Kaltinėnų kultūros namuose, o Palentinio laisvalaikio salėje reikia užbaigti renovaciją. Visiškai suremontuotos tik Traksėdžio ir Bytlaukio laisvalaikio salės, tačiau patalpos šildomos tik renginių metu.

Bibliotekos. Šilalės rajono savivaldybės viešoji biblioteka turi 25 filialus kaimo vietovėse. Šilalės rajono savivaldybės viešojoje bibliotekoje ir jos 25 kaimo filialuose dirba 49 darbuotojai, iš jų 29 dirba pilnu etatu ir 20 – ne visą darbo dieną.

Viešosios bibliotekos tikslas yra užtikrinti informacijos išteklių, atitinkančių kintančios visuomenės poreikius, kaupimą bei teisę į šią informaciją kiekvienam lankytojiui. Bibliotekoje daug dėmesio skiriama vartotojų, ypač vaikų, mokymams ir švietimui: vaikams organizuojamos ekskursijos, pravedamos bibliotekinės pamokėlės, literatūros apžvalgos. Bibliotekoje organizuojami įvairūs renginiai: parodos, susitikimai, paskaitos. Taip pat Šilalės rajono savivaldybės viešojoje bibliotekoje veikia literatų klubas „Versmė“.

Nuo 2000 m. Šilalės rajono savivaldybės viešoji biblioteka įsijungė į LIBIS (Lietuvos integrali bibliotekų informacinė sistema), o nuo 2006 m. sausio 1 d. įdiegtas LIBIS skaitytojų aptarnavimo posistemis. 2009 m. viešojoje bibliotekoje startavo projektas „Bibliotekos pažangai“. Šio projekto dėka buvo kompiuterizuota viešoji biblioteka ir jos filialai. Šis projektas iš esmės pakeitė bibliotekos siūlomas paslaugas bei jų efektyvumą. Gerinant veiklos kokybę ir atsižvelgiant į vartotojų poreikius ir informacinių technologijų sklaidą, kompiuterizuoti visi pagrindiniai bibliotekos veiklos procesai: dokumentų komplektavimo ir apskaitos, darbo su vartotojais, buhalterinės apskaitos. Bibliotekos vartotojai aptarnaujami elektroniniu būdu.

Visuose viešosios bibliotekos padaliniuose lankytojai gali naudotis nemokamu internetu. Norintieji išmokti naudotis internetu ir daugelį reikalų tvarkyti elektroniniu būdu lanko nemokamus **„Langas į ateitį“** kursus. Specialius kursus asociacija „Langas į ateitį“ organizuoja pagal ES struktūrinių fondų finansuojamą projektą „Lietuvos e. piliečiui – paslaugos internete“. Kursai vyksta Šilalės rajono savivaldybės viešojoje bibliotekoje, kurios darbuotojai mokymus jau vedė dešimtyje filialų, mokymuose apsilankė ir naudingų žinių įgijo 188 mokymų dalyviai.

Šilalės rajono savivaldybės viešosios bibliotekos (su filialais) bendras gyventojų sutelktumas nesiekia 30 proc., bet bendras sutelktumas mieste yra didesnis nei kaimo bibliotekose (žr. Lentelė 10). Itin mažas sutelktumas (nesiekia 20 proc.) yra Jomantų, Kūtytų, Kvėdarnos, Laukuvos, Pagrybės ir Traksėdžio bibliotekose. Be to, pagrindiniai viešosios bibliotekos (su filialais) lankytojai yra vaikai ir jaunimas, nes vaikų sutelktumo procentas yra 56,5 proc., kai suaugusiųjų tesiekia 17,6 proc.

Planuojama, kad viešosios bibliotekos (su filialais) skaitytojų skaičius didės 1,9 proc., tačiau apsilankymų skaičius sumažės 3,8 proc. Bendras viešosios bibliotekos ir jos kaimo filialų bendri lankomumo rodikliai taip pat mažėja. Visgi, planuojama, kad bendras vaikų lankomumo rodiklis padidės 45 proc.

Lentelė 10. Šilalės rajono savivaldybės viešosios bibliotekos pagrindiniai rodikliai

Rodikliai	2010 m.	2011 m. (planuojama)
Bendras gyventojų sutelkimas, proc., iš viso:	24,7	24,9
Miesto gyventojų bendras sutelkimas, proc.	30	31,8
Kaimo gyventojų bendras sutelkimas, proc.	23,3	23,2
Skaitytojų skaičius, iš viso:	7 209	7 352
Miesto gyventojų skaitytojų skaičius	1795	1900
Kaimo gyventojų skaitytojų skaičius	5414	5452
Bendras apsilankymų skaičius, iš viso:	136 914	131 632
Miesto gyventojų bendras apsilankymų skaičius	41 482	39 650
Kaimo gyventojų bendras apsilankymų skaičius	95 432	91 982
Bendras lankomumo rodiklis, iš viso:	19	17,9
Miesto gyventojų bendras lankomumo rodiklis	23,1	20,9
Kaimo gyventojų bendras lankomumo rodiklis	17,6	16,9

Šaltinis: Šilalės rajono savivaldybės viešosios bibliotekos 2011 metų veiklos programa

2006–2007 m. buvo renovuotas centrinis viešosios bibliotekos pastatas. Nors visi kaimo filialai yra aprūpinti kompiuterine įranga, tačiau fizinė patalpų būklė prasta. Bytlaukio, Biržų Lauko, Tūbinių, Pagrybės, Girdiškės, Tenenių, Jomantų, Bilionių ir Traksėdžio bibliotekoms reikalinga renovacija. Vidaus remonto darbus reikia atlikti Kūtytų, Kaltinėnų, Pajūrio, Požerės, Krūtilių, Didkiemio, Žvingių ir Upynos filialuose. Visose išvardintuose kaimo filialuose yra pasenusios ir susidėvėjusios lentynos, baldai, dalis kompiuterinės įrangos.

Muziejai. Lietuvos muziejų asociacijos duomenimis, Šilalės rajono savivaldybėje veikia šie muziejai:

- Šilalės Vlado Statkevičiaus muziejus. Muziejus turi du padalinius: Kazimiero Jauniaus klėtelę-muziejų ir Dionizo Poškos Baublių muziejų;
- Lietuvos aviacijos muziejaus padalinys – Stasio Girėno gimtinė;
- Kunigo Stanislovo Rimkaus muziejus;

- Upynos liaudies amatų muziejus.

Kunigo Stanislovo Rimkaus ir Upynos liaudies amatų muziejai yra visuomeniniai muziejai, kai Šilalės Vlodo Stanevičiaus muziejaus steigėjas yra Šilalės rajono savivaldybė.

2011 m. labiausiai lankomas muziejus – Lietuvos aviacijos muziejaus Stasio Girėno memorialinė ekspozicija. Šilalės Vlodo Stanevičiaus muziejaus bendrą lankomumą didina renginiai, kurių lankomumas 2006–2011 m. laikotarpyje išaugo 76 proc. (žr. Lentelė 11). 2006–2011 m. laikotarpyje bendras Šilalės rajono savivaldybėje esančių muziejų lankomumas kito netolygiai, kai didžiausias lankytojų antplūdis buvo 2008–2009 m., o nuo 2009 iki 2011 m. visų muziejų lankytojų skaičius sumažėjo – 48,2 proc. Beveik visų savivaldybėje esančių muziejų lankomumas analizuojamu laikotarpiu kito netolygiai.

Lentelė 11. Muziejų lankomumas, 2006–2011 m.

Muziejaus pavadinimas	2006 m.	2007 m.	2008 m.	2009 m.	2010 m.	2011 m.
Šilalės Vlodo Statkevičiaus muziejus:	1 023	1 200	1 448	1 055	1 133	1 023
Baublių muziejus	–	–	–	4 411	–	786
K. Jauniaus klėtelė-muziejus	60	80	512	100	89	79
Renginių lankytojų skaičius						
Vlodo Statkevičiaus muziejus su padaliniais	162	211	312	632	436	675
Visų lankytojų skaičius						
Vlodo Statkevičiaus muziejus su padaliniais	1 245	1 491	2 272	6 198	1 658	2 563
Lietuvos aviacijos muziejaus Stasio Girėno memorialinė ekspozicija	1 440	2 047	7 675	2 491	3 259	2 501
Upynos liaudies muziejus	820	550	800	960	450	300
Bendras visų muziejų lankytojų skaičius	3 505	4 088	10 747	9 649	5 367	4 998

Šaltinis: Šilalės rajono savivaldybė

Ypač turizmo plėtros prasme patrauklus yra Baublių muziejus, kuris 2010–2011 m. laikinai buvo uždarytas dėl renovacijos darbų. 2009 m. šio muziejaus lankytojai sudarė 45,7 proc. visų Šilalės rajono savivaldybėje esančių muziejų lankytojų. Mažiausiai lankomi muziejai yra K. Jauniaus klėtelė-muziejus ir Upynos liaudies muziejus. 2006–2011 m. laikotarpyje pastarojo muziejaus lankomumas tolygiai sumažėjo net 63,4 proc.

1.2.4. Sportas

Sportas yra viena iš Šilalės rajono savivaldybės gyventojų laisvalaikio leidimo formų. Kiekvienais metais yra organizuojamos varžybos ir suaugusiems: seniūnijų žaidynės, salės futbolo, futbolo 7x7 pirmenybės, vyrų ir moterų tinklinio pirmenybės, tinklinio šeimų turnyras, krepšinio pirmenybės. Jau keli metai nebevykdomi paplūdimio tinklinio turnyrai, krepšinio 3x3 varžybos, šaškių varžybos.

2010 m. mokiniams buvo organizuojamos 16 įvairaus amžiaus ir sporto šakų varžybų, 2011 m. jų planuojama 17. Šilalės rajono savivaldybės duomenimis, šis skaičius kasmet didėja. Taip pat kiekvienais metais yra organizuojama eilė įvairaus rango respublikinių varžybų mokyklų mokiniams ir sporto mokyklų auklėtiniais.

Savivaldybėje veikia 12 sporto klubų ir dauguma jų aktyviai dalyvauja sportiniame savivaldybės gyvenime. Jie taip pat pagal galimybes organizuoja įvairius sportinius renginius. Kai kurie sporto ir sveikatingumo renginiai yra tradiciniai, kiti – tik vienkartinės akcijos. Renginių skaičius didėja, tačiau, kaip ir visoje Tauragės apskrityje, Šilalės rajono savivaldybėje sporto varžybų ir sveikatingumo renginių dalyvių skaičius mažėja (žr. Lentelė 12). Šilalės rajono savivaldybėje sporto varžybų ir sveikatingumo renginių dalyvių skaičius sumažėjo 15,9 proc., o Tauragės apskrityje – 26,4 proc. ir Lietuvos Respublikoje – net 37,1 proc.

Lentelė 12. Sporto varžybų ir sveikatingumo renginių dalyviai, 2006–2010 m.

Teritorija	2006	2007	2008	2009	2010
Lietuvos Respublika	1 214 538	895 224	879 631	768 225	763 617
Tauragės apskritis	29 869	33 752	32 017	33 488	21 975
Jurbarko r. sav.	7 865	10 670	10 406	12 855	10 523
Pagėgių sav.	4 176	3 445	2 510	2 650	2 899
Šilalės r. sav.	4 721	4 012	5 124	3 793	3 519
Tauragės r. sav.	13 107	15 625	13 977	14 190	5 034

Šaltinis: Lietuvos Respublikos Statistikos departamentas

Šilalės rajono savivaldybėje iš viso yra 14 sporto salių, 3 aktų–sporto salės, 13 stadionų, 4 neveikiantys stadionai, 23 krepšinio aikštelės su 2 krepšinio stovais, 13 krepšinio aikštelių su 1 krepšinio stovu, 15 futbolo aikštelių, 12 paplūdimio tinklinio aikštelių, 1 riedlenčių sporto aikštelė, 1 lauko teniso aikštelė, 2 dirbtinės dangos futbolo aikštelės, 2 šaudyklos ir 7 papildomos salės mokyklose (treniruoklių salės, stalo teniso ir pan.). Sporto infrastruktūra savivaldybėje nėra pakankamai išvystyta.

Savivaldybės gyventojai turi ribotas galimybes sportuoti, jų norai patenkinami tik iš dalies, kadangi rajone nėra nei vieno higienos ir kitus saugos reikalavimus atitinkančio futbolo stadiono, lengvosios atletikos stadiono, baseino ir taip pat trūksta sporto salių. Be to, dauguma sporto salių ar aikščių priklauso mokykloms. Pagal Šilalės rajono savivaldybės tarybos sprendimą ir jame nustatytą tvarką, yra suteikta galimybė rajono gyventojams ir sporto klubams nuomoti mokyklose esančias sporto sales. Visgi, šios galimybės yra ribotos, nes išsinuomoti sporto salę galima tik pasibaigus neformaliojo švietimo užsiėmimams. Suaugusieji neturi galimybių nueiti į treniruoklių ar gimnastikos sales, nes rajone nėra tokio tipo sporto klubo. Visgi, sporto infrastruktūra gerėja: atnaujinamos sporto salės, įrengiamos dirbtinės dangos futbolo stadionai, paplūdimio tinklinio, krepšinio aikštelės.

1.2.5. Sveikatos apsauga

Sergamumas ir mirtingumas. 2006-2010 m. laikotarpyje mirusiųjų skaičius mažėjo Lietuvos Respublikoje, Tauragės apskrityje ir Šilalės rajono savivaldybėje, bet išlieka didesnis už gimusiųjų skaičių, kas sąlygoja neigiamą gyventojų natūralią kaitą. Pagal mirtingumo priežastys Šilalės rajono savivaldybės rodikliai mažai skiriasi nuo šalies ir Tauragės regiono vidurkių. Daugiausia savivaldybės gyventojai miršta nuo kraujotakos sistemos ligų, o mažiausiai nuo infekcinių ligų (žr. Lentelė 13).

Lentelė 13. Mirtingumas pagal priežastys, 2010 m.

Vietovės pavadinimas	Infekcinės ligos		Piktybiniai augliai		Kraujotakos sistemos ligos		Kvėpavimo organų ligos		Virškinimo organų ligos		Išorinės priežastys	
	abs.sk.	100 000 gyv.	abs.sk.	100 000 gyv.	abs.sk.	100 000 gyv.	abs.sk.	100 000 gyv.	abs.sk.	100 000 gyv.	abs.sk.	100 000 gyv.
Lietuvos Resp.	481	14.6	8 110	246.7	23 627	718.8	1 280	38.9	2 217	67.5	4 045	123.1
Tauragės apskr.	19	15.5	309	251.8	1 020	831.1	56	45.6	83	67.6	185	150.7
Jurbarko r. sav.	6	17.8	102	303.2	309	918.4	16	47.6	24	71.3	62	184.3
Šilalės r. sav.	3	10.3	65	223.4	217	745.8	20	68.7	16	55.0	37	127.2
Tauragės r. sav.	4	8.2	112	228.3	403	821.6	16	32.6	34	69.3	67	136.6
Pagėgių sav.	6	54.9	30	274.3	91	832.0	4	36.6	9	82.3	19	173.7

Šaltinis: Higienos instituto Sveikatos informacijos centras

Lietuvoje dažniausia gyventojų mirties priežastis iki šiol yra širdies ir kraujagyslių ligos. Jos sudaro daugiau nei pusę visų mirties priežasčių ir trečdalį neįgalumo priežasčių. Bendrasis sergamumas kraujotakos sistemos ligomis kas metai didėja. Šilalės rajone šis sergamumo rodiklis kiek mažesnis už šalies rodiklį, bet didesnis už Tauragės apskritės bendrąjį sergamumą. Apskritai Šilalės rajono savivaldybės gyventojai dažniausiai serga kvėpavimo sistemos, kraujotakos sistemos ir jungiamojo audinio ir skeleto raumenų sistemos ligomis, o rečiausiai – perinatalinio periodo ir kraujo ir kraujodaros organų ligomis (žr. Lentelė 14).

Lentelė 14. Sergamumas Šilalės rajono savivaldybėje, 2010 m.

Ligos	Absoliutus skaičius	1 000 gyventojų			
		Iš viso	0-17 metų	18-64 metų	65+ metų
Infekcinės ir parazitinės ligos	678	23,3	37,4	18,5	27,2
Kraujo ir kraujodaros organų ligos	324	11,1	21,8	7,6	12,3
Endokrininės sistemos ligos	985	33,9	13,8	32,1	77,6
Psichikos ir elgesio sutrikimai	1 896	65,2	66,5	52,9	127,3
Nervų sistemos ligos	2 993	102,9	41	104,7	207,3
Akių ligos	2 729	93,8	142,6	61,5	175,1
Ausų ligos	987	33,9	40,9	28	54,9
Kraujotakos sistemos ligos	4 998	171,8	33,6	118,6	634,4
Kvėpavimo sistemos ligos	6 464	222,2	404	152,1	289,4
Virškinimo sistemos ligos	2 252	77,4	101,6	62,3	119,7
Odos ir poodžio ligos	1 779	61,1	104	48,1	64,1
Jungiamojo audinio ir skeleto raumenų sistemos ligos	3 682	126,5	77,8	112,8	281,8
Urogenitalinės sistemos ligos	1 771	60,9	32,9	64,1	100,8
Perinatalinio periodo ligos	21	0,7	3,3	-	-
Igimtos formavimosi ydos	507	17,4	72	2,6	1,7
Traumos ir kiti išorinių priežasčių padariniai	2 738	94,1	101,1	96,9	90,4

Šaltinis: Higienos instituto Sveikatos informacijos centras

Didžiausias sergamumas yra fiksuojamas pensinio amžiaus gyventojų (nuo 65 metų) tarpe. Tarp vaikų ir paauglių labiausiai paplitusios akių ir virškinimo sistemos ligos, tarp pensinio amžiaus gyventojų – kraujotakos sistemos ligos, kurios yra dažniausia mirties priežastis. 18-64 metų amžiaus grupėje labiausiai paplitusios kvėpavimo sistemos ligos.

Asmens sveikatos priežiūros įstaigos. Šilalės rajono savivaldybės duomenimis, Šilalės veikia 6 viešosios asmens sveikatos priežiūros įstaigos, kurių steigėjas yra savivaldybė, o 4 asmens sveikatos priežiūros įstaigos yra dirbančios pagal sutartis su teritorine ligonių kasa (finansuojamos už paslaugas iš Privalomojo sveikatos draudimo fondo biudžeto lėšų), bet jų steigėjas yra privatūs asmenys ar asmenų grupės.

Psichikos sveikatos paslaugos Šilalės rajono savivaldybės gyventojams teikiamos UAB „Šilalės psichikos sveikatos ir psichologinio konsultavimo centre“. Centre dirba psichiatras, priklausomybės ligų gydytojas, psichologė, socialinė darbuotoja ir psichikos sveikatos slaugytoja.

Gyventojų aprūpinimas lovomis stacionaruose yra svarbus rodiklis, rodantis sveikatos priežiūros įstaigų tinklo situacija rajono savivaldybėje. Šilalės rajono savivaldybėje Lovų skaičius stacionare (be slaugos lovų) skaičius, tenkantis 10 000 gyventojų (20,2), yra mažiausias Tauragės apskrityje (31,7) ir mažesnis už Lietuvos Respublikos vidurkį (67,7) (žr. Lentelė 15). Pagal lovų skaičių, tenkantį 10 000 gyventojų, Šilalės rajono savivaldybės rodiklis yra vienas mažiausių visoje šalyje ir yra didesnis tik už Klaipėdos rajono ir Šiaulių rajono savivaldybių rodiklius.

2008-2010 m. laikotarpyje Šilalės rajono savivaldybėje lovų stacionaruose sumažėjo 34,1 proc. ir kartu sumažėjo lovų skaičius, tenkantis 10 000 gyventojų, 32,2 proc. Lovų stacionaruose skaičius buvo mažinamas, vykdant sveikatos apsaugos reformą, todėl itin mažas šis rodiklis rodo, kad savivaldybėje efektyviai buvo optimizuojamos sveikatos apsaugos įstaigos.

Lentelė 15. Gyventojų aprūpinimas lovomis stacionaruose (be slaugos lovų), 2008-2010 m.

Vietovės pavadinimas	2008		2009		2010	
	abs.sk.	10 000 gyv.	abs.sk.	10 000 gyv.	abs.sk.	10 000 gyv.
Lietuvos Respublikoje	22 723	67.8	22 484	67.5	21 960	67.7
Tauragės apskrityje	413	32.8	405	32.5	383	31.7
Jurbarko r. sav.	145	41.8	137	40.0	145	43.8
Šilalės r. sav.	88	29.6	88	29.8	58	20.2
Tauragės r. sav.	180	35.8	180	36.1	180	37.4
Pagėgių sav.	-	-	-	-	-	-

Šaltinis: Higienos instituto Sveikatos informacijos centras

Kitas svarbus rodiklis, vertinant sveikatos priežiūros sistemą, yra sveikatos priežiūros specialistai. Sveikatos priežiūros personalas, o tiksliau jo skaičius, yra viena iš probleminių sričių. Pagal 10 000 gyventojų tenkantį sveikatos priežiūros personalą, Šilalės rajono savivaldybės rodikliai yra žemesni už šalies ir Tauragės apskrities vidurkius (žr. Lentelė 16). Gydytojų skaičius, tenkantis 10 000 gyventojų, savivaldybėje yra 70 proc. mažesnis už šalies vidurkį ir 23,8 proc. – už apskrities. Odontologų, tenkančių 10 000 gyventojų, savivaldybės rodiklis yra 51,3 proc. mažesnis už šalies vidurkį ir 31,9 proc. – už apskrities. Mažiausias skirtumas tarp savivaldybės rodiklio ir šalies bei Tauragės apskrities vidurkių yra pagal slaugytojų, tenkančių 10 000 gyventojų, skaičių. Savivaldybėje slaugytojų 10 000 gyventojų tenka 38 proc. mažiau nei vidutiniškai šalyje ir 9,3 proc. – nei vidutiniškai apskrityje.

Lyginant Šilalės rajono savivaldybės rodiklius su kitų Tauragės apskrities savivaldybių rodikliais, tik Pagėgių savivaldybės sveikatos priežiūros personalo, tenkančio 10 000 gyventojų, rodikliai yra mažesni už Šilalės rajono savivaldybės.

Lentelė 16. Sveikatos priežiūros personalas, tenkantis 10 000 gyventojų, 2006–2010 m.

Personalas	Teritorija	2006	2007	2008	2009	2010
Gydytojas	Lietuvos Respublika	39.9	40.8	40	39.7	40.7
	Tauragės apskritis	17.3	17.5	16.3	16.4	16
	Jurbarko r. sav.	21.6	21	18.1	16.1	16.9
	Pagėgių sav.	6.1	5.3	9.8	11.7	6.5
	Šilalės r. sav.	13.8	12.6	12.4	12.5	12.2
	Tauragės r. sav.	18.8	20.7	18.9	20	19.7
Slaugytojas	Lietuvos Respublika	74.4	73.7	74.4	73	73.5
	Tauragės apskritis	51.8	53.4	53.5	53.1	50.3
	Jurbarko r. sav.	53.3	56.3	57.6	57	57.1
	Pagėgių sav.	30.2	30.7	35.6	37.7	28.9
	Šilalės r. sav.	55.2	53.4	54.7	51.5	45.6
	Tauragės r. sav.	53.7	56.4	54	54.9	53.1
Odontologas	Lietuvos Respublika	6.6	7.1	6.8	7.2	7.8
	Tauragės apskritis	4.1	4.9	4	4.1	5.5
	Jurbarko r. sav.	5.1	5.7	4.6	4.1	5.7
	Pagėgių sav.	1.7	3.5	2.7	3.6	2.8
	Šilalės r. sav.	3	3	3	2.7	3.8
	Tauragės r. sav.	4.7	5.7	4.6	5	6.9

Šaltinis: Lietuvos Respublikos Statistikos departamentas

Nepaisant to, kad pagal gydytojų ir slaugytojų skaičių, tenkanti 10 000 gyventojų, Šilalės rajono savivaldybės rodikliai nusileidžia Tauragės regiono ir Lietuvos Respublikos vidurkiams, gydytojų ir slaugytojų savivaldybėje mažėja, išskyrus odontologus. Sveikatos priežiūros personalo trūkumas ypatingai pasireiškia kaimo vietovėse, kuriose ypač trūksta šeimos gydytojų.

Vidutiniškai Šilalės rajono savivaldybės gyventojas pas gydytojus apsilanko 1,61 karto rečiau nei Lietuvos Respublikos vidurkis ir 0,51 karto rečiau nei Tauragės apskrities vidurkis (žr. Lentelė 17). Itin didelis procentas yra gydytojų apsilankymų namuose, kuris net viršija apskrities ir šalies vidurkius. Tai sąlygoja, kad dauguma gyventojų gyvena kaimo vietovėse ir neturi galimybių dažnai lankytis sveikatos priežiūros įstaigose ir gydytojais vyksta pas ligonius į namus. Šilalės rajono savivaldybės gyventojai rūpinasi savo sveikata labiau nei kitų rajonų gyventojai, nes ganėtinai aukštas profilaktinių apsilankymų skaičius, lyginant su Tauragės apskrities vidurkiu.

Lentelė 17. Apsilankymų pas gydytojus skaičius, 2010 m.

Vietovės pavadinimas	Iš viso apsilankymų	Apsilankymų skaičius 1-am gyventojui	Iš visų apsilankymų - profilaktiniai		Iš visų apsilankymų - apsilankymai namuose		Iš visų apsilankymų - mokami apsilankymai	
			abs. sk.	proc.	abs. sk.	proc.	abs. sk.	proc.
Lietuvos Resp.	21 213 735	6.45	2 566 717	12.1	545 924	2.6	689 100	3.2
Tauragės apskr.	656 854	5.35	62 693	9.5	25 004	3.8	19 132	2.9
Jurbarko r. sav.	187 835	5.58	20 216	10.8	8 149	4.3	4 106	2.2
Šilalės r. sav.	140 738	4.84	17 081	12.1	7 682	5.5	3 666	2.6
Tauragės r. sav.	275 017	5.61	18 595	6.8	7 819	2.8	10 678	3.9
Pagėgių sav.	53 264	4.87	6 801	12.8	1 354	2.5	682	1.3

Šaltinis: SVEIDROS duomenys

Visgi, lovų stacionare skaičius ir medicinos personalo rodikliai rodo, kad asmens sveikatos priežiūros įstaigos yra neefektyviai išvystytos, ypač turint omeny, kad dauguma gyventojų gyvena kaime. Todėl kaimo vietovėse ypač trūksta šeimos gydytojų. Lėšų medicinos personalo papildymui trūksta, nors asmens sveikatos priežiūros įstaigose taip pat reikalingi socialinių darbuotojų etatai, daugiau slaugos personalo, kad būtų geresnė slaugos kokybė, o tuo pačiu ir gydymo kokybė, greitesnis gijimo procesas.

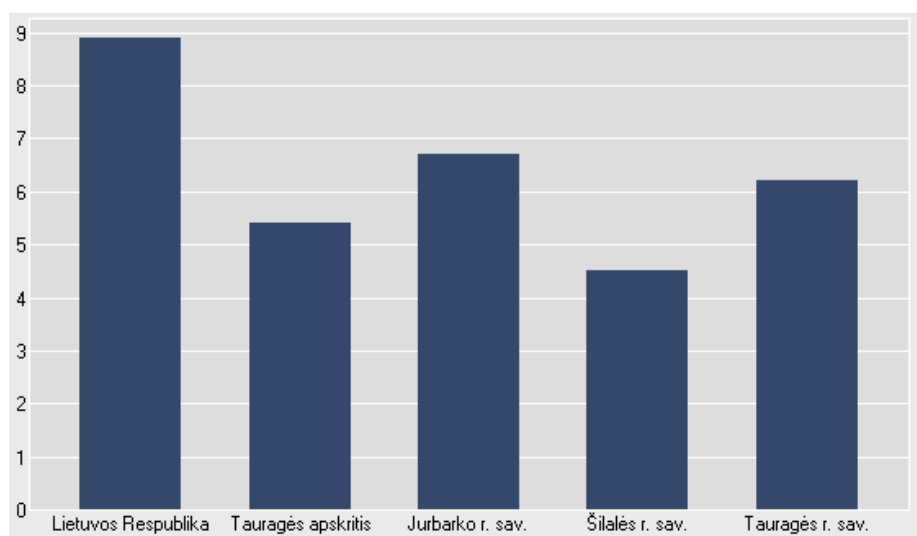
Dėl lėšų trūkumo negali būti sukomplektuota pilna ir saugi, atitinkanti reikalavimus greitosios medicinos pagalbos brigada, nes lėšos gaunamos iš Privalomojo sveikatos draudimo fondo biudžeto už greitosios atliktas paslaugas yra pernelyg mažos. Į gyventojų iškvietimus turėtų važiuoti trijų žmonių brigada, o šiuo metu važiuoja tik du žmonės. Be to, esant mažam darbo užmokesčiui, greitojoje medicinos pagalboje nedirba gydytojas, kas blogina teikiamų paslaugų kokybę.

Antrinės asmens sveikatos priežiūros įstaigos koncentruojamos savivaldybės centre – Šilalės mieste, tačiau asmens sveikatos priežiūros įstaigų tinklas yra optimizuotas. Svarbiausia sveikatos apsaugos savivaldybėje problema yra medicininio personalo trūkumas, ypač trūksta jaunų medicinos specialistų.

Visoms savivaldybės asmens sveikatos priežiūros įstaigoms reikalinga renovacija arba dalinis remontas, įrangos atnaujinimas: vienoms reikalingas apšiltinimas, kitoms šlaitinis stogas, dar kitoms oro kondicionavimo bei vėdinimo sistemos, operacinių remontas. Kai kurioms asmens sveikatos priežiūros įstaigoms reikalinga atnaujinti odontologinę įrangą, kai kurioms reikalinga atnaujinti laboratorinę įrangą, įsigyti naujas, atitinkančias reikalavimus ir ligonių poreikius, slaugos lovas bei reikalinga įsigyti įvairaus smulkesnio medicininio inventoriaus (gydymo ir diagnostinių priemonių).

Itin opi problema yra privažiavimas prie asmens sveikatos priežiūros įstaigų, kadangi privažiavimo kelių asfaltas ištrupėjęs, duobėtas, tačiau lėšų tokiems poreikiams nėra skirta. Keliai yra asmens sveikatos priežiūros įstaigų teritorijose, taigi ir remontuoti, tvarkyti tuos kelius priklausytų asmens sveikatos priežiūros įstaigoms, bet jų lėšos gaunamos tik iš Privalomojo sveikatos draudimo fondo biudžeto už atliktas paslaugas, jos nėra didelės, o kelių remontų kaštai yra pernelyg dideli.

Vaistinės. Lietuvos Respublikos Statistikos departamento duomenimis, Šilalės rajono savivaldybėje yra 18 vaistinių ir jų filialų ir jose dirba 13 vaistininkų. 2006–2010 m. laikotarpyje vaistinių ir vaistininkų skaičius savivaldybėje kito nežymiai. Analizuojant vaistinių tinklo optimalumą, tikslesnis yra vaistininkų, tenkančių 10 000 gyventojų, rodiklių palyginimas. Lyginant su šalies ir apskrities vidurkiais, Šilalės rajono savivaldybės rodiklis yra 4,4 karto mažesnis už Lietuvos Respublikos vidurkį ir 0,9 karto už Tauragės regiono vidurkį (žr. Pav. 9). Taigi, Šilalės rajone nėra pakankamai išvystytas vaistinių tinklas.

Pav. 9. 10 000 gyventojų tenka vaistininkų, 2010 m.

Šaltinis: Lietuvos Respublikos Statistikos departamentas

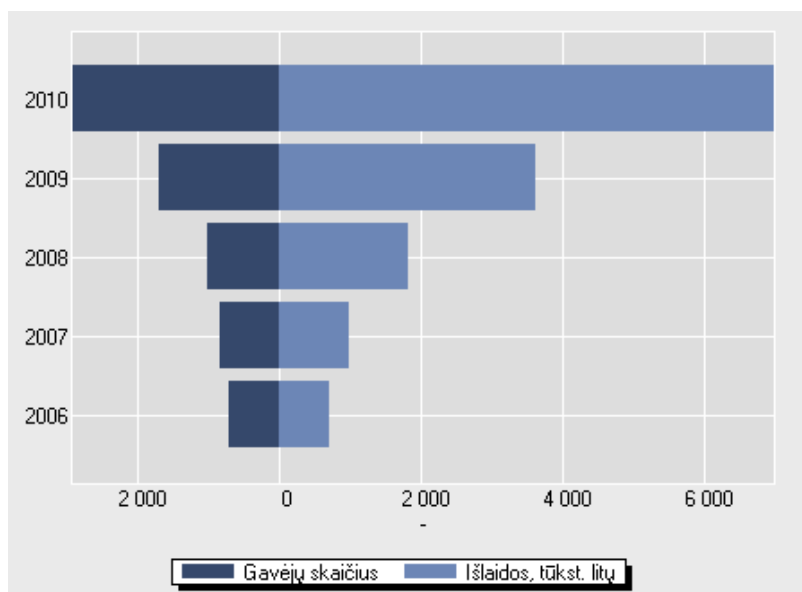
Visuomenės sveikatos priežiūra. Nuo 2008 m. pradėjo veikti Šilalės rajono savivaldybės visuomenės sveikatos biuras, aptarnaujantis ir Tauragės bei Jurbarko rajonų savivaldybes. Biure dirba 6 darbuotojai, o Šilalės rajono savivaldybės bendrojo lavinimo mokyklose dirba 11 vaikų ir jaunimo sveikatos priežiūros specialistų. Biuro tikslas yra sukurti kuo palankesnę sveikatai aplinką ir užkirsti kelią ligoms bei negalavimams. Centro darbuotojų veikla yra orientuota į ligų profilaktiką.

Biuras dalyvauja iš Europos regioninės plėtros fondo ir nacionalinių projektų lėšų finansuojamame projekte „Šilalės rajono savivaldybės visuomenės sveikatos biuro modernizavimas“. 2010 m. liepos 30 d. tarp Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministerijos, VŠĮ Centrinės projektų valdymo agentūros ir Šilalės rajono savivaldybės visuomenės sveikatos biuro pasirašyta projekto finansavimo ir administravimo sutartis. Projekto dėka bus atlikta biuro patalpų rekonstrukcija, sveikatos priežiūros kabinetų remontas dešimtyje rajono bendrojo lavinimo mokyklų, įrengtos darbo vietos, įsigytos mokymo priemonės, sveikatos priežiūros įranga, kompiuterinė technika, transporto priemonė.

1.2.6. Socialinė apsauga

2010 m. gruodžio 31 d. duomenimis, Šilalės rajono savivaldybėje gyvena 2 030 suaugusių darbingo amžiaus asmenų su negalia ir 282 vaikai su negalia. Neįgalūs asmenys sudaro 8 proc. visų savivaldybės gyventojų. Savivaldybėje suaugę asmenys pripažįstami neįgaliaisiais dažniausiai dėl nervų sistemos, kvėpavimo ligų sutrikimų.

Šilalės rajono savivaldybės išlaidos socialinėms pašalpoms didėja, augant socialinės pašalpos gavėjų skaičiui. 2006–2010 m. laikotarpyje socialinės pašalpos gavėjų skaičius išaugo 76,9 proc., o savivaldybės išlaidos – 89,8 proc. (žr. Pav. 10).

Pav. 10. Socialinė pašalpa Šilalės rajono savivaldybėje, 2006–2010 m.

Šaltinis: Lietuvos Respublikos Statistikos departamentas

Šilalės rajono savivaldybėje Socialinės rizikos šeimų ir jose augančių vaikų skaičius mažėja. 2010 m. sausio 1 d. savivaldybėje buvo 153 socialinės rizikos šeimos, jose gyveno 363 vaikai, o 2011 m. sausio 1 d. buvo 130 socialinės rizikos šeimų ir jose augs 315 vaikų. Šioms šeimoms yra teikiamos socialinės priežiūros – socialinių įgūdžių ugdymo ir palaikymo – paslaugos asmens (šeimos) namuose, kurias teikia seniūnijų socialiniai darbuotojai darbui su rizikos šeimomis.

Iš viso Šilalės rajono savivaldybėje veikia 11 socialinių paslaugų įstaigų ir organizacijų, iš kurių 5 yra įstaigos ir dauguma (7) yra nevyriausybinių organizacijų (žr. Lentelė 18). Pastarosios organizacijos sukurtos bendruomenės narių ir atstovauja jų interesams, todėl turi gyventojų pasitikėjimą ir palaikymą priimant svarbius socialinių problemų sprendimus.

Lentelė 18. Šilalės rajono savivaldybėje veikiančios socialinių paslaugų įstaigos, organizacijos

Socialinių paslaugų įstaigos tipas pagal socialines grupes	Socialinių paslaugų įstaigos pavadinimas	Pavaldumas	Vietų (gavėjų) skaičius	
			Iš viso	Iš jų finansuojamų savivaldybės
Socialinės globos namai	Šilalės rajono savivaldybės Pajūrio vaikų globos namai	Savivaldybės biudžetinė įstaiga	41	42
	Kaltinėnų parapiiniai senelių globos namai	Parapija	60	63
	Kvėdarnos parapiiniai senelių globos namai	Parapija	20	27
Bendruomeninės įstaigos	Lietuvos aklųjų ir silpnaregių sąjungos Šilalės rajono filialas	NVO	6	-
	Šilalės krašto neįgalųjų sąjunga	NVO	20	-
	Lietuvos sutrikusios psichikos žmonių globos bendrijos Šilalės skyrius	NVO	7	-
	Telšių vyskupijos Šilalės Šv. Pranciškaus Asyžiečio parapijos Caritas	NVO	15	-
	Šilalės „Bočių“ bendrija	NVO	2	-
	BĮ Šilalės rajono socialinių paslaugų centras	Savivaldybės biudžetinė įstaiga	82	82
Kitos socialinių paslaugų įstaigos	Šilalės Stepono Dariaus ir Stasio Girėno vidurinės mokyklos lavinamoji klasė spec. poreikių vaikams	Savivaldybės biudžetinė įstaiga	16	15
	VšĮ Kaltinėnų PSPC palaikomojo gydymo ir slaugos ligoninė	Steigėjas – Šilalės rajono savivaldybė	10	17

Šaltinis: Šilalės rajono savivaldybės 2011 m. socialinių paslaugų planas

Trumpalaikės socialinės globos senyvo amžiaus ir suaugusiems asmenims su fizine negalia, rizikos šeimų grupei priklausantiems asmenims paslaugos teikiamos VšĮ Kaltinėnų PSPC palaikomojo gydymo ir slaugos ligoninėje. Pajūrio vaikų globos namai teikia trumpalaikės ir ilgalaikės socialinės globos paslaugas vaikams, kuriems nustatyta laikinoji ar nuolatinė globa (rūpyba), ir be tėvų globos likusiems vaikams tol, kol bus išspręstas jų globos (rūpybos) klausimas. Ilgalaikė socialinė globa senyvo amžiaus asmenims ir suaugusiems asmenims su negalia teikiama Šilalės rajono Kaltinėnų ir Kvėdarnos parapijuose senelių globos namuose.

Rajono savivaldybėje socialinių paslaugų teikimas grindžiamas prieinamumo principu: siekiama užtikrinti socialinių paslaugų prieinamumą asmeniui (šeimai) kuo arčiau jo gyvenamosios vietos. Socialinės paslaugos teikiamos rajono socialinės paskirties įstaigose, asmens namuose, nevyriausybinėse organizacijose. Dabartinė socialinių paslaugų sistema dar nėra gerai pritaikyta ir orientuota į pagalbą šeimoms, savo namuose prižiūrinčioms senyvo amžiaus ar neįgalius asmenis.

Pagalbos į namus paslaugos teikiamos asmens namuose, siekiant padėti asmeniui (šeimai) tvarkytis buityje. 2010 m. pagalbos į namus paslaugos buvo teikiamos 162 asmenims: 150 pensinio amžiaus asmenų su negalia ir 12 darbingo amžiaus neįgalųjų. Apie 80 proc. pagalbos į namus paslaugų gavėjai gyvena kaime ir apie 20 proc. – mieste.

Rajono savivaldybėje iki šiol nebuvo laikino apgyvendinimo įstaigos socialinės rizikos asmenims: smurtą patyrusiems asmenims, benamiams, buvusiems kaliniams bei kitiems socialinės rizikos grupei priklausantiems rajono gyventojams, dėl įvairių priežasčių atsidūrusiems kritinėse situacijose. Atsižvelgiant į esamą situaciją, įgyvendinamas iš ES struktūrinių fondų finansuojamas projektas „Nestacionarių socialinių paslaugų teikimas Šilalės rajono savivaldybėje“, kurio dėka 2011 m. bus išspręsta ši problema ir bus galima suteikti pageidaujamas paslaugas rajono gyventojams.

Nuo 2004 m. veikia Šilalės rajono socialinių paslaugų centras. Centras teikia bendrąsias socialines paslaugas (informavimo, konsultavimo, tarpininkavimo ir atstovavimo, sociokultūrinės paslaugas, maitinimo, dušo, skalbinių skalbimo ir lyginimo, transporto paslaugas), socialinės priežiūros paslaugas (pagalbos į namus), dienos socialinės globos paslaugas asmens namuose ir institucijoje.

2010 m. nevyriausybinių organizacijų, teikiančių socialines paslaugas, veikla buvo skatinama, jas dalinai finansuojant iš savivaldybės biudžeto. Gautos lėšos naudojamos organizuoti sociokultūrinei veiklai, transporto paslaugoms apmokėti, teikti kitas paslaugas. Šių organizacijų nesudėtingos struktūros leidžia dirbti lanksčiai. Taip pat jose mažesnis dokumentų, kuriuos gyventojams reikia pateikti ar užpildyti, kiekis, o teikiamos paslaugos pigesnės arba visai nemokamos, nes organizuojamas savanoriškas darbas. Organizacijose dirbantys savanoriai gerai pažįsta savo klientus, supranta jų poreikius, todėl paslaugos taiklios ir efektyvios. Per keletą darbo metų minėtos organizacijos sukaupė praktinio darbo patirtį, socialinėms paslaugoms teikti turi patalpas ir būtiniausias priemones, jos yra tapę seniūnijų gyventojų susibūrimo vieta, kur asmenims ne tik teikiama socialinė pagalba, bet ir sudaromos sąlygos turiningai praleisti laisvalaikį, dalyvauti įvairiuose renginiuose, paskaitose ir pan.

Šilalės rajono savivaldybėje mažesniais mastais nei Lietuvos Respublikoje teikiamos šios socialinės paslaugos:

1. dienos socialinė globa asmens namuose ir institucijoje (suaugusiems asmenims su negalia, senyvo amžiaus asmenims bei vaikams su negalia);
2. socialinės priežiūros paslaugos suaugusiems asmenims su negalia, vaikams su negalia ir jų šeimoms, socialinės rizikos šeimoms, socialinės rizikos vaikams;

Neteikiamos šios paslaugos:

1. socialinės priežiūros paslaugos apgyvendinimo savarankiško gyvenimo namuose suaugusiems asmenims su negalia bei senyvo amžiaus asmenims;
2. pagalbos į namus paslaugos vaikams su negalia ir jų šeimoms;
3. dienos socialinė globa asmens namuose suaugusiems asmenims su negalia ir senyvo amžiaus asmenims.

Teikiama daugiau paslaugų savivaldybėje nei vidutiniškai šalyje:

1. trumpalaikė socialinė globa institucijoje suaugusiems asmenims su negalia, likusiems be tėvų globos vaikams, kuriems nustatyta laikinoji globa ir socialinės rizikos vaikams, senyvo amžiaus asmenims;
2. ilgalaikė socialinė globa senyvo amžiaus asmenims ir vaikams, likusiems be tėvų globos, kuriems nustatyta nuolatinė globa;
3. socialinės priežiūros asmens namuose- pagalba į namus- senyvo amžiaus asmenims;
4. transporto organizavimo paslaugos.

Šilalės rajono savivaldybės socialinės paskirties įstaigos ir nevyriausybinių organizacijos, 2007-2010 m. įgyvendinusios projektus ir socialines programas, ženkliai pagerino savo materialinę bazę. 2009 m. Kaltinėnų papariniai globos namai kartu su Lietuvos aplinkos apsaugos investicijų fondu įgyvendino projektą „Saulės energijos panaudojimas karšto vandens gamybai bei patalpų šildymui“, už 215 tūkst. Lt sumontuota 51 kv. m saulės vakuuminių kolektorių. Todėl teikiamos efektyvesnės ir pigesnės paslaugos, gerėja gyvenimo sąlygos įstaigos gyventojams ir darbo sąlygos įstaigos personalui, o taip pat įgyvendinamomis priemonėmis taupomos lėšos patalpų apšildymui, elektros energijai.

2010 m. Kaltinėnų papariniai senelių globos namai pradėjo pastato rekonstrukcijos I etapą, kurio metu buvo rekonstruoti globos namų gyventojų kambariai, administracinės patalpos, sutvarkyti sanitariniai mazgai. Darbų atlikta už daugiau nei 600 tūkst. Lt, o 2011 m. tikimasi pastato rekonstrukciją užbaigti gavus lėšų pagal Lietuvos Respublikos Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos įgyvendinamą Sanglaudos skatinimo veiksmų programos priemonės „Stacionarių socialinių paslaugų infrastruktūros plėtra“ vykdomą Stacionarių socialinių paslaugų įstaigų infrastruktūros modernizavimo programą. Finansavimo iš šios programos 2011 m. tikisi gauti ir Kvėdarnos papariniai senelių globos namai bei Pajūrio vaikų globos namai, o už gautas lėšas būtų gerinama įstaigų infrastruktūra, atlikti vidaus patalpų rekonstrukcijos darbai, nupirkti baldai, įranga.

Be to, Kvėdarnos papariniai senelių globos namai 2010 m. pradėjo vykdyti projektą „Nestacionarių socialinių paslaugų teikimas Šilalės rajono Kvėdarnos miestelyje“, kurio vertė 1 530 936,46 Lt. Įgyvendinus šį projektą, bus galima teikti kokybiškesnių ir įvairesnių socialinių paslaugų.

Nevyriausybinių organizacijos savo patalpas pritaiko neįgalių žmonių poreikiams, dėl to atsiranda galimybė teikti paslaugas ir asmenims su sunkesne negalia, neįgalieji gali aktyviau įsijungti į bendruomenės gyvenimą.

1.3. VIEŠASIS SAUGUMAS

Vienas iš esminių akcentų, kuris kiekvienos savivaldybės lygmeniu daro įtaką jos ekonominiams rezultatams bei yra pats tiesiogiai susijęs su savivaldybėje vykstančiais procesais, yra nusikalstamumo rodikliai ir viešosios tvarkos užtikrinimo pakankamumas bei efektyvumas.

Už viešąjį saugumą Šilalės rajono savivaldybėje atsakingas yra Tauragės apskrities vyriausiojo policijos komisariato Šilalės rajono policijos komisariatas. 2010 m. Šilalės rajono savivaldybėje dirbo 68 policijos pareigūnai. Per 2006–2010 m. laikotarpį policijos pareigūnų skaičius savivaldybėje kito nežymiai. Šilalės rajono savivaldybėje 100 000 gyventojų tenka 237 policijos pareigūnai, t. y. vienas mažiausių rodiklių Tauragės apskrityje (žr. Lentelė 19). Pagal 100 000 gyventojų tenkantį policijos pareigūnų rodiklį, Šilalės rajono savivaldybės rodiklis yra 28,4 proc. mažesnis už šalies vidurkį ir 7,8 proc. – už Tauragės apskrities. Taigi, darytina prielaida, kad policijos pareigūnų skaičius savivaldybėje nėra pakankamas.

Lentelė 19. 100 000 gyventojų tenka policijos pareigūnų, 2006–2010 m.

Teritorija	2006	2007	2008	2009	2010
Lietuvos Respublika	334	332	329	329	331
Tauragės apskritis	251	247	248	247	257
Jurbarko r. sav.	230	228	233	228	230
Pagėgių sav.	259	246	241	216	242
Šilalės r. sav.	223	252	242	241	237
Tauragės r. sav.	280	258	264	270	291

Šaltinis: Lietuvos Respublikos Statistikos departamentas

Analizuojant nusikalstamumo situaciją bei policijos veiklos efektyvumą, svarbu ne tik pareigūnų skaičius, bet užregistruojamų ir ištirtų nusikalstamų veikų rodikliai. 2006–2010 m. Lietuvos Respublikoje bendras užregistruotų nusikalstamų veikų skaičius sumažėjo 2,4 proc. Tuo tarpu Tauragės apskrityje ir Šilalės rajono savivaldybėje nusikalstamumas didėjo. Apskrityje užregistruotų nusikalstamų veikų skaičius padidėjo 6,9 proc., o savivaldybėje – 14,4 proc. Visgi, Šilalės rajono savivaldybėje padaromos nusikalstamos veikos sudaro tik 19,5 proc. visų nusikalstamų veikų, padaromų Tauragės apskrityje.

Tikslesnis savivaldybės nusikalstamumo situacijos lyginimas su Tauragės regionu ir Lietuvos Respublika, galima analizuojant 100 000 gyventojų, tenkantį užregistruotų nusikalstamų veikų, rodiklį. Nusikalstamų veikų, tenkančių 100 000 gyventojų, Šilalės rajono savivaldybės rodiklis yra mažiausias Tauragės apskrityje ir yra mažesnis už šalies vidurkį (žr. Lentelė 20). Savivaldybė išsiskiria pagal užregistruotų baudžiamųjų nusižengimų, tenkančių 100 000 gyventojų, rodiklį: jis yra 15,4 proc. didesnis už šalies vidurkį ir 3,1 proc. – už apskrities vidurkį.

Lentelė 20. 100 000 gyventojų tenka užregistruotų nusikalstamų veikų, 2006–2010 m.

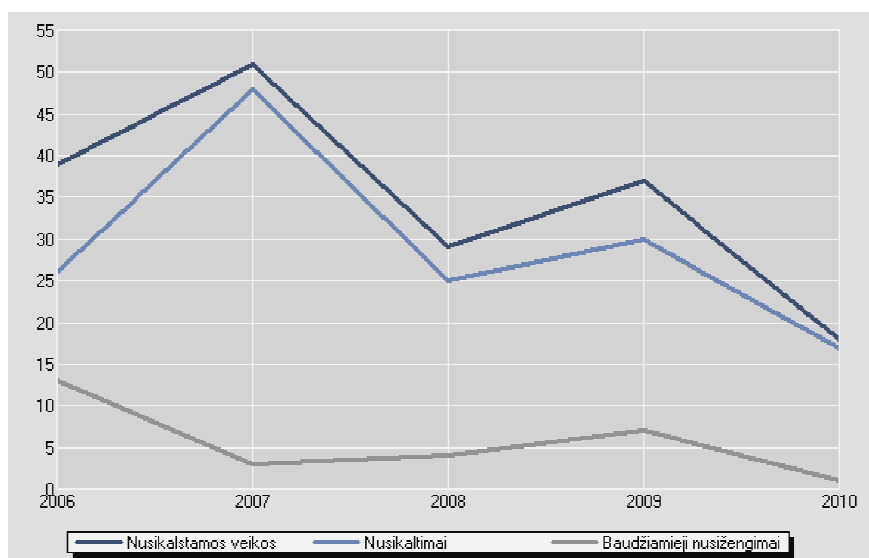
Teritorija	Nusikalstamos veikos	2006	2007	2008	2009	2010
Lietuvos Respublika	Nusikalstamos veikos	2 421	2 185	2 325	2 492	2 363
	Nusikaltimai	2 224	2 014	2 143	2 285	2 149
	Baudžiamieji nusižengimai	197	170	181	207	215
Tauragės apskritis	Nusikalstamos veikos	1 800	1 557	1 762	1 979	2 037
	Nusikaltimai	1 614	1 382	1 593	1 721	1 791
	Baudžiamieji nusižengimai	186	175	169	258	246

Jurbarko r. sav.	Nusikalstamos veikos	1 839	1 455	1 457	2 126	1 953
	Nusikaltimai	1 719	1 348	1 356	1 987	1 810
	Baudžiamieji nusižengimai	120	107	100	139	143
Pagėgių sav.	Nusikalstamos veikos	3 025	2 550	2 970	2 469	2 706
	Nusikaltimai	2 751	2 298	2 643	2 174	2 396
	Baudžiamieji nusižengimai	274	252	327	295	311
Šilalės r. sav.	Nusikalstamos veikos	1 363	1 136	1 482	1 458	1 674
	Nusikaltimai	1 157	968	1 309	1 201	1 419
	Baudžiamieji nusižengimai	206	168	174	256	254
Tauragės r. sav.	Nusikalstamos veikos	1 755	1 655	1 869	2 077	2 161
	Nusikaltimai	1 554	1 447	1 691	1 744	1 863
	Baudžiamieji nusižengimai	201	208	178	333	298

Šaltinis: Lietuvos Respublikos Statistikos departamentas

Kitas svarbus aspektas, analizuojant nusikalstamumą, yra nepilnamečių padaromos nusikalstamos veikos. 2006–2010 m. laikotarpyje nepilnamečių padarytos nusikalstamos veikos Šilalės rajono savivaldybėje sumažėjo 53,8 proc. (žr. Pav. 11). Tuo tarpu Lietuvoje nepilnamečių padarytų nusikalstamų veikų sumažėjo 15,1 proc., o Tauragės apskrityje – 52,1 proc. Šilalės rajono savivaldybėje nepilnamečių nusikalstamumas mažėjo sparčiau nei šalyje.

Savivaldybėje nepilnamečių padarytų nusikaltimų skaičius sumažėjo 34,6 proc., o baudžiamųjų nusižengimų – net 92,3 proc. Visgi, Šilalės rajono savivaldybėje nepilnamečiai daugiau padaro nusikaltimų nei baudžiamųjų nusižengimų: 2010 m. nepilnamečiai padarė 17 nusikaltimų ir tik 1 baudžiamąjį nusižengimą.

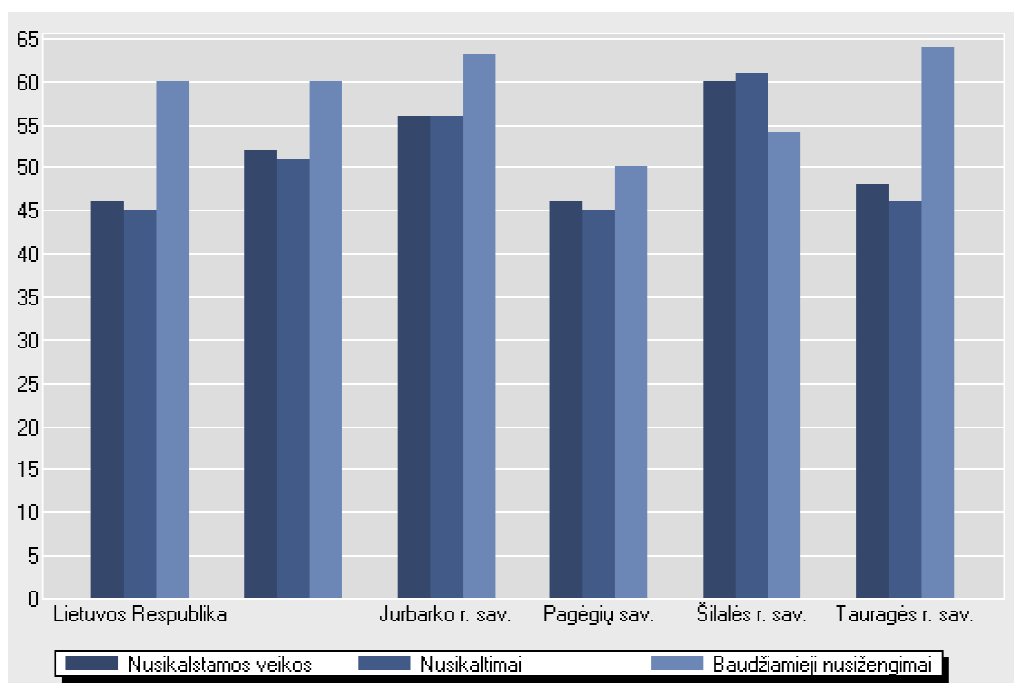

Pav. 11. Nepilnamečių padarytos nusikalstamos veikos Šilalės rajono savivaldybėje

Šaltinis: Lietuvos Respublikos Statistikos departamentas

Šilalės rajono savivaldybėje yra ganėtinai didelė ištirtų nusikalstamų veikų dalis – 60 proc. Pagal ištirtų nusikalstamų veikų procentą savivaldybės rodiklis viršija šalies (46 proc.) ir Tauragės apskrities (52 proc.) vidurkius (žiūrėti Pav. 11). Be to, Šilalės rajono savivaldybėje ištirtų nusikalstamų veikų procentinė dalis yra didžiausia visame Tauragės regione. Padarytų nusikalstamų veikų ištirimo procentas rodo, kad Šilalės rajono savivaldybės policijos pareigūnai efektyviai vykdo savo veiklą.

Šilalės rajono savivaldybėje nusikaltimų yra ištiriama daugiau nei baudžiamųjų nusižengimų: ištiriama 61 proc. nusikaltimų ir 54 proc. baudžiamųjų nusižengimų (žr. Pav. 12). Lyginant Šilalės rajono savivaldybės, Tauragės apskrities ir Lietuvos Respublikos rodiklius, ištirtų baudžiamųjų nusižengimų procentinė dalis savivaldybėje yra mažesnė už šalies (60 proc.) ir apskrities (54 proc.) vidurkius. Tuo tarpu šalyje vidutiniškai ištiriama 45 proc. nusikaltimų, t. y. mažiau nei Šilalės rajono savivaldybėje ir Tauragės apskrityje (apskrityje vidutiniškai ištiriama 61 proc. nusikaltimų).

Pav. 12. Ištirtų nusikalstamų veikų dalis, proc., 2010 m.

Šaltinis: Lietuvos Respublikos Statistikos departamentas

1.4. SSGG ANALIZĖ

Stiprybės	Silpnybės
Darbingo amžiaus gyventojai, sudaro daugiau nei trečdalį savivaldybės gyventojų	Demografinės tendencijos, susijusios su savivaldybės gyventojų senėjimu ir jaunimo emigracija į kitus šalies miestus ar užsienio valstybes
Didėja ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo poreikis	Trūksta ikimokyklinio ugdymo įstaigų
Bendrojo lavinimo įstaigų tinklas yra optimizuotas	Mažėja mokinių ir mokytojų skaičius bendrojo lavinimo įstaigose
Asmens sveikatos priežiūros įstaigų tinklas yra optimizuotas	Asmens sveikatos priežiūros įstaigose trūksta medicininio personalo, ypač jaunų specialistų
Vykdomos visuomenės sveikatos priežiūros programos, finansuojamos ir įgyvendinamos prevencinės sveikatingumo programos, įtraukiant mokyklas	Didėjantis socialinės pašalpos gavėjų skaičius ir savivaldybės išlaidos socialinėms pašalpoms mokėti išlaidos
Mažėja socialinės rizikos ir jose augančių vaikų skaičius	Kaimo bibliotekų, kultūros centrų ir laisvalaikio salių fizinė pastatų būklė yra prasta
Socialinės paramos teikimo infrastruktūra yra pakankamai išplėtotą, įstaigų ir organizacijų tinklas yra optimalus ir patenkina socialinės paramos gavėjų poreikius	Santykinai mažas savivaldybėje esančių muziejų lankomumas
Socialinių paslaugų įstaigos ir organizacijos, grįstos bendruomeniškumu ir savanorišku darbu, yra lanksčios ir gali efektyviai tenkinti gyventojų poreikius	Trūksta sporto infrastruktūros, suaugusieji neturi galimybių užsiimti įvairia sporto veikla
Kultūros centruose veikia mėgėjų meno kolektyvai ir jiems suteikiamos sąlygos vykdyti savo veiklą	Mažėjantis sporto ir sveikatingumo renginių dalyvių skaičius
Didelė išaiškinamų nusikalstamų veikų procentinė dalis, mažėja nepilnamečių nusikalstamumas	Trūksta policijos pareigūnų, lyginat su šalies ir kaimyninių savivaldybių rodikliais
Galimybės	Grėsmės
ES struktūrinė parama sudarys galimybes renovuoti asmens sveikatos priežiūros, socialių paslaugų įstaigų bei organizacijų, švietimo ir kultūros įstaigų pastatus ir atnaujinti materialinę bazę	Didėjanti darbo jėgos emigracija
Besiplečianti sporto infrastruktūra sudarys galimybes suaugusiems ir jaunimui bei vaikams užsiimti įvairia sporto ir sveikatingumo veikla	Sveikatos apsaugos reforma taikant koncentravimo principą, gali pabloginti asmens sveikatos priežiūros paslaugų prieinamumą
Mažėjantis nusikalstamumas kurs patrauklią gyvenamąją ir verslo aplinką	Didėjančios savivaldybės biudžeto išlaidos socialinėms išmokoms
	Jaunų specialistų trūkumas viešajame sektoriuje

EKONOMIKA IR VERSLO APLINKA

2.1. INVESTICIJOS

Tiesioginės užsienio investicijos (TUI). 2010 m. Tauragės apskrityje buvo mažiausios TUI (45 mln. litų) visoje Lietuvos Respublikoje, o TUI Šilalės rajono savivaldybėje (0,3 mln. litų) – vienos mažiausių visoje apskrityje. Savivaldybės TUI sudaro tik 0,7 proc. visų apskrities TUI (žr. Lentelė 21). Taip pat kitas svarbus rodiklis – TUI vienam gyventojui. TUI vienam gyventojui Tauragės apskrityje (374 litų) yra mažiausias visoje Lietuvos Respublikoje (TUI vienam gyventojui apskrityje yra 96,2 proc. mažesnis už šalies vidurį), o Šilalės rajono savivaldybės rodiklis (10 litų) – mažiausias apskrityje.

Lentelė 21. Tiesioginės užsienio investicijos, 2006–2009 m.

Teritorija	2006		2007		2008		2009		2010	
	TUI, mln. Lt	TUI 1-am gyv., Lt	TUI, mln. Lt	TUI 1-am gyv., Lt	TUI, mln. Lt	TUI 1-am gyv., Lt	TUI, mln. Lt	TUI 1-am gyv., Lt	TUI, mln. Lt	TUI 1-am gyv., Lt
Lietuvos Respublika	28 924,6	8 545	35 503,9	10 547	32 040,4	9 565	33 695,9	10 122	35 553,1	10 958
Tauragės apskritis	32,4	252	63,5	499	56,9	451	47,5	381	45	373
Jurbarko r. sav.	4	112	10,4	296	14,8	427	8,2	239	5,5	168
Pagėgių sav.	–	–	0	4	0,3	28	0,2	18	0,2	19
Šilalės r. sav.	0,1	2	0,1	4	0,3	9	0,2	9	0,3	10
Tauragės r. sav.	28,3	555	53	1 046	41,5	824	38,9	779	39	809

Šaltinis: Lietuvos Respublikos Statistikos departamentas

2006–2010 m. laikotarpyje bendras TUI kiekis ir TUI vienam gyventojui Šilalės rajono savivaldybėje didėjo: TUI išaugo 66,7 proc., o TUI vienam gyventojui – net 80 proc. Nepaisant TUI augimo, savivaldybėje, kaip ir Tauragės apskrityje, TUI rodikliai yra itin maži. Itin mažas TUI savivaldybėje lemia ekonominio vystymosi, naujų darbo vietų kūrimo problemas. Tuo pačiu mažos TUI gali būti susijusios su kvalifikuotos darbo jėgos trūkumu, pernelyg išplėstu žemės ūkiu savivaldybėje.

Materialinės investicijos. Materialinės investicijos yra išlaidos ilgalaikiam materialiajam turtui, kuris bus naudojamas ilgiau nei vienus metus, įsigyti, sukurti ir esamam materialiajam turtui atnaujinti (rekonstruoti, remontuoti).

Pagal 2009 m. materialinių investicijų rodiklius Tauragės apskrities vidurkis (196 077 tūkst. litų) yra mažiausias šalyje. Tuo tarpu Šilalės rajono savivaldybės materialinės investicijos buvo 44 210 tūkst. litų, t. y. 22,5 proc. visų apskrities materialinių investicijų (žr. Lentelė 22). 2006–2009 m. laikotarpyje materialinės investicijos Lietuvos Respublikoje, Tauragės apskrityje ir Šilalės rajono savivaldybėje sumažėjo. Visgi, Šilalės rajono savivaldybėje materialinės investicijos mažėjo mažesniu mastu – tik 18 proc., kai Lietuvos Respublikoje materialinės investicijos sumažėjo 32,1 proc. ir apskrityje – 39,6 proc.

Tikslesnis palyginimas galimas lyginant materialinių investicijų, tenkančių vienam gyventojui, rodiklius. Kadangi materialinių investicijų kiekis Tauragės apskrityje yra mažiausias, todėl materialinių investicijų vienam gyventojui apskrityje tenka mažiausiai šalyje (1 569 litų), t. y. 66,4 proc. mažiau nei vidutiniškai Lietuvos Respublikoje. Tuo tarpu Šilalės rajono savivaldybėje 1 474 litų materialinių investicijų tenka vienam gyventojui, t. y. 68,4 proc. mažiau nei vidutiniškai šalyje.

Lentelė 22. Materialinės investicijos, tūkst. litų, 2006–2009 m.

Teritorija	Rodikliai	2006	2007	2008	2009
Lietuvos Respublika	Materialinės investicijos, tūkst. litų	22 943 132	31 733 816	28 757 611	15 581 912
	Materialinių investicijų tenka 1-am gyventojui, litai	6 760	9 401	8 564	4 667
Tauragės apskritis	Materialinės investicijos, tūkst. litų	324 760	433 533	380 649	196 077
	Materialinių investicijų tenka 1-am gyventojui, litai	2 511	3 386	3 004	1 569
Jurbarko r. sav.	Materialinės investicijos, tūkst. litų	62 315	91 633	89 872	35 549
	Materialinių investicijų tenka 1-am gyventojui, litai	1 739	2 589	2 572	1 046
Pagėgių sav.	Materialinės investicijos, tūkst. litų	29 295	67 034	52 722	25 716
	Materialinių investicijų tenka 1-am gyventojui, litai	2 510	5 835	4 661	2 338
Šilalės r. sav.	Materialinės investicijos, tūkst. litų	53 906	51 424	74 635	44 210
	Materialinių investicijų tenka 1-am gyventojui, litai	1 762	1 698	2 492	1 474
Tauragės r. sav.	Materialinės investicijos, tūkst. litų	179 244	223 442	163 420	90 602
	Materialinių investicijų tenka 1-am gyventojui, litai	3 499	4 392	3 236	1 812

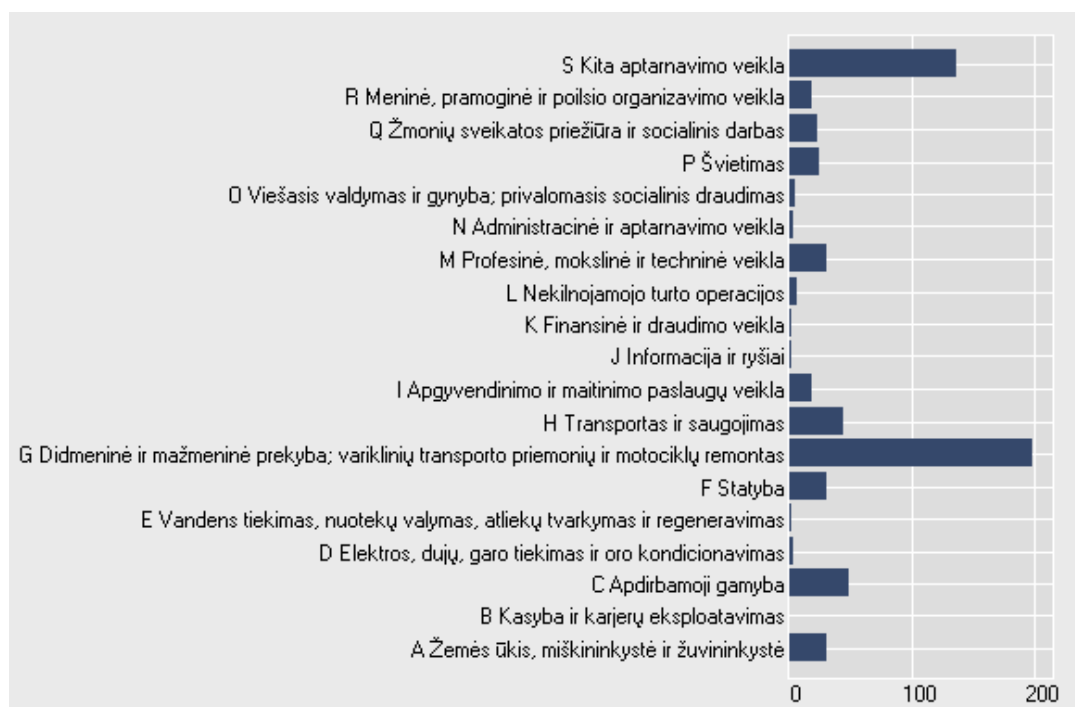
Šaltinis: Lietuvos Respublikos Statistikos departamentas

Materialinių investicijų didėjimas ar mažėjimas yra tiesiogiai susijęs su tendencijomis statybų sektoriuje ir statybų mastais savivaldybėje. Taigi, 2008 m. ekonominė krizė sudavė stiprų smūgį

statybų sektoriui, todėl 2008–2009 m. itin sumažėjo materialinių investicijų visoje Lietuvos Respublikoje, apimant Tauragės apskritį bei Šilalės rajono savivaldybę.

2.2. VERSLAS

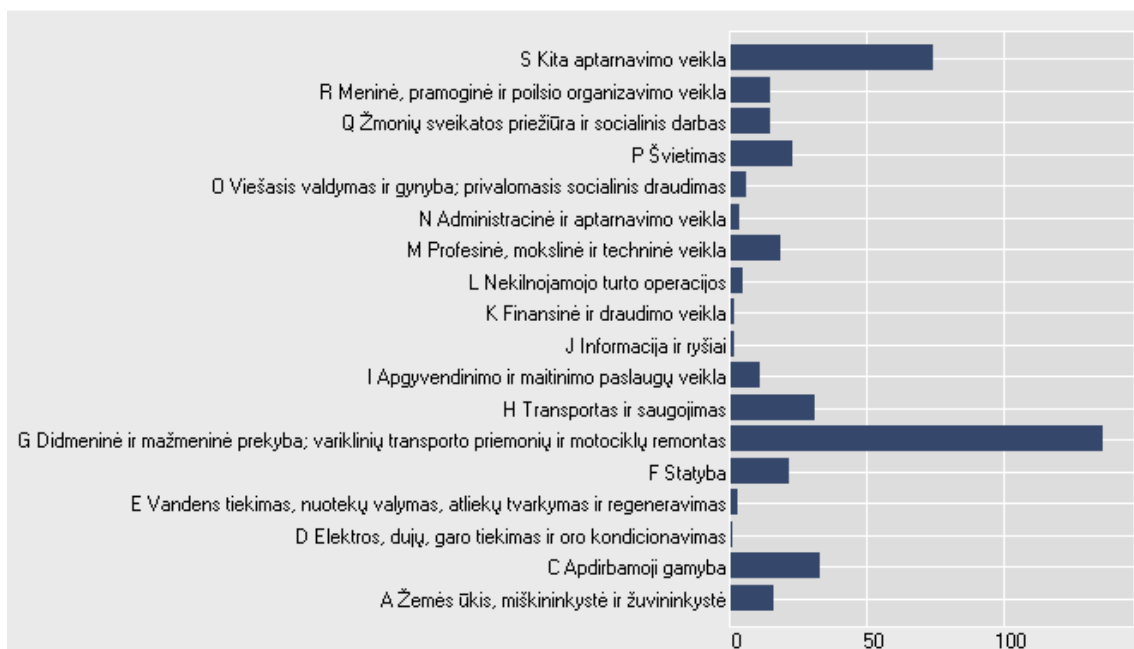
2011 m. pradžioje Šilalės rajono savivaldybėje buvo 689 registruoti ūkio subjektai. Daugiausia registruotų ūkio subjektų yra didmeninės ir mažmeninės prekybos, variklinių transporto priemonių ir motociklų remonto srityje (198 ūkio subjektai, arba 28,7 proc. visų registruotų ūkio subjektų) ir kitos aptarnavimo veiklos (136 ūkio subjektai, arba 19,7 proc.) (žr. Pav. 13). 2006–2011 m. laikotarpyje Šilalės rajono savivaldybėje registruotų ūkio subjektų skaičius padidėjo 47 registruotais ūkio subjektais, arba 6,8 proc.

Pav. 13. Registruotų ūkio subjektų pagal ekonominės veiklos rūšis skaičius 2011 m. pradžioje

Šaltinis: Lietuvos Respublikos Statistikos departamentas

2011 m. pradžioje Šilalės rajono savivaldybėje buvo 418 veikiančys ūkio subjektai. Beveik pusė ūkio subjektų veikia didmeninės ir mažmeninės prekybos, variklinių transporto priemonių ir motociklų remonto srityje (136 ūkio subjektai, arba 32 proc. visų veikiančių ūkio subjektų) arba užsiima kita kitoje aptarnavimo veikla (74 ūkio subjektai, arba 17,7 proc.) (žr. **Error! Reference source not found.**). Kaip ir registruotų ūkio subjektų, 2006–2011 m. laikotarpyje veikiančių ūkio subjektų padaugėjo 57 veikiančiais ūkio subjektais, arba 13,6 proc.

Pav. 14. Veikiančių ūkio subjektų pagal ekonominės veiklos rūšis skaičius 2011 metų pradžioje

Šaltinis: Lietuvos Respublikos Statistikos departamentas

Įmonių dydžio pagal darbuotojų skaičių ir gaunamas metines pajamas rodikliai rodo, kad Šilalės rajono savivaldybėje dominuoja labai mažos ir mažos įmonės. Daugiau nei pusę (58,4 proc.) įmonių sudaro labai mažos įmonės, turinčios iki 4 darbuotojų, o stambių įmonių, turinčių virš 250 darbuotojų iš viso nėra (žr. Lentelė 23).

Lentelė 23. Veikiantys ūkio subjektai pagal įmonių dydį, 2006–2011 m.

Darbuotojų skaičius	2006	2007	2008	2009	2010	2011
0–4 darbuotojai	207	220	228	236	227	244
5–9 darbuotojai	48	50	59	68	63	70
10–19 darbuotojų	28	34	40	44	44	40
20–49 darbuotojai	48	42	41	39	42	40
50–99 darbuotojai	20	22	23	23	17	17
100–149 darbuotojai	5	5	4	3	5	4
150–249 darbuotojai	5	6	5	4	4	3
250–499 darbuotojai	-	1	1	-	-	-

Šaltinis: Lietuvos Respublikos Statistikos departamentas

2006–2010 m. laikotarpyje labai mažų įmonių skaičius didėjo: įmonių, turinčių iki 4 darbuotojų, skaičius padidėjo 37 įmonėmis, o turinčių iki 9 darbuotojų – 22 įmonėmis. Taip pat daugėjo mažų įmonių: įmonių, turinčių po 5–9 darbuotojus, skaičius padidėjo 12 įmonių, o turinčių 10–19 darbuotojų – 8 įmonėmis. Tuo tarpu analizuojamu laikotarpiu vidutinių įmonių, turinčių nuo 50 iki 250 darbuotojų, skaičius sumažėjo 6 įmonėmis, o stambių įmonių neliko iš viso. Mažas skaičius

vidutinių ir ypač stambių įmonių sudaro sunkumų, sprendžiant gyventojų užimtumo didinimo ir nedarbo mažinimo klausimus.

Taip pat daugumos (39,2 proc.) Šilalės rajono savivaldybėje įmonių metinės pajamos nesiekia 20 000 litų, kai yra tik 3 įmonės, kurių pajamos viršija 24 000 000 litų per metus (žr. **Lentelė 24**). Visgi, 2006–2010 m. laikotarpyje įmonių, kurių metinės pajamos viršija 24 000 000 litų, skaičius augo ir 2011 m. pradžioje tokių įmonių buvo 3, bet analizuojamu laikotarpiu įmonių, kurių metinės pajamos buvo 7 000 000–23 999 999 litų, netolygiai mažėjo ir 2011 m. pradžioje tokių įmonių buvo 8. Analizuojamu laikotarpiu ypač daugėjo įmonių, kurių metinės pajamos nesiekia 20 000 litų. Šių įmonių padaugėjo 40 įmonių, arba 24,4 proc. Šilalės rajono savivaldybės įmonių mažos pajamos stabdo jų augimą, nes daugumos vietinių verslo subjektų investicijų į modernizavimą bei infrastruktūrą galimybės dėl mažų metinių pajamų yra ribotos.

Lentelė 24. Veikiantys ūkio subjektai pagal pajamas litais, 2006–2011 m.

	2006	2007	2008	2009	2010	2011
1–19 999 Lt	124	135	128	150	135	164
20 000–49 999 Lt	36	34	30	29	23	20
50 000–99 999 Lt	44	39	45	38	44	38
100 000–249 999 Lt	42	50	38	45	41	46
250 000–499 999 Lt	39	33	51	43	45	43
500 000–999 999 Lt	26	35	34	39	27	39
1 000 000–1 999 999 Lt	22	25	30	29	38	32
2 000 000–4 999 999 Lt	15	13	25	24	30	22
5 000 000–6 999 999 Lt	4	3	8	5	5	3
7 000 000–23 999 999 Lt	9	9	12	13	11	8
24 000 000–99 999 999 Lt	–	4	–	2	3	3

Šaltinis: Lietuvos Respublikos Statistikos departamentas

Pagal teisinę formą daugumą savivaldybėje veikiančių ūkio subjektų sudaro uždarnosios akcinės bendrovės (171 įmonė) ir individualios įmonės (111 įmonių) (žr. **Lentelė 25**). 2006–2011 m. laikotarpyje uždarytųjų akcinių bendrovių padaugėjo 41,5 proc., o individualių sumažėjo – 33,9 proc. Itin padaugėjo veikiančių ūkio subjektų, turinčių asociacijos teisinę formą: asociacijų padaugėjo nuo 5 iki 79, arba net 93,7 proc. Individualių įmonių mažėjimas susijęs su tuo, kad dauguma jų pakeičia teisinę formą į kitą, ribotos juridinės atsakomybės, darinį.

Lentelė 25. Veikiantys ūkio subjektai pagal teisinę formą, 2006–2011 m.

Teisinė forma	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Tikroji ūkinė bendrija	1	1	1	1	1	1
Komanditinė ūkinė bendrija	4	–	–	–	–	–
Garažų statybos ir eksploatavimo bendrija	1	–	–	–	–	–
Sodininkų bendrija	1	1	1	1	1	1
Bendrija	1	3	3	3	2	2

Uždaroji akcinė bendrovė	100	116	129	131	142	171
Akcinė bendrovė	1	1	-	-	-	-
Žemės ūkio bendrovė	4	6	3	5	3	3
Kredito uniija	2	2	2	2	-	-
Viešoji įstaiga	8	9	9	9	8	7
Valstybės biudžetinė įstaiga	7	7	7	5	4	4
Visuomeninė organizacija	23	-	-	-	-	-
Asociacija	5	28	36	61	67	79
Labdaros ir paramos fondas	1	1	1	1	1	1
Savivaldybės biudžetinė įstaiga	30	29	28	29	29	29
Kooperatinė bendrovė	4	4	4	4	7	7
Individuali įmonė	168	172	175	163	135	111

Šaltinis: Lietuvos Respublikos Statistikos departamentas

Lietuvos Respublikos Statistikos departamento duomenimis, Šilalės rajono savivaldybėje daugiausiai darbuotojų dirba įmonėse, veikiančiose didmeninės ir mažmeninės prekybos, variklinių transporto priemonių ir motociklų remonto srityje, (37,4 proc. visų dirbančiųjų) ir kasybos bei karjerų eksploatavimo ir apdirbamosios gamybos įmonėse (24 proc.). Tuo tarpu mažiausiai dirba nekilnojamo turto operacijomis užsiimančiose įmonėse (0,5 proc. visų dirbančiųjų). Pagal dirbančiųjų pasiskirstymą pagal ekonominės veiklos sritis, darytina išvada, kad daugiausia savivaldybės dirbančiųjų dirba prekybos bei paslaugų sferoje ir su statybomis susijusiose srityse.

Kadangi Šilalės rajono savivaldybėje nėra didelių miestų ir dauguma gyventojų susitelkę kaimiškose vietovėse, tai pagrindinę verslo struktūros dalį užima smulkios ir vidutinės įmonės. Šis ūkio sektorius yra vienas esminių veiksmų, lemiančių naujų darbo vietų kūrimą, socialinį stabilumą ir gerovės lygio kilimą.

Parama verslui. Verslo paramos sistema apima tiek tiesioginę, tiek ir netiesioginę paramą verslui. Kaip tiesioginės paramos verslui elementai išskiriamos mokesstinės ir kitokios lengvatos verslo subjektams, negrąžinamos paramos suteikimas. Netiesioginė parama verslui apima palankios investicinės aplinkos formavimą, savivaldybės verslo galimybių skleidimo ir investicijų paiešką.

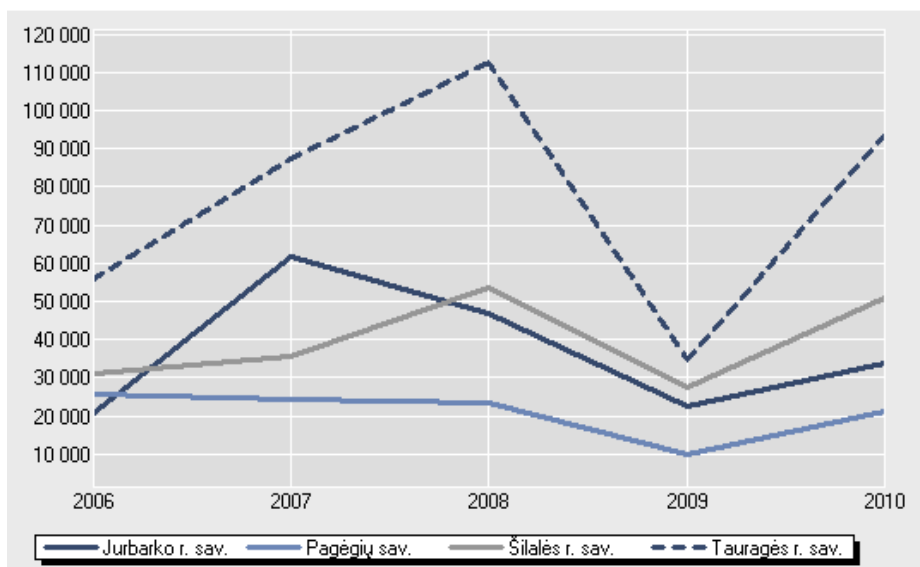
Šilalės rajono savivaldybės taryba 2010 m. gruodžio 28 d. sprendimu Nr. T1-316 patvirtino Šilalės rajono savivaldybės verslo plėtros programą. Šios programos tikslai yra skatinti ir plėtoti smulkų ir vidutinį verslą (SVV) Šilalės rajone, prisidėti prie Šilalės rajono ekonominio augimo bei klestėjimo, teikti paramą tiek jau veikiančioms, tiek besikuriančioms įmonėms bei asmenims, dirbantiems pagal verslo liudijimus ir užsiimantiems individualia veikla, gerinti sąlygas SVV vystytis, ir skatinti rajono gyventojų steigiamo verslo įvairovę.

Šios programos paskirtis remti SVV, jo plėtros būdus, naujų darbo vietų kūrimą rajone, skatinti vystyti SVV subjektų veiklą, teikti jiems finansinę paramą. Programos įgyvendinimo laikotarpis 2011-2013 m. Programai planuojamos lėšos: 2011 m. – iki 60 tūkst. litų, 2012 m. – iki 80 tūkst. litų ir 2013 m. – iki 100 tūkst. litų.

2.3. STATYBOS

Statyba yra svarbus sektorius kiekvienos savivaldybės ūkio struktūroje, kuris tamptai yra susijęs su materialinėmis investicijomis: kai materialinės investicijos didelės, statybos sektorius klesti. Be investicijų statybos sektoriaus perspektyvos dar priklauso nuo savivaldybės gyventojų perkamosios galios, naujų smulkių ir vidutinių įmonių steigimo.

Ekonominis nuosmukis visoje šalyje, itin skaudžiai paveikė statybų sektorių, todėl Šilalės rajono savivaldybėje ir kitose Tauragės apskrities savivaldybėse atliktų statybų darbų savo jėgomis 2008–2009 m. laikotarpyje itin sumažėjo. Visgi, 2010 m. rodikliai rodo, jog statybų sektorių atsigaua (žr. Pav. 15). Pagal atliktų statybos darbų savo jėgomis rodiklius Šilalės rajono savivaldybės rodiklis yra mažesnis tik už Tauragės rajono savivaldybės.

Pav. 15. Atlikta statybos darbų savo jėgomis (be PVM) to meto kainomis, 2006–2010 m.

Šaltinis: Lietuvos Respublikos Statistikos departamentas

Leidimų statyboms ir pastatytų statinių rodikliai taip pat rodo, kad Šilalės rajono savivaldybėje yra pakankamai išvystytas statybų sektorius. 2010 m. Šilalės rajono savivaldybėje buvo išduoti 115 leidimų statyboms, iš kurių 42 – gyvenamųjų statybų ir 73 – negyvenamųjų pastatų statybų (žr. Lentelė 26 ir Lentelė 27). Lyginant su kitomis Tauragės apskrities savivaldybėmis, gyvenamųjų namų statybų daugiau leidimų (82) buvo išduota tik Tauragės rajono savivaldybėje, tačiau Šilalės rajono savivaldybėje buvo išduota daugiausiai leidimų negyvenamųjų namų statybų.

Leidimų gyvenamųjų namų statyboms skaičius per 2006–2010 m. laikotarpį Šilalės rajono savivaldybėje padidėjo 15 leidimų, arba 35,7 proc. Analizuojamu laikotarpiu gyvenamųjų namų statybos suaktyvėjo visoje Tauragės apskrityje. Leidimų negyvenamųjų pastatų statybų Šilalės rajono

savivaldybėje padidėjo 24,7 proc., kai kitose apskrities savivaldybėse, išskyrus Tauragės rajono, mažėjo.

Lentelė 26. Gyvenamųjų pastatų statyba, 2006–2010 m.

Teritorija	Rodikliai	2006	2007	2008	2009	2010
Jurbarko r. sav.	Leistų statyti naujų gyvenamųjų pastatų skaičius	23	26	37	24	34
	Pastatytų naujų gyvenamųjų pastatų skaičius	17	17	15	8	13
Pagėgių sav.	Leistų statyti naujų gyvenamųjų pastatų skaičius	1	–	3	1	4
	Pastatytų naujų gyvenamųjų pastatų skaičius	–	1	1	–	1
Šilalės r. sav.	Leistų statyti naujų gyvenamųjų pastatų skaičius	27	29	36	46	42
	Pastatytų naujų gyvenamųjų pastatų skaičius	16	16	10	8	6
Tauragės r. sav.	Leistų statyti naujų gyvenamųjų pastatų skaičius	77	97	127	109	82
	Pastatytų naujų gyvenamųjų pastatų skaičius	12	27	27	32	34

Šaltinis: Lietuvos Respublikos Statistikos departamentas

Lentelė 27. Negyvenamųjų pastatų statyba, 2006–2010 m.

Teritorija	Rodikliai	2006	2007	2008	2009	2010
Jurbarko r. sav.	Leistų statyti naujų negyvenamųjų pastatų skaičius	18	29	23	30	11
	Pastatytų naujų negyvenamųjų pastatų skaičius	47	66	51	38	27
Pagėgių sav.	Leistų statyti naujų negyvenamųjų pastatų skaičius	15	8	12	16	7
	Pastatytų naujų negyvenamųjų pastatų skaičius	1	4	9	8	23
Šilalės r. sav.	Leistų statyti naujų negyvenamųjų pastatų skaičius	55	30	36	28	73
	Pastatytų naujų negyvenamųjų pastatų skaičius	44	37	30	22	41
Tauragės r. sav.	Leistų statyti naujų negyvenamųjų pastatų skaičius	26	47	85	139	53
	Pastatytų naujų negyvenamųjų pastatų skaičius	41	57	45	41	39

Šaltinis: Lietuvos Respublikos Statistikos departamentas

2010 m. Šilalės rajono savivaldybėje buvo pastatyti 47 pastatai, iš kurių 6 – gyvenamieji namai ir 41 – negyvenamieji pastatai. 2006–2010 m. laikotarpyje, skirtingai nei gyvenamųjų namų statybose, pastatytų negyvenamųjų pastatų savivaldybėje rodikliai kito netolygiai. Pagal leidimų statyboms skaičių ir pastatytų pastatų rodiklius darytina prielaida, kad Šilalės rajono savivaldybėje aktyviau plėtojamos negyvenamųjų pastatų statybos.

2.4. PREKYBA IR PASLAUGOS

Tarptautinės prekybos mastai Tauragės apskrityje yra patys mažiausi visoje šalyje. Lietuvos Respublikos Statistikos departamento duomenimis, lietuviškos kilmės prekių eksportas iš Tauragės apskrities (389,6 mln. litų) buvo mažiausias visoje Lietuvos Respublikoje. Tauragės apskrities eksportas sudaro tik 1,2 proc. viso šalies eksporto. Visgi, 2006–2010 m. laikotarpyje lietuviškos kilmės prekių eksportas iš Tauragės apskrities padidėjo 10,3 proc. Kadangi lietuviškos kilmės prekių

eksporto duomenys savivaldybių lygmeniu nėra pateikiami, todėl analizuojami Tauragės apskrities duomenys.

Mažmeninė prekyba pastaraisiais metais buvo viena iš sparčiausiai besivystančių ūkio šakų Lietuvos Respublikoje. Šilalės rajono savivaldybės prekybos sektoriuje taip pat didelę svarbą užima mažmeninė prekyba. Registruotų ir veikiančių ūkio subjektų pasiskirstymas pagal ekonominės veiklos rūšis rodo, kad Šilalės rajono savivaldybėje dominuoja mažmeninės prekybos ir paslaugų sektoriaus įmonės.

Prekybos ir maitinimo įmonių skaičius Šilalės rajono savivaldybėje (114 įmonės) yra vienas mažiausių Tauragės apskrityje (žr. Lentelė 28). 2006–2010 m. laikotarpyje prekybos ir maitinimo įstaigų skaičius savivaldybėje sumažėjo 12,3 proc. Prekybos ir maitinimo įstaigų skaičius mažėjo visose Tauragės apskrities savivaldybėse. Prekybos ir maitinimo įmonių skaičiaus mažėjimas susijęs su vidaus vartojimo sumažėjimu visoje šalyje, kuris buvo sąlygotas ekonominio nuosmukio bei gyventojų sumažėjusių pajamų.

Lentelė 28. Prekybos ir maitinimo įmonių parduotuvių skaičius, 2006–2010 m.

Teritorija	2006	2007	2008	2009	2010
Jurbarko r. sav.	205	198	196	163	157
Pagėgių sav.	38	37	33	27	27
Šilalės r. sav.	130	128	130	110	114
Tauragės r. sav.	267	262	262	221	232

Šaltinis: Lietuvos Respublikos Statistikos departamentas

Visgi, prekybos tinklo išvystymas priklauso nuo savivaldybės dydžio ir gyventojų tankumo, todėl tikslesnis palyginimas galimas lyginant 1 000 gyventojų tenkančių parduotuvių rodiklius. Šilalės rajono savivaldybės rodiklis (3,9) yra mažesnis už Tauragės apskrities (4,3) ir šalies (5) vidurkius (žr. Lentelė 29).

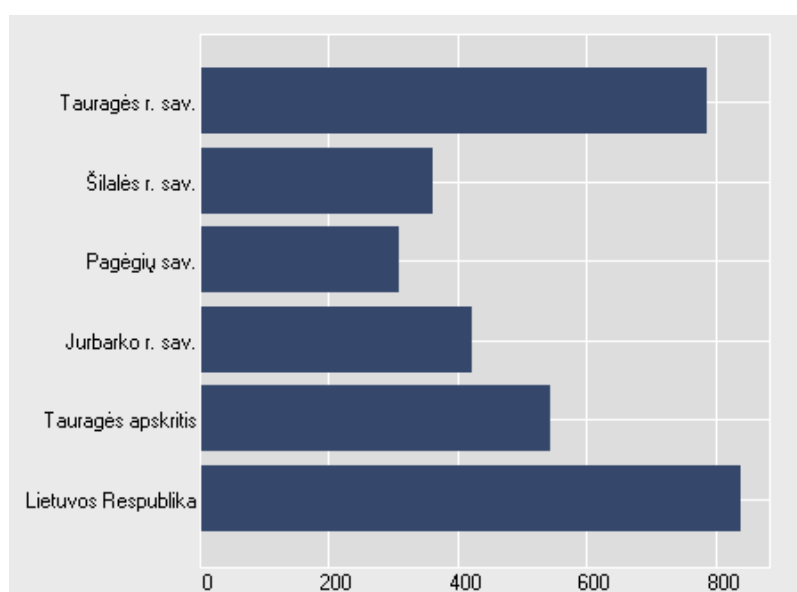
Lentelė 29. 1 000 gyventojų tenka parduotuvių, 2006–2010 m.

Teritorija	2006	2007	2008	2009	2010
Lietuvos Respublika	5,2	5,4	5,5	4,9	5
Tauragės apskritis	5	4,9	4,9	4,2	4,3
Jurbarko r. sav.	5,7	5,6	5,6	4,7	4,7
Pagėgių sav.	3,3	3,2	2,9	2,4	2,5
Šilalės r. sav.	4,2	4,2	4,3	3,7	3,9
Tauragės r. sav.	5,2	5,2	5,2	4,4	4,7

Šaltinis: Lietuvos Respublikos Statistikos departamentas

2008 m. bendras parduotuvių plotas Šilalės rajono savivaldybėje yra 11,4 tūkst. m², t. y. 15,3 proc. Tauragės apskrities bendro parduotuvių ploto. Nors 2006–2008 m. laikotarpyje Šilalės rajono savivaldybės bendras parduotuvių plotas padidėjo 7 proc., tačiau šis rodiklis yra vienas mažiausių Tauragės apskrityje, aplenkdamas tik Pagėgių savivaldybę (3,9 tūkst. m²).

Parduotuvių plotas, tenkantis 1 000 gyventojų, Šilalės rajono savivaldybėje yra 35,4 proc. mažesnis už Tauragės apskrities vidurkį ir 59,7 proc. už šalies vidurkį (žr. Pav. 16). 1 000 gyventojų tenkantis parduotuvių ploto dalis rodo, kad Šilalės rajono savivaldybėje yra nemažai smulkių parduotuvių, kurios negali aprūpinti pirkėjų plačiu prekių asortimentu, vartotojams patogiai išdėstyti prekes ir gerai aptarnauti. Kaimo vietovėse daug mažų parduotuvių, kuriose darbo laiko trukmė neretai yra ilga, jose dažnai dirba patys savininkai, dėl lėšų stygiaus negalintys samdyti darbuotojų ir sukurti naujų darbo vietų.

Pav. 16. 1 000 gyventojų tenka parduotuvių ploto, m².

Šaltinis: Lietuvos Respublikos Statistikos departamentas

2010 m. Šilalės rajono savivaldybės mažmeninės prekybos ir maitinimo įmonių metinė apyvarta buvo 122,4 mln. litų, t. y. 17,8 proc. visų Tauragės apskrities mažmeninės prekybos ir maitinimo įmonių apyvartos (žr. Lentelė 30). 2006–2010 m. laikotarpyje mažmeninės prekybos ir maitinimo įmonių apyvarta savivaldybėje padidėjo 17,7 proc., nors nuo 2008–2010 m. sumažėjo 21,1 proc. Taip pat analizuojamu laikotarpiu padidėjo metinė šių įmonių apyvarta, tenkanti vienam gyventojui.

Pagal prekybos ir maitinimo įmonių apyvartą, tenkančią vienam gyventojui, Šilalės rajono savivaldybės rodiklis (4 209 litų) yra mažesnis už Tauragės apskrities (5 604 litų) ir Lietuvos Respublikos (7 855 litų) vidurkius. Tik Tauragės rajono savivaldybėje prekybos ir maitinimo įmonių metinė apyvarta vienam gyventojui yra didesnė nei Šilalės rajono savivaldybėje.

Lentelė 30. Mažmeninės prekybos ir maitinimo įmonių metinė apyvarta, 2006–2010 m.

Teritorija	Rodikliai	2006	2007	2008	2009	2010
Lietuvos Respublika	Prekybos ir maitinimo įmonių apyvarta (be PVM), mln. litų	26 016,1	31 573,2	35 787,2	26 366,1	25 819
	Prekybos ir maitinimo įmonių apyvarta (be PVM), tenkanti 1 gyventojui, litai	7 665	9 354	10 657	7 895	7 855
Tauragės	Prekybos ir maitinimo įmonių apyvarta (be PVM), mln. litų	558,2	729,7	855,3	658,4	687,8

apskritis	PVM), mln. litų					
	Prekybos ir maitinimo įmonių apyvarta (be PVM), tenkanti 1 gyventojui, litai	4 316	5 699	6 749	5 250	5 604
Jurbarko r. sav.	Prekybos ir maitinimo įmonių apyvarta (be PVM), mln. litų	127,4	151,5	170	133	129,2
	Prekybos ir maitinimo įmonių apyvarta (be PVM), tenkanti 1 gyventojui, litai	3 553	4 280	4 865	3 859	3 840
Pagėgių sav.	Prekybos ir maitinimo įmonių apyvarta (be PVM), mln. litų	31,1	37,9	42,4	30,4	31,3
	Prekybos ir maitinimo įmonių apyvarta (be PVM), tenkanti 1 gyventojui, litai	2 666	3 304	3 747	2 716	2 859
Šilalės r. sav.	Prekybos ir maitinimo įmonių apyvarta (be PVM), mln. litų	100,7	127,8	155,1	124,8	122,4
	Prekybos ir maitinimo įmonių apyvarta (be PVM), tenkanti 1 gyventojui, litai	3 292	4 221	5 176	4 214	4 209
Tauragės r. sav.	Prekybos ir maitinimo įmonių apyvarta (be PVM), mln. litų	299	412,5	487,8	370,2	404,9
	Prekybos ir maitinimo įmonių apyvarta (be PVM), tenkanti 1 gyventojui, litai	5 837	8 108	9 657	7 385	8 253

Šaltinis: Lietuvos Respublikos Statistikos departamentas

Apibendrinus, Šilalės rajono savivaldybėje prekybos įmonių tinklas išplėtotas nepakankamai. Prekybos ir maitinimo įmonių plėtrą savivaldybėje stabdo nedidelė vartotojų rinka, maža perkamoji gyventojų galia, kaimiškųjų vietovių gyventojų gyvenimo būdas (valgoma namuose, vartojami savi maisto produktai, savo žemės sklypuose auginamos daržovės).

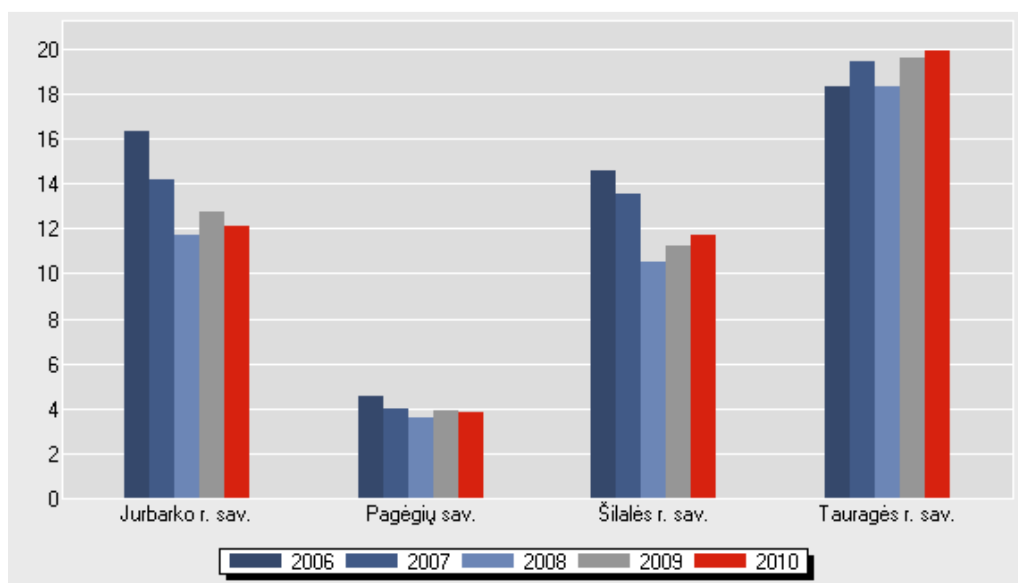
Taip pat prekyba ir paslaugų tiekimu užsiima gyventojai, turintys verslo liudijimus. Tauragės apskrities valstybinės mokesčių inspekcijos duomenimis, iki 2011 m. gruodžio 12 d. Šilalės rajono savivaldybėje verslo liudijimus 2011 metų veiklos laikotarpiui įsigijo 609 fiziniai asmenys. Pagrindinės veiklos, kurios buvo įsigyti verslo liudijimai, yra:

- prekyba prekyvietėse, suteikianti teisę versti išnešiojamąja ir išvežiojamąja prekyba, (192 fiziniai asmenys),
- esamų statinių atstatymas ir remontas (109 fiziniai asmenys) ir
- naujų statinių statyba (76).

2.5. GYVENTOJŲ UŽIMTUMAS IR NEDARBAS

Vieni svarbiausių ekonominių procesų ir makroekonominių problemų yra nedarbas. Daugelis politikų, įvertindami ekonomikos būklę ar ekonominės politikos efektyvumą, nedarbo lygį vertina kaip vieną iš ekonomikos „sveikatos“ rodiklių. 2008–2009 m. bendra šalies ekonominė situacija ir pasaulinė ekonominė krizė turėjo sudėtingas ekonomines pasekmes Šilalės rajono savivaldybei. Ekonominis nuosmukis itin paveikė gyventojų užimtumą ir sąlygojo didelį nedarbo lygį visoje šalyje.

2010 m. Šilalės rajono savivaldybėje buvo 11,7 tūkst. užimtieji. 2006–2010 m. laikotarpyje užimtųjų skaičius Šilalės rajono savivaldybėje sumažėjo 19,9 proc. (žr. Pav. 17). Nors nuo 2008 m. užimtųjų skaičius didėjo, tačiau jis auga ganėtinai lėtai: 2010 m. nebuvo pasiektas net 2007 m. lygmuo. Išskyrus Tauragės rajono savivaldybę, kitose Tauragės apskrities savivaldybėse 2010 m. užimtumo rodikliai nepasiekė 2007 m. rodiklių, nepaisant užimtumo didėjimo 2009 m.

Pav. 17. Užimtieji, tūkst., 2006–2010m.

Šaltinis: Lietuvos Respublikos Statistikos departamentas

Šilalės rajono savivaldybėje yra mažiausias nedarbo lygis Tauragės apskrityje ir yra 6,8 karto mažesnis už šalies vidurkį (žr. Lentelė 31). 2011 m. liepos 1 d. bedarbių procentas nuo darbingo amžiaus gyventojų Šilalės rajono savivaldybėje siekė 8,8 proc., kai Lietuvoje – 15,6 proc. Nuo 2011 m. pradžios iki liepos 1 d. nedarbas Šilalės rajono savivaldybėje sumažėjo 7,6 proc., o per metus (nuo 2010 m. liepos 1 d.) – 6,1 proc. Lyginant su kitomis Tauragės apskrities savivaldybėmis, nedarbo mažėjimo tempai buvo didžiausi Šilalės rajone.

Lentelė 31. Bedarbių procentas nuo darbingo amžiaus gyventojų, 2011 m. liepos 1 d.

Teritorija	Bedarbių proc. nuo darbingo amžiaus gyventojų	Pokytis per metus (nuo 2010 liepos 1 d.)	Pokytis nuo metų pradžios
Lietuvos Respublika	15,6	-2,7	-1,6
Jurbarko r. sav.	12,5	-5,1	-4,4
Šilalės r. sav.	8,8	-7,6	-6,1
Tauragės r. sav.	12,3	-3	-3
Pagėgių sav.	12,1	-4,7	-2,4

Šaltinis: Tauragės teritorinė darbo birža ir Lietuvos Respublikos Statistikos departamentas

2011 m. birželio mėn. į Tauragės teritorinę darbo biržą ieškodami darbo kreipėsi iš viso 4 345 bedarbiai, tai 39,7 proc. mažiau nei 2010 m. per tą patį laikotarpį, kai užsiregistravo 7 207 bedarbiai.

Per mėnesį vidutiniškai buvo užregistruojami 724 bedarbiai. Taigi, mažėjant registruotų bedarbių skaičiui, mažėja darbo pasiūla Tauragės apskrityje.

Tauragės teritorinės darbo biržos Šilalės rajono skyriuje 2011 m. rugpjūčio 1 d. buvo įregistruoti 1 523 bedarbiai, iš jų 841 – moterys, 682 – vyrai. Visgi, nedarbas savivaldybėje tarp moterų yra didesnis nei tarp vyrų. Be to, didžioji dalis (82,4 proc.) bedarbių gyvena kaimo vietovėse. 20,5 proc. bedarbių sudaro jaunuoliai iki 25 metų, 28,2 proc. – bedarbiai vyresni nei 50 metų. Taigi, nedarbas itin opi problema jaunimo ir vyresniojo amžiaus gyventojų tarpe. Galiausiai, beveik pusę (44,1 proc.) visų savivaldybės bedarbių sudaro ilgalaikiai bedarbiai, t. y. jaunimas iki 25 metų, kurių nedarbo trukmė viršija 6 mėnesius ir asmenys nuo 25 metų, kurių nedarbo trukmė viršija 12 mėnesių.

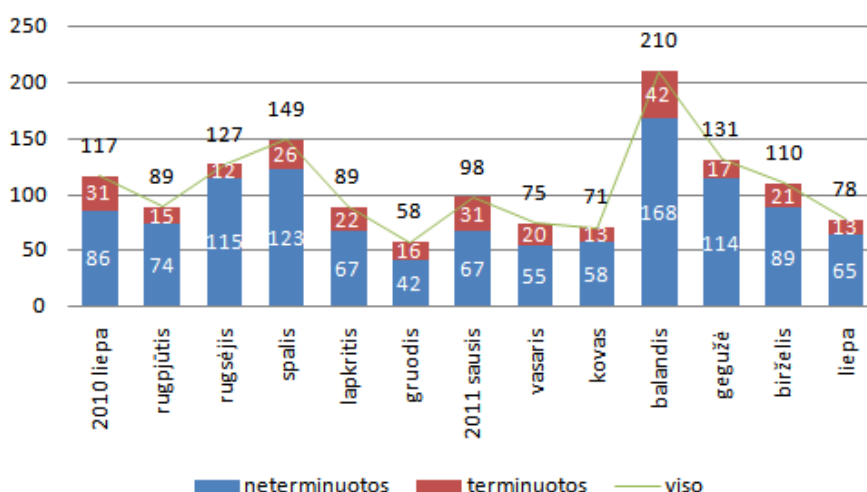
Šilalės rajono savivaldybėje užregistruotų bedarbių skaičius kito labiau nei kitose Tauragės regiono savivaldybėse, išskyrus Pagėgių (žr. Lentelė 32). Šilalės rajono savivaldybėje registruotų bedarbių skaičius sumažėjo 44,1 proc., o per Tauragės teritorinės darbo biržos Šilalės skyriuje vidutiniškai per mėnesį užsiregistruoja 162 bedarbiai (mažesnis rodiklis yra tik Pagėgių savivaldybėje).

Lentelė 32. Užregistruoti bedarbiai, 2010-2011 m.

Teritorija	2010 m.	2011 m.	Skirtumas	Pokytis proc.	2011 m. vidutiniškai per mėn.
Jurbarko r. sav.	2 036	1 264	-772	-37,9	210
Šilalės r. sav.	1 738	972	-766	-44,1	162
Tauragės r. sav.	2 771	1 765	-1 006	-36,3	294
Pagėgių sav.	662	344	-318	-48	57

Šaltinis: Tauragės teritorinė darbo birža

Šilalės rajono savivaldybėje taip pat mažėja ir darbo pasiūla. 2011 m. liepos mėn. darbdaviai užregistravo 78 darbo pasiūlymus, iš jų 65 neterminuotiems darbams. Lyginant su 2010 m. liepos mėn. užregistruotų laisvų darbo vietų skaičius sumažėjo 33,3 proc. (žr. Pav. 18). Didesnė dalis užregistruojamų laisvų darbo vietų yra neterminuotiems darbams.

Pav. 18. Užregistruotos laisvos vietos pastoviam ir terminuotam darbui Šilalės rajono savivaldybėje

Šaltinis: Tauragės teritorinė darbo birža

Tauragės teritorinės darbo biržos duomenimis, laisvų darbo vietų pasiskirstymas pagal ekonominės veiklos sektorius Šilalės rajono savivaldybėje yra toks: žemės ūkyje – 14 proc., pramonės įmonėse – 13 proc., statybos įmonėse – 14 proc. ir paslaugų sektoriuje – 59 proc. laisvų darbo vietų. Taigi, didžiausias naujų darbuotojų poreikis išlieka paslaugų sektoriuje, o mažiausias – pramonės sektoriuje.

2.6. TURIZMAS

Nacionaliniu lygmeniu Šilalės rajono savivaldybė yra gana mažą rekreacinį potencialą turintis regionas. Jo teritoriją kerta Jūros vandens turistinė trasa, Žemaitijos kelių autoturizmo trasa, lankytini objektai patenka į valstybinių parkų žiedus – pajūrio parkų žiedas (į šį žiedą įtrauktas Šilalės miestas) ir Žemaitijos parkų žiedas (šis žiedas apima Varnių regioninio parko teritoriją, tad šio žiedo tenka ir Šilalės rajono savivaldybei).

Šilalės rajono savivaldybės turistiniam potencialui didelę įtaką turi Varnių regioninis parkas. Tai saugoma teritorija, įsteigta gamtiniu, kultūriniu ir rekreaciniu požiūriais sudėtingoje, ypač vertingoje teritorijoje. Varnių regioninio parko direkcijos nuomone, Bilionių ir Požerės kaimai yra vieni patrauklių vystant kaimo, ekologinį turizmą.

Šilalės rajone visiškai nėra turizmo informacinės sistemos, labai mažai išvystyta apgyvendinimo ir maitinimo paslaugų infrastruktūra. Šiuo metu visame Šilalės rajono savivaldybėje yra 3 įmonės, teikiančios apgyvendinimo paslaugas: svečių namai yra Šilalės miesto seniūnijoje, Šilalės mieste, kurie vienu metu gali priimti iki 12 žmonių, automagistralės 72 kilometre (Traksėdžio seniūnijoje) įsikūrusi „Piligrimo užėja“ (galinti apgyvendinti apie 20 žmonių) ir kavinė- motelis „Krantas“, kuri taip pat orientuota į automagistralės pakeleivius (Kaltinėnų seniūnija). Kadangi Šilalės rajono savivaldybėje 80 proc. gyventojų gyvena kaimo vietovėse, apgyvendinimo paslaugos gali būti siejamos su kaimo turizmo sodybomis. Tokių sodybų rajone taip pat nėra daug:

- Bijotų, Didkiemio, Laukuvos, Palentinio, Tenenių, Upynos ir Žadeikių seniūnijose kaimo turizmo sodybų visai nėra;
- Kvėdarnos seniūnijoje Pajūralio kaime yra R. Žvirblio pirtis, tačiau ji pritaikyta šventėms ir lankytojų ar turistų apgyvendinimo veiklos nevykdo;
- Traksėdžio seniūnijoje Rubinavo kaime A. Mereckio sodyba „Rubinzauras“. Teikiamos paslaugos: pirties nuoma ir apgyvendinimas, tačiau orientuotas į nuomą pobūviams ir šventėms;
- Kaltinėnų seniūnijoje Gineikių kaime – A.Bartašiaus poilsio kiemas „Likrantė“. Teikia apgyvendinimo paslaugas, įvairias pramogas gamtoje, taip pat galima apsistoti su palapinėmis;

- Pajūrio seniūnijoje yra daugiausiai kaimo turizmo sodybų, t.y. 2: Jomantų kaime – B. ir K. Tarvydų parkas, P. ir S. Šerpyčių sodyba „Jūra“. Šios sodybos taip pat teikia apgyvendinimo paslaugas, aktyvaus laisvalaikio paslaugas;
- Bilionių seniūnijoje Bilionių kaime esanti Bilionių pirtis, kaip ir Kvėdarnos seniūnijoje, yra skirta nuomai pobūviams;
- Šilalės kaimiškojoje seniūnijoje Biržų Lauko kaime „Tado pirtis“. Pirties nuoma su galimybe pernaktvoti.

Daugumoje jų yra įrengtos pirtys ir salės, o kambariai pritaikyti tik trumpalaikiam apsistojimui, t. y. orientuotos į nuomą šventėms ar pobūviams, o turistams/lankytojams skirtų apgyvendinimo paslaugų teikia mažai arba išvis neteikia.

Kaip ir su apgyvendinimo paslaugų tiekėjais, taip ir maitinimo paslaugas teikiančių įmonių Šilalės rajone nėra daug. Be to, įmonės įsikūrusios tik didžiosiose rajono gyvenvietėse: 3 kavinės-restoranai veiklą vykdo Šilalės miesto seniūnijoje (Restoranas „Rovisa“, kavinė „Arka“, Kavinė „Provencija“), 1 kavinė yra Kvėdarnos seniūnijoje Kvėdarnoje (kavinė „Kvėdrasta“), 2 kavinės – barai Pajūrio seniūnijoje Pajūryje (parduotuvė-baras „Jūra“, J. Valaičio kavinė-baras) ir viena kavinė Kaltinėnuose (kavinė „Aibė“). Maitinimo paslaugas teikia prie automagistralės Vilnius-Klaipėda esančios kavinės-moteliai „Piligrimo užėja“ ir „Krantas“. Likusiose rajono seniūnijose (Bijotų, Bilionių, Didkiemio, Kaltinėnų, Laukuvos, Palentinio, Šilalės kaimiškojoje, Tenenių, Traksėdžio, Upynos ir Žadeikių seniūnijose) dabartiniai turistai ir lankytojai priversti maisto nusipirkti maisto prekių parduotuvėse. Kai kuriose maisto prekių parduotuvėse yra įrengti mini barai, kuriuose galima suvalgyti vietoje, parduotuvėje, nusipirktą maistą.

Šilalės rajono savivaldybėje nėra gausios turizmo paslaugų ir pramogų pasiūlos. Populiariausia yra vandens turizmas Jūros ir Akmenos upėmis, tad visos kitos paslaugos susijusios su baidarių nuoma. Šio inventoriaus nuomos punktu Šilalės rajono savivaldybėje yra Kvėdarnos ir Šilalės miesto seniūnijose: 4 Kvėdarnoje, 1 Šilalėje ir 1 Balsių kaime. Įmonės, teikiančios nuomos paslaugas taip pat sudaro vandens maršrutus, teikia transporto paslaugas. Laukuvos seniūnijoje Požerės kaime yra dviračių nuomos punktas. Kitų su turizmu susijusių paslaugų Šilalės rajone neteikiama.

Kita svarbi problema, kad 2004 m. įkurtas turizmo ir verslo informacijos centras buvo uždarytas 2008 m., tad šiuo metu savivaldybėje nėra nei organizacijos nei asmens (įpareigoto savivaldybės darbuotojo), atsakingo už turizmo vystymą rajone.

Šilalės rajonas yra turtingas gamtiniais ir rekreaciniais ištekliais, tik dėl kryptingos turizmo plėtros strategijos nebuvimo bei iniciatyvų trūkumo šie ištekliai yra tik iš dalies pritaikyti turizmo reikmėm bei neišvystyta viena pagrindinių turizmo sektoriaus plėtros sąlygų – turizmo paslaugų infrastruktūra.

Šilalės rajono savivaldybėje praktiškai neišvengiama turizmo sezoniškumo problema, būtent dėl lankytinų objektų specifikos (vandens turizmas, piliakalniai ir kiti objektai – dauguma lauke, atviroje erdvėje). Ryškus turizmo sezoniškumas riboja turizmo paslaugų vystymąsi – Šilalės rajonas nėra toks patrauklus, kaip, pavyzdžiui, pajūrio kurortai, ir turizmo sezono metu nesusidaro tokie turistų srautai,

kurie leistų turizmo paslaugų įmonėms išsilaikyti visus metus. Todėl turizmo paslaugų teikimas Šilalės rajono savivaldybėje – taip pat sezoninis verslas. Tai lemia, kad turizmo paslaugos turėtų būti teikiamos kuo paprasčiau, reikalautų kuo mažesnių investicijų, ir turėtų būti patrauklios būtent smulkaus verslo vystymui. Tačiau dėl griežtų apribojimų ir mažo rajono (ypač kai kurių seniūnijų) gyventojų verslumo šios paslaugos nepakankamai išvystytos.

2.7. SSGG ANALIZĖ

Stiprybės	Silpnybės
Atsigaunantis statybų sektorius	Pritraukiamų tiesioginių užsienio investicijų kiekis yra vienas mažiausių šalyje
Parengta ir įgyvendinama savivaldybės programa smulkiam ir vidutiniam verslui remti	Mažai išvystytas pramonės sektorius, kuris dėl mažų apimčių neturi didesnio poveikio savivaldybės socialiniam-ekonominiam vystymuisi
Santykinai žemas nedarbo lygis	Dominuoja mažos ir labai mažos įmonės, trūksta stambių įmonių, sukuriančių daugiau darbo vietų
Gamtinės sąlygos ir rekreacinių išteklių gausa palankus turizmui plėtoti	Mažai išplėtotas turizmo infrastruktūra, kuri stabdo turizmo plėtrą savivaldybėje
Galimybės	Grėsmės
Paramos galimybės iš ES struktūrinių fondų, projektų, bendrai finansuojamų iš ES programų, rengimas ir efektyvus ES paramos verslui ir turizmui įsisavinimas	Lėtas šalies ekonominis augimas ar ekonominė stagnacija
Didėjantis dėmesys ir savivaldybės parama smulkiam ir vidutiniam verslui	Lėtas ir nepakankamas tiesioginių užsienio investicijų augimas visoje Tauragės apskrityje
Užsienio ir Lietuvos įmonių investicijų pritraukimas	Lėtas naujų darbo vietų kūrimas, tolesnis nedarbo mažinimas
	Kvalifikuotos darbo jėgos trūkumas

ŽEMĖS ŪKIS, MIŠKININKYSTĖ IR KAIMO PLĖTRA

3.1. ŽEMĖS ŪKIS

Svarbi Šilalės rajono savivaldybėje ekonominio gyvenimo ašis yra žemės ūkis. Tik apie 20 proc. visų savivaldybės gyventojų gyvena mieste, o daugumą sudaro miestelių ir kaimo gyvenviečių gyventojai, todėl didžiosios dalies gyventojų veikla susijusi su žemės ūkiu.

Lietuvos Respublikoje žemės ūkio naudmenų naudingumas apibūdinamas žemės ūkio naudmenų našumo balais. Vidutinis žemės ūkio naudmenų našumo balas Lietuvos Respublikoje – 39,1, Tauragės apskrityje – 37,0 balai, t. y. šiek tiek mažiau nei vidutiniškai šalyje. Žemiausias žemės našumo balas Tauragės apskrityje yra Šilalės rajono savivaldybėje (31,3 balai), o Jurbarko rajono savivaldybėje aukščiausias – 44 balai.

Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro 2004 m. vasario 27 d. įsakymu Nr. 3D-72 yra patvirtinta mažiau palankių ūkininkauti vietovių nustatymo tvarka ir mažiau palankios ūkininkauti vietovės. Mažiau palankios ūkininkauti vietovės atrenkamos pagal šiuos kriterijus:

- mažo našumo žemės ūkio naudmenų, įvertintų ne daugiau kaip 32 našumo balais, dalis žemės ūkio naudmenose yra 20 proc. didesnė negu vidutiniškai šalyje;
- grūdinių augalų derlingumas mažesnis negu 80 proc. šalies vidurkio;
- gyventojų tankumas mažesnis negu 50 proc. šalies vidurkio;
- vidutinis metinis gyventojų skaičiaus regresas yra 0,5 proc. ir daugiau;
- darbingo amžiaus gyventojų, užimtų žemės ūkyje, medžioklėje ir miškininkystėje, dalis didesnė negu 15 proc.

Nepaisant mažo žemės ūkio naudmenų našumo, Šilalės rajono savivaldybė nebuvo įtraukta į mažiau palankių ūkininkauti rajonų sąrašą. Mažiau palankios ūkininkauti vietovės išskiriamos savivaldybių ir seniūnijų lygmeniu. Trys Šilalės rajono savivaldybės seniūnijos yra priskiriamos prie mažiau palankių ūkininkauti – Bijotų, Palentinio ir Žadeikių.

2011 m. pradžioje šiek tiek daugiau nei pusę, 56 proc., visos Šilalės rajono savivaldybės teritorijos sudarė žemės ūkio naudmenos. Nors Šilalės rajono savivaldybėje vyrauja mažai derlinga žemė, tačiau žemės ūkis yra ganėtinai paplitęs. 2011 m. pradžioje didžiąją dalį Šilalės rajono savivaldybės žemės ūkio naudmenų sudarė ariamoji žemė – 50 821,23 ha, arba 77 proc., tačiau ši dalis yra mažesnė už Lietuvos Respublikos ir Tauragės apskrities vidurkius: šalyje ariamoji žemė sudaro 84,6 proc., o regione – 82,1 proc. (žr. Lentelė 33).

Savivaldybėje santykinai didesnę dalį sudaro pievos ir ganyklos – 22 proc., kai šalyje – 13,7 proc. ir apskrityje – 16,7 proc. Šilalės rajono savivaldybėje pievos ir ganyklų žemė sudaro santykinai didesnę žemės naudmenų dalį nei šalyje ir regione dėl žemės naudmenų mažo derlingumo. Tuo tarpu sodai

tesudaro tik 1 proc. visų savivaldybės žemės ūkio naudmenų, 1,7 proc. šalies visų žemės ūkio naudmenų ir 1,2 proc. Tauragės apskrities.

Lentelė 33. Žemės ūkio naudmenos, 2011 m. sausio 1 d., ha

Teritorija	Iš viso	Ariamoji žemė	Sodai	Pievos ir natūralios ganyklos
Lietuvos Respublika	3 463 388,68	2 928 450,60	59 681,41	475 256,67
Tauragės regionas	244 268,98	200 387,48	2 993,22	40 888,28
Jurbarko r. sav.	81 226,56	74 213,27	1 603,44	5 409,85
Pagėgių r.	37 841,35	25 444,69	215,31	12 181,35
Šilalės r. sav.	66 006,22	50 821,23	641,57	14 543,42
Tauragės r. sav.	59 194,85	49 908,29	532,90	8 753,66

Šaltinis: Nacionalinė žemės tarnyba prie Žemės ūkio ministerijos

Pagal 2011 m. sausio 1 d. Ūkininkų ūkio registro duomenys, Šilalės rajono savivaldybėje yra įregistruoti 3 397 ūkiai, kurių užimamas bendras žemės plotas yra 30 014,35 ha. Iš jų 20 143,10 ha žemės yra žemės ūkio naudmenos, priklausančios ūkininkams nuosavybės teise. Vidutiniškai vienam ūkiui savivaldybėje tenka 15,58 ha žemės, kai vidutiniškai šalyje – 19,47 ha ir vidutiniškai Tauragės apskrityje – 18,97 ha.

Ekonominiu požiūriu 15,58 ha vidutinį ūkį negalima laikyti perspektyviu, nes toks ūkis neduoda pakankamai pajamų. Daugelis šių ūkių, būdami per maži, yra finansiškai nepajėgūs tapti prekinio ūkiu. Ekspertų vertinimu, perspektyvų prekinį ūkį gali sukurti ūkininkas, kuris turi daugiau kaip 30 ha dirbamos žemės.

2011 m. sausio 1 d. Nacionalinės žemės tarnybos prie Žemės ūkio ministerijos duomenimis, Lietuvos Respublikoje vyraujantys ūkininkų ūkiai – nuo 3 iki 10 ha. Jų skaičius (45 516 ūkiai) sudaro 42 proc. visų ūkininkų ūkių skaičiaus. 29 proc. (31 313 ūkiai) sudaro ūkiai iki 3 ha, o 18 proc. (19 957 ūkiai) – ūkiai, kurių bendras žemės plotas yra nuo 10 iki 20 ha. Stambiausi ūkiai, kurių bendras žemės plotas yra didesnis nei 50 ha, sudaro tik 2 proc. (1 854 ūkiai) visų ūkininkų ūkių, šis skaičius, lyginant su 2010 m. liepos 1 d., padidėjo 1 proc., arba 558 ūkais.

Kaip ir šalyje, Šilalės rajono savivaldybėje daugiausia yra ūkininkų ūkių nuo 3 iki 10 ha (37,7 proc. visų ūkių) ir nuo 10 iki 20 ha (26,7 proc.) (žr. Lentelė 34). Stambių ūkių, kurių bendras plotas yra nuo 150 iki 500 ha, tėra iš viso 13 ūkių, o ūkiai nuo 50 iki 150 ha sudaro 4,4 proc. visų savivaldybėje esančių ūkių.

Lentelė 34. Ūkininkų ūkiai pagal naudojamų (deklaruotų) žemės ūkio naudmenų plotą Šilalės rajono savivaldybėje, 2011 m. sausio 1 d.

0-1 ha	1-3 ha	3-10 ha	10-20 ha	20-30 ha	30-50 ha	50-80 ha	80-100 ha	100-150 ha	150-200 ha	200-300 ha	300-500 ha	>500 ha	Viso
57	441	1 280	908	305	243	110	20	20	4	6	3	-	3 397

Šaltinis: Nacionalinė žemės tarnyba prie Žemės ūkio ministerijos

Šilalės rajono savivaldybė išskiria pagal darbuotojų skaičių žemės ūkyje. Savivaldybės žemės ūkio darbuotojai sudaro net 37 proc. visų Tauragės apskrities žemės ūkio darbuotojų (žr. Lentelė 35). 2 proc. Šilalės rajono savivaldybės žemės ūkio darbuotojų sudaro nuolatiniai samdomi darbuotojai, kai

Lietuvos Respublikos vidurkis yra 7,6 proc., o Tauragės apskrities – 3,5 proc. Tik 0,6 proc. savivaldybėje yra laikini samdomi darbuotojai. Kaip ir visoje šalyje, savivaldybėje didžiąją daugumą žemės ūkio darbuotojų sudaro ūkininkaujantys asmenys (ūkininkai) ir jų šeimos nariai. Mažas nuolatinių ir laikinai samdomų darbuotojų skaičius ūkiuose skaičius yra sąlygotas to, kad Šilalės rajone dominuoja smulkūs ūkininkų ar šeimos ūkiai, nesudarantys poreikio laikinai ar nuolat samdyti papildomos darbo jėgos.

Lentelė 35. Žemės ūkio darbuotojų skaičius pagal užimtumo statusą savivaldybėse, 2010 m.

Teritorija	Visi ūkiai				Ūkininkų ir šeimos ūkiai			Žemės ūkio bendrovės ir įmonės	
	Darbuotojų skaičius, iš viso	Ūkininkaujantys asmenys ir jų šeimos nariai	Nuolatiniai samdomi darbuotojai	Laikini samdomi darbuotojai	Ūkininkaujantys asmenys ir jų šeimos nariai	Nuolatiniai samdomi darbuotojai	Laikini samdomi darbuotojai	Nuolatiniai samdomi darbuotojai	Laikini samdomi darbuotojai
Lietuvos Respublika	369 033	338 174	27 915	2 944	338 174	9 000	2 418	18 915	526
Tauragės apskritis	28 607	27 362	1 008	237	27 362	450	201	558	36
Jurbarko r. sav.	6 356	5 843	449	64	5 843	133	52	316	12
Pagėgių sav.	3 501	3 183	265	53	3 183	93	29	172	24
Šilalės r. sav.	10 590	10 312	213	65	10 312	151	65	62	-
Tauragės r. sav.	8 160	8 024	81	55	8 024	73	55	8	-

Šaltinis: Lietuvos Respublikos Statistikos departamentas

Lyginant 2003 m. ir 2010 m., žemės ūkio darbuotojų skaičius mažėjo, tačiau Šilalės rajono savivaldybėje mažėjo lėčiau nei šalyje ir Tauragės apskrityje. Savivaldybėje žemės ūkio darbuotojų sumažėjo 20,4 proc., apskrityje – 28,5 proc. ir šalyje – 32,3 proc.

Žemės ūkyje dirbančiųjų skaičiaus mažėjimas susijęs su žemės ūkio gamybos intensyvinimu ir mažesniu darbo jėgos poreikiu, alternatyvios veiklos plėtra kaimo vietovėse ir geriau apmokamu darbu mieste. Visgi, Lietuvos Respublikoje šis procesas vis dar vyksta gana lėtai dėl vyraujančio smulkaus ūkio, nedidelės kaimo ekonominės veiklos įvairovės, aukšto nedarbo lygio mieste, nepakankamų žinių dirbti rinkos sąlygomis ir kitų priežasčių, kurios lemia, kad žemės ūkio produkcijos gamyboje vis dar dirba daugiau darbuotojų nei to reikia ekonominiams ir technologiniams tikslams įgyvendinti.

Žemės ūkio plėtros galimybes ir svarbą savivaldybės ūkio struktūroje parodo bendrosios žemės ūkio produkcijos vertės pokytis. Pagal pagaminamos žemės ūkio produkcijos kiekį Šilalės rajono savivaldybė (115 802) nusileidžia tik Jurbarko rajono savivaldybei (123 183) (žr. Lentelė 36). Pagal žemės ūkio produkcijos struktūrą, didesnė dalis (52,7 proc.) bendros žemės ūkio produkcijos sudaro gyvulininkystės produkcija. Lyginant su kitomis Tauragės apskrities savivaldybėmis, Jurbarko rajono ir Pagėgių savivaldybėse daugiau žemės ūkio produkcijos gaunama iš augalininkystės, kai Tauragės rajono savivaldybėje – iš gyvulininkystės. Bendras žemės ūkio produkcijos pasiskirstymas rodo, kad Šilalės rajono savivaldybėje vyrauja smulkūs gyvulininkystės ūkiai.

Lentelė 36. Bendroji žemės ūkio produkcija visuose ūkiuose, 2006–2009 m.

Teritorija	Rodikliai	2006	2007	2008	2009
Jurbarko r. sav.	Bendroji žemės ūkio produkcija	106 834	151 089	149 958	123 183
	Augalininkystės produkcija	46 443	81 218	76 771	66 078
	Gyvulininkystės produkcija	60 721	69 871	73 187	57 105
Pagėgių sav.	Bendroji žemės ūkio produkcija	42 816	60 555	66 482	52 129
	Augalininkystės produkcija	18 099	32 743	34 120	29 325
	Gyvulininkystės produkcija	24 717	27 812	32 362	22 804
Šilalės r. sav.	Bendroji žemės ūkio produkcija	96 969	140 354	138 057	115 802
	Augalininkystės produkcija	24 051	62 894	58 398	54 739
	Gyvulininkystės produkcija	72 918	77 460	79 659	61 063
Tauragės r. sav.	Bendroji žemės ūkio produkcija	71 892	104 885	113 158	92 850
	Augalininkystės produkcija	27 980	48 368	49 431	45 356
	Gyvulininkystės produkcija	43 912	56 517	63 727	47 494

Šaltinis: Lietuvos Respublikos Statistikos departamentas

2007–2009 m. laikotarpyje Šilalės rajono savivaldybėje bendras žemės ūkio produkcijos kiekis sumažėjo net 17,5 proc. Gyvulininkystės produkcijos kiekis sumažėjo tik 2,1 proc., kai augalininkystės produkcijos kiekis – 12,9 proc. Analizuojamu laikotarpiu žemės ūkio produkcijos kiekis mažėjo visose Tauragės apskrities savivaldybėse.

Ekologinis žemės ūkis. Lietuvos Respublikoje populiarėja ekologinis ūkininkavimas, kuris duoda tiek aplinkosauginę, tiek socialinę ir ekonominę naudą. 2008 m. šalyje buvo sertifikuoti 2 805 ūkiai, o sertifikuotas ekologinės gamybos plotas sudarė 127 362 ha, t. y. apie 5 proc. deklaruotų tiesioginėms išmokoms žemės ūkio naudmenų ploto.

2008 m. Šilalės rajono savivaldybėje buvo 74 sertifikuoti ekologiniai ūkiai (36,5 proc. visų Tauragės apskrityje sertifikuotų ūkių), kurie apėmė 3 397,8 ha, t. y. 2,78 proc. deklaruotų tiesioginėms išmokoms žemės ūkio naudmenų ploto. Šilalės rajono savivaldybės ekologinio ūkininkavimo rodikliai (ūkių skaičius bei žemės ūkio naudmenų plotas) yra didžiausi Tauragės apskrityje.

VšĮ „Ekoargos“ duomenimis, 2010 m. 74 Šilalės rajono savivaldybės fiziniai ir juridiniai asmenys pateikė prašymus sertifikuoti ekologinę gamybą (2009 m. buvo 73 pareiškėjai). VšĮ „Ekoargos“ atlieka ekologinės gamybos kontrolės ir sertifikavimo darbus. 2010 m. sertifikuotas žemės ūkio naudmenų plotas buvo 4 134 ha. (2009 m. – 3 691 ha), arba 6,2 proc. nuo visų žemės ūkio naudmenų. Kadangi Šilalės rajono savivaldybėje yra paplitusi gyvulininkystė, todėl daugiausia sertifikuotų ekologinių ūkių yra gyvulininkystės ūkiai (59 ūkiai). Taip pat yra sertifikuoti 15 augalininkystės ūkių. Už sertifikuotus augalininkystės ir gyvulininkystės ūkius turėtų būti išmokėta apie 1,8 mln. Lt.

Lietuvos Respublikoje ekologiniame žemės ūkyje iki 2004 m. dominavo smulkūs ūkiai. Pastaraisiais metais į ekologinę gamybą pasuko didelių gyvulininkystės ūkių šeimininkai. 2008 m. Šilalės rajono savivaldybėje vidutinis ekologinio ūkio plotas sudarė 45,92 ha, 2009 m. – 46 ha, o 2010 m. – 55,83 ha. Tuo tarpu 2008 m. vidutiniškai Tauragės apskrityje ekologinio ūkio plotas buvo 39,42 ha. (mažiau nei Šilalės rajono savivaldybės vidurkis). Taip pat savivaldybės rodiklis yra didesnis už šalies vidurkį (43,7 ha).

3.2. MIŠKŲ ŪKIS

Šilalės rajono savivaldybės teritorijos 33 741 ha sudaro miškai (miškų žemė), t. y. 28 proc. visos savivaldybės teritorijos. Savivaldybės teritorijoje dominuoja spygliuočių (44 proc.) miškai ir minkštųjų lapuočių miškai (46 proc.).

Lietuvos Respublikoje pagal ūkininkavimo tikslus, ūkininkavimo režimą ir pagrindinę funkcinę paskirtį miškai skirstomi į keturias grupes. Šilalės rajono savivaldybėje, kaip ir visos Tauragės apskrities teritorijoje, didžiausią miškų dalį sudaro ūkiniai miškai (71,9 proc.), kuriuose pagrindinis ūkininkavimo tikslas yra formuoti produktyvius medynus, nepertraukiamai tiekti medieną (žr. Lentelė 37). Šalyje, kaip ir Šilalės rajono savivaldybėje, ūkiniai miškai taip pat sudaro daugumą (71,7 proc.). Pažymėtina, kad savivaldybėje iš viso nėra rezervacinių miškų, o rekreaciniai miškai sudaro tik 0,5 proc. visų miškų (mažiausias rodiklis Tauragės apskrityje).

Lentelė 37. Miško žemės plotai pagal savivaldybes ir miškų grupes, 2010 m. sausio 1 d.

Teritorija	Miškų grupė					Iš viso
	I (rezervaciniai miškai)	II (specialiosios paskirties)		III (apsauginiai miškai)	IV (ūkiniai miškai)	
		Ekosistemų apsaugos miškai	Rekreaciniai miškai			
Tauragės apsk.	2 772,9	10 432,5	969,0	19 106,5	112 158,0	145 438,9
Jurbarko r. sav.	655,9	2 559,5	292,2	5 511,7	48 465,5	57 484,8
Pagėgių sav.	-	1 015,9	219,2	2 111,4	5 644,8	8 991,3
Šilalės r. sav.	-	3 135,0	179,4	6 156,2	24 271,1	33 741,7
Tauragės r. sav.	2 117,0	3 722,1	278,2	5 327,2	33 776,6	45 221,1

Šaltinis: Valstybinė miškų tarnyba

Valstybinės miškų tarnybos duomenimis, 2011 m. sausio 1 d. Šilalės rajono savivaldybėje privatūs miškai užima 14 964,1 ha plotą, t. y. sudaro 44,3 proc. visos savivaldybės miško žemės ploto. Iš viso privačių ir rezervuotų privatizavimui miškų žemės plotas yra 21 950,4 ha, arba 65,1 proc. visos miško žemės ploto. Tuo tarpu valstybinės reikšmės miškai užima 11 791,3 ha miškų žemės ploto, arba 34,9 proc. viso miško žemės ploto. Lietuvos Respublikoje valstybinės reikšmės miškai sudaro didesnę, 49,4 proc., miškų ploto nei Šilalės rajone.

Šilalės rajono savivaldybėje yra 5 479 privataus miško sklypų ir 4 754 savininkų (žr. Lentelė 38). Nors savivaldybėje yra daugiausia privataus miško sklypų bei savininkų Tauragės apskrityje, tačiau savivaldybėje vidutinis miško sklypo plotas (2,7 ha) yra mažiausias apskrityje. Taip pat vidutinis miško sklypo plotas Šilalės rajone yra mažesnis už šalies vidurkį (3 ha).

Taip pat Šilalės rajono savivaldybės miško valdų skaičius (4 754) yra vienas didžiausių Tauragės apskrityje (didesnis tik Tauragės rajono savivaldybėje), tačiau vidutinis valdos plotas (3,1 ha) yra mažiausias apskrityje ir yra mažesnis už šalies vidurkį (3,3).

Lentelė 38. Duomenys apie privačius miškus pagal savivaldybes, 2011 m. sausio 1 d.

Savivaldybės	Miško žemės plotas, ha			Savininkų skaičius	Sklypų skaičius	Vidutinis sklypo plotas, ha	Valdų skaičius	Vidutinis valdos plotas, ha
	Iš viso	Iš jo privačių						
		ha	proc.					
Jurbarko r. sav.	57 484,7	16 110,5	28,0	4 487	5 123	3,1	4 487	3,6
Pagėgių sav.	9 129,8	1 041,1	11,4	285	356	2,9	285	3,7
Šilalės r. sav.	33 741,7	14 964,1	44,3	4 754	5 479	2,7	4 754	3,1
Tauragės r. sav.	45 221	12 176,3	26,9	3 706	4 303	2,8	3 706	3,3
Viso šalyje	2 169 772,2	803 275,0	37,0	244 550	270 051	3,0	244 550	3,3

Šaltinis: Valstybinė miškotvarkos tarnyba

Šilalės rajono savivaldybės miškų išteklį rodikliai yra vieni iš mažiausių Tauragės apskrityje. Miškingumas savivaldybėje yra 28,4 proc., t. y. 13,9 proc. mažesnis už apskrities vidurkį ir 14,5 proc. – už šalies (žr. Lentelę 39). Be to, Šilalės rajono medynų produktyvumas (193 m³ vienam ha) yra mažiausias Tauragės apskrityje ir 9,8 proc. mažesnis už šalies vidurkį.

Lentelė 39. Miškų ištekliai, 2010 m.

Teritorija	Medienos ištekliai, 100 tūkst. m ³	Miškingumas, proc.	Medynų produktyvumas 1 ha, m ³
Lietuvos Respublika	4 401	33,2	214
Tauragės apskritis	294,7	33	213
Jurbarko r. sav.	117,4	38,1	217
Pagėgių sav.	18,4	17	225
Šilalės r. sav.	62,9	28,4	193
Tauragės r. sav.	96	38,4	222

Šaltinis: Lietuvos Respublikos Statistikos departamentas

Šilalės rajono žemi miškų išteklių rodikliai rodo, kad miškų ūkis nėra valdomas efektyviai. Šilalės rajono teritorijoje esančių miškų kontrolę vykdo Tauragės miškų urėdija ir Rietavo miškų urėdija.

Pagal Lietuvos miškų ūkio politikos įgyvendinimo strategiją, iki 2020 metų šalies miškingumą numatoma padidinti 3 proc., nes 2002 m. duomenimis Lietuvos teritorijos miškingumas buvo vienas iš žemiausių ne tik Baltijos, bet ir Vidurio bei Rytų Europos šalyse. 2002 m. parengtoje Lietuvos miškingumo didinimo programoje nurodyta, kad žemės ūkio naudmenų, įvertintų 32 ir mažiau našumo balų, bei pažeistų žemių, kuriose galėtų augti miškas, plotas, apima 46 413 ha Šilalės rajono savivaldybės teritorijos, t. y. 69,6 proc. nuo bendro žemės ūkio naudmenų ploto.

Įgyvendinant Lietuvos miškingumo didinimo programos priemones, iki 2020 m. savivaldybėje numatytas potencialus miškingumo padidinimas iki 36,5 proc. (žr. Lentelė 40). Programoje numatyta apželdinti 8 213 ha teritorijos (483 ha per metus) Šilalės rajono savivaldybėje. Programoje numatyta iš viso apželdinti 10 087 ha teritorijos Tauragės apskrityje, kurios 81,4 proc. ploto sudaro Šilalės rajono savivaldybės teritorija.

Lentelė 40. Miško želdinimo ne miško žemėje apimtys 2004–2020 m., ha

Teritorija	Apželdinamas plotas pagal etapus				Apželdinamas plotas per visą 2004–2020 m. laikotarpį		Aplinkosauginių funkcijų prioritetai ¹
	I. Paruošiamasis etapas (2004–2006 m.)		II. Miškingumo didinimo subalansavimo etapas (2007–2020 m.)				
	Iš viso	kasmet vidutiniškai	Iš viso	kasmet vidutiniškai	Iš viso	kasmet vidutiniškai	
Jurbarko r.	60	20	402	29	462	27	LVSР
Šilalės r.	1 068	356	7 145	510	8 213	483	LRSV
Tauragės r.	183	61	1 229	88	1 412	83	LSVR
Tauragės apsk.	1 311	427	8 776	627	10 087	593	
Iš viso šalyje	15 000	5 000	100 500	7 179	115 500	6 794	

Šaltinis: Lietuvos miškingumo didinimo programa

¹ Svarbesnės aplinkosauginės būsimų miškų funkcijos: L – laukų apsauginė, R – rekreacinė, S – sanitarinė-higieninė, V – vandenų apsauginė.

3.3. KAIMO PLĖTRA

Nevisiškas užimtumas vyraujančiuose smulkiuose ūkiuose, didelis nedarbas formuoja kaime nepalankų socialinį foną, lemia žemą pragyvenimo lygį, didina atotrūkį tarp kaimo ir miesto gyventojų šeimų pajamų lygio ir socialinio aprūpinimo. Todėl kaimo plėtrai itin svarbų vaidmenį vaidina ES struktūrinė parama ir jos įsisavinimas.

Šilalės rajono savivaldybės ūkininkai aktyviai dalyvauja 2007-2013 metų kaimo plėtros programose. 2010 m. savivaldybės ūkininkai pateikė virš 5 686 paraiškų tiesioginėms išmokoms gauti (37,9 proc. visų Tauragės apskrities ūkininkų paraiškų) (žr. Lentelę 41). Taip pat savivaldybės ūkininkų prašoma paramos suma (21,61 mln. Lt) yra didžiausia apskrityje. Beveik visos 2010 m. gautos paraiškos buvo autorizuotos, t. y. prašoma parama buvo patvirtinta.

Lentelė 41. Tiesioginės išmokos už žemės ūkio naudmenų ir pasėlių plotus 2010 m.

Teritorija	Gauta paraiškų, vnt.	Prašoma paramos suma, Lt	Autorizuota paraiškų, vnt.	Įvertinta paraiškų, proc.	Autorizuota paraiškų mokėtina suma, Lt	Iš viso išmokėta, Lt
Jurbarko raj.	3 741	23 100 671,04	3 734	99,81	22 725 602,05	22 651 718,43
Pagėgių raj.	1 723	11 199 977,76	1 711	99,30	10 955 885,76	10 922 823,21
Šilalės raj.	5 686	21 605 482,69	5 685	99,98	21 386 552,18	21 318 417,25
Tauragės raj.	3 851	17 317 778,25	3 845	99,84	17 074 802,08	17 057 338,92
Tauragės apsk.	15 001	73 223 909,74	14 975	99,83	72 142 842,07	71 950 297,81
Lietuvos Resp.	172 182	990 439 157,37	170 328	98,92	951 558 807,64	944 990 596,51

Šaltinis: Nacionalinė mokėjimų agentūra

Nuo 2007 m. Šilalės rajono savivaldybėje veikia Šilalės rajono partnerystės vietos veiklos grupė (VVG). Tai yra savanoriška asociacija, apjungianti Šilalės rajono savivaldybės fizinius ir juridinius asmenis bei siekianti įgyvendinti ilgalaikes kaimo plėtros priemones. Partnerystės organizacija atstovauja Šilalės rajono kaimo gyventojų interesams. Iki 2011 m. Šilalės rajono VVG yra įgyvendinusi 5 ES struktūrinių fondų ir Šilalės rajono savivaldybės finansuotus projektus, o dar 3 projektai šiuo metu yra įgyvendinami. Viena svarbiausių Šilalės rajono VVG funkcijų yra paraiškų, teikiamų pagal LEADER programą, skirtą kaimo plėtrai, vertinimas ir tvirtinimas.

3.4. SSGG ANALIZĖ

Stiprybės	Silpnybės
Santykinai didelis žemės ūkio produkcijos lygis, lyginant su kaimyninėmis savivaldybėmis	Didelę dalį savivaldybės teritorijos užima nepalankios ūkininkavimui teritorijos, žemas žemės ūkio naudmenų įvertinimas
Santykinai didelė dalis ūkininkų vysto ekologinę ūkininkystę	Dominuoja smulkūs ūkiai, santykinai maža nuolatinių samdomų darbuotojų dalis žemės ūkio sektoriuje
Savivaldybės didelė dalis teritorijos yra palanki miškų plėtrai ir vykdoma miškingumo plėtros programa	Neefektyviai valdomas miškų ūkis
Savivaldybės ūkininkai aktyviai dalyvauja ES finansuojamose kaimo plėtros programose	
Galimybės	Grėsmės
Vyraujančios gamtinės sąlygos sudaro galimybes vystyti ekologinį ūkininkavimą	Nedarbas kaime išliks didelis, naujų darbo vietų kūrimas truks per lėtai
Ekologinės ir išskirtinės kokybės produkcijos gamybos ir realizavimo plėtojimas	Dėl nedarbo gilės socialinės ir ekonominės problemos kaime, didės socialiai remiamų gyventojų dalis kaime
Palankios gamtinės sąlygos ir rekreaciniai ištekliai kaimo turizmo plėtrai	Galimas neefektyvus ES struktūrinės paramos įsisavinimas
Efektyvus ES paramos kaimo plėtrai įsisavinimas ir panaudojimas	

INFRASTRUKTŪRA IR APLINKOS APSAUGA

4.1. TRANSPORTAS

Transportas yra svarbi savivaldybės ekonominės ir socialinės infrastruktūros dalis, kurios funkcija yra tenkinti visuomenės ir ūkio objektų poreikius vežant krovinius ir keleivius. Šilalės rajono savivaldybei itin didelę svarbą turi „transporto koridoriumi“ vadinama magistralė Vilnius – Klaipėda (A1 keltas).

Šilalės rajono savivaldybėje kelių tinklas yra pakankamai išplėtotas: krašto kelių ilgis yra 127,34 km, arba 30,78 proc. visų savivaldybės kelių, o rajoninių kelių – 286,42 km, arba 69,22 proc. visų savivaldybės kelių (žr. Lentelė 42).

Krašto ir rajoninių kelių dangos kokybė skiriasi. Asfaltbetonio danga sudaro 61,54 proc. viso krašto kelių ilgos ir juoda danga – 38,46 proc. o žvyro dangos krašto keliuose iš viso nėra. Tuo tarpu lyginant su krašto keliais, rajoniniai keliai yra prastos kokybės, nes net 68,37 proc. rajoninių kelių ilgio danga yra žvyras, o asfaltuotų kelių ilgis sudaro tik 2,12 proc. visų rajoninių kelių.

Lentelė 42. Keliai pagal ilgį ir dangą, 2008 m.

Kelio nr.	Kelio pavadinimas	Iš viso (km)	Asfaltbetonis (km)	Juoda danga (km)	Žvyras (km)
KRAŠTO KELIAI					
160	Telšiai-Varniai-Laukuva	8,82	-	8,22	-
162	Laukuva-Šilalė	16,63	6,83	9,80	-
164	Mažeikiai-Plungė-Tauragė	33,40	10,55	22,85	-
165	Šilalė-Šilutė	18,05	10,54	7,51	-
193	Kvėdarna-Švėkšna-Saugos	11,44	11,44	-	-
197	Kryžkalnis-Rietavas-Vėžaičiai	39	39	-	-
Krašto keliai iš viso		127,34	78,36	48,98	-
RAJONINIAI KELIAI					
2110	Pašilė-Severėnai	2,61	-	-	2,61
2226	Veiviržėnai-Judrėnai-Pajūralis	7,85	-	-	7,85
4101	Balsiai-Kaltinėnai-Kražiai	23,30	3,87	14,22	5,21
4102	Laukuva-Žadeikiai-Kvėdarna	18,90	0,46	2,09	16,35
4103	Pajūris-Didkiemis	13,18	-	1,15	12,03
4104	Šilalė-Didkiemis	14,98	-	4,78	10,20
4105	Šilalė-Žadeikiai	13,22	0,04	3,96	9,22
4106	Kaltinėnai-Skabučiai-Požerė	14,62	-	1,70	12,92
4107	Upyna-Pagrybis-Kaltinėnai	14,61	-	3,74	10,87
4108	Upyna-Varsėdžiai-Naujasis Obelynas	10,79	-	1,15	9,64
4109	Upyna-Bijotai-Bardžiai	12,20	-	3,29	8,91
4110	Reistrai-Jomantai-Teneniai	8,03	0,10	7,93	-
4111	Šilalė-Tarksėdis-Šarkai	6,95	-	1,70	5,25
4112	Jomantai-Palaivis	7,80	-	1,12	6,68
4113	Bikavėnai-Žvingiai-Spraudaičiai	3,25	-	0,35	2,90
4114	Karūžiškė II-Beržė	3,60	-	-	3,60
4115	Šiauduva-Rudiškė-Laukdvariai	6,97	-	1,26	5,71

4116	Mišučiai-Jucaičiai	3,28	-	1,10	2,18
4117	Pagrybė-Rūteliai	5,77	-	0,11	5,66
4118	Laukuva-Vaitkaičiai-kelias Rietavas-Varniai	7,62	-	-	7,62
4119	Pajūris-Nedojai	2,45	-	0,04	2,41
4120	Traksėdis-Bokštai	3,20	-	1,05	2,15
4121	Rubinavas-Jucaičiai	5,46	-	0,83	4,63
4207	Žemaičių Naumiestis-Teneniai-Pajūralis	13,30	-	1,77	11,53
4505	Skaudvilė-Upyna-Balsiai	21,89	-	21,89	
4513	Mažonai-Šakvietis-Šilalė	8,45	-	4,23	4,22
4516	Skaudvilė-Bijotai-kelias Kaltinėnai-Kražiai	9,98	-	3,83	6,15
4601	Telšiai-Zarėnai-Tverai-Laukuva	6,54	-	-	6,54
4607	Varniai-Severėnai-Kaltinėnai	15,62	1,60	1,23	12,79
Rajoniniai keliai iš viso		286,42	6,07	84,52	195,83
Šilalės rajono savivaldybės keliai iš viso		413,76	84,43	133,50	195,83

Šaltinis: VĮ „Tauragės regiono keliai“ Šilalės kelių tarnyba

Be krašto ir rajoninių kelių yra vietinės reikšmės keliai, jungiantys rajoninius kelius, kaimus. Vietinės reikšmės keliais taip pat vadinami kiti keliai, naudojami vietiniam susisiekimui. Vietiniai keliai nuosavybės teise (išskyrus kelius, nuosavybės teise priklausančius fiziniams asmenims, taip pat vidaus kelius) priklauso savivaldybėms. Šilalės rajono savivaldybėje vietinės reikšmės kelių ilgis yra 1 617 km. Jų būklė taip pat nėra patenkinama, nes didelę dalį kelių ilgio sudaro žvyro danga (679 km.), kai kelių su patobulinta danga ilgis yra tik 92 km. (žr. Lentelė 43).

2006–2010 m. laikotarpyje žvyro dangos kelių ilgis sumažėjo 42,11 proc., kai kelių su patobulinta danga ilgis padidėjo 25,20 proc. Žvyro dangos vietinės reikšmės kelių sumažėjo daugiau nei buvo padengta kelių patobulinta danga. Taigi, analizuojamu laikotarpiu padidėjo grunto kelių (kelių be dangos) ilgis net 85,82 proc.

Lentelė 43. Vietinės reikšmės automobilių kelių ilgis kilometrais, 2006–2010 m.

Rodikliai	2006	2007	2008	2009	2010
Vietinės reikšmės automobilių kelių ilgis	1 434	1 434	1 434	1 434	1 617
Vietinės reikšmės automobilių kelių su danga ilgis	1 296	1 305	1 305	1 305	771
Vietinės reikšmės automobilių kelių su patobulinta danga ilgis	123	124	124	128	92
Žvyro kelių ilgis	1 173	1 180	1 180	1 177	679
Grunto kelių ilgis	138	129	129	129	846

Šaltinis: Lietuvos Respublikos Statistikos departamentas

Kelių su grunto bei žvyro danga ilgis dalis bendrame savivaldybės kelių ilgyje yra pernelyg didelė (daugiau nei pusė). Grunto keliai pavasario ir rudens metu yra sunkiai išvažiuojami. Be to, žvyro kelių būklė irgi ganėtinai prasta, beveik visus kelius reikia papildomai žvyruoti, nes žvyro sluoksnis yra per plonas. Todėl reikalingos papildomos lėšos vietinės reikšmės keliams asfaltuoti.

Vietinės reikšmės keliai skirstomi į viešuosius ir vidaus kelius. Į Šilalės rajono savivaldybės vietinės reikšmės viešųjų kelių sąrašą yra įtraukti 532 viešųjų kelių ruožai, į vidaus kelių sąrašą yra įtraukta 1 516 vidaus kelių ruožų (žr. Lentelė 44). Tankiausias viešųjų kelių tinklas yra Traksėdžio ir Kvėdarnos seniūnijose: 0,87 ir 0,83 km/km² atitinkamai. Rečiausias kelių tinklas yra Didkiemio seniūnijoje –

0,17 km/km². Tokį mažą kelių tankį lemia tai, kad didelę Didkiemio seniūnijos ploto dalį užima miškai.

Savivaldybės teritorijoje yra 274 gatvės, 69 automobilių stovėjimo aikštelės ir 16 dviračių – pėsčiųjų takų. Palentinio seniūnija išsiskiria tuo, kad joje gatvių iš viso nėra, kai Šilalės miesto seniūnijoje iš viso nėra viešųjų kelių.

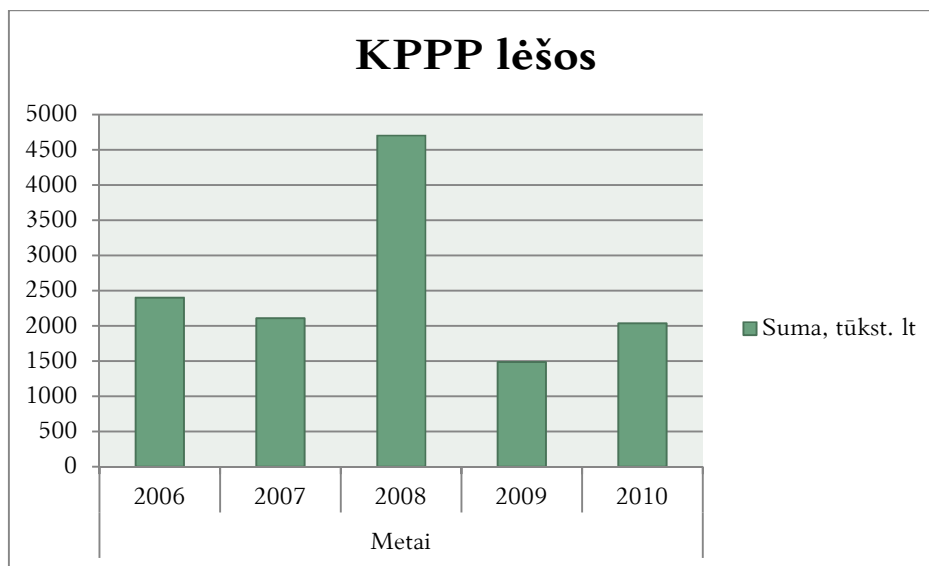
Šilalės rajono savivaldybėje gatvės taip pat yra ne pakankamai asfaltuotos. Bendras Šilalės rajono savivaldybės gatvių ilgis yra 122 677 km, kurių 67,05 proc. (82 257 km) yra asfaltuotos, žvyro dangos gatvės sudaro 26,96 proc. visų gatvių (33 074 km), o gruntas – 5,99 proc. (7 346 km).

Lentelė 44. Vietinės reikšmės kelių, gatvių, pėsčiųjų ir dviračių takų pasiskirstymas pagal seniūnijas, km

Seniūnija	Viešieji keliai	Miestų, miestelių ir kaimų gatvės	Pėsčiųjų, dviračių takai	Vidaus keliai	Bendras ilgis
Bijotų	46,60	5,62	-	55,49	107,71
Bilionių	17,15	4,13	-	30,17	51,45
Didkiemio	8,76	2,54	-	10,26	21,56
Kaltinėnų	105,34	9,29	-	118,38	233,01
Kvėdarnos	112,44	15,42	0,13	60,08	188,07
Laukuvos	94,24	12,35	2,23	134,49	243,31
Pajūrio	56,14	12,41	1,98	64,50	135,03
Palentinio	13,60	-	-	26,16	39,76
Šilalės kaimiškoji	75,59	15,05	4,28	87,12	182,04
Šilalės miesto	-	24,08	0,44	-	24,52
Tenenių	26,84	1,84	0,35	11,02	40,05
Traksėdžio	76,01	7,39	-	57,29	140,69
Upynos	58,99	8,72	1,54	79,87	149,12
Žadeikių	41,91	3,82	-	30,62	76,35
Iš viso	733,61	122,66	10,95	765,45	1 632,67

Šaltinis: Šilalės rajono savivaldybės vietinės reikšmės kelių specialusis planas

Šilalės rajono savivaldybė iš biudžeto vietinės reikšmės kelių remontui lėšų neskiria. Vietinės reikšmės kelių priežiūrai, techniniam remontui ir saugiam eismui užtikrinti savivaldybėms yra skiriamos Kelių priežiūros ir plėtros programos (KPPP) lėšos. 2006–2010 m. KPPP lėšos Šilalės rajono savivaldybei kito netolygiai (žr. Pav. 19). Analizuojamu laikotarpiu daugiausia lėšų buvo skirta 2008 m., o mažiausiai – 2009 m. (1 500 tūkst. lt) 2011 m. pirmoje pusėje buvo skirta 2 450 200 lėšų, t. y. daugiau nei per visus 2010 m. Šiuo metu Šilalės rajono savivaldybėje yra įgyvendinami 6 projektai, finansuojami KPPP ir ES lėšomis.

Pav. 19. Kelių priežiūros ir plėtros programos (KPPP) lėšos Šilalės rajono savivaldybei

Šaltinis: Šilalės rajono savivaldybė

2010 m. Šilalės rajono savivaldybėje buvo registruoti 13 891 individualūs lengvieji automobiliai (22,7 proc. visų Tauragės apskrityje registruotų individualių automobilių) (žr. Lentelė 45). 2006–2010 m. laikotarpyje lengvųjų automobilių skaičius padidėjo visoje šalyje 5,7 proc., apskrityje – 8,2 proc., o Šilalės rajono savivaldybėje – net 11,1 proc.

Pagal 1 000 gyventojų tenkantį individualių lengvųjų automobilių rodiklį Tauragės apskrities vidurkis (507 automobiliai 1 000 gyventojų) viršija šalies vidurkį (479 automobiliai 1 000 gyventojų). Tuo tarpu Šilalės rajono savivaldybės rodiklis (484 automobiliai 1 000 gyventojų) yra mažiausias apskrityje, tačiau viršija šalies vidurkį.

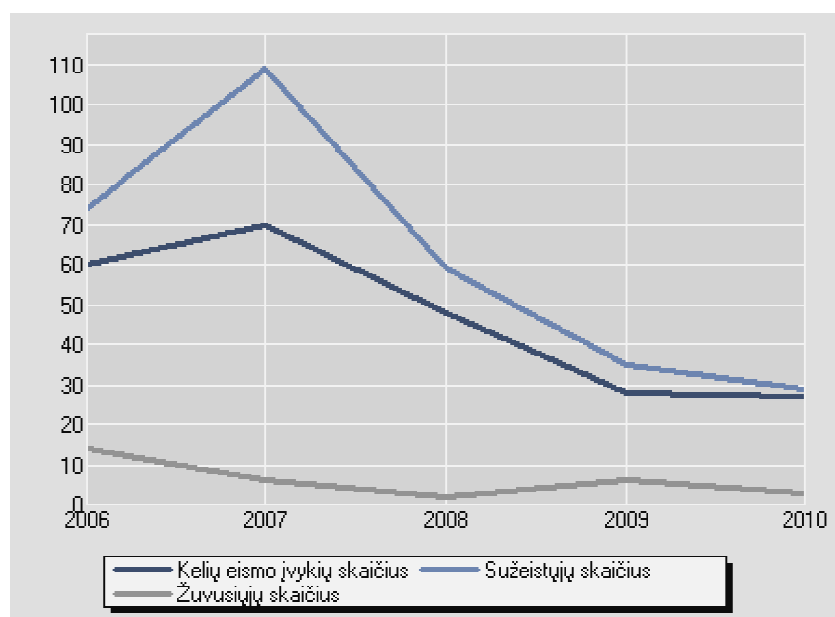
Lentelė 45. Individualių lengvųjų automobilių skaičius, 2006–2010 m.

Teritorija	Rodikliai	2006	2007	2008	2009	2010
Lietuvos Respublika	Individualių lengvųjų automobilių sk.	1 465 164	1 444 249	1 519 071	1 558 450	1 554 270
	1 000 gyventojų tenka individualių lengvųjų automobilių	433	429	453	468	479
Tauragės apskritis	Individualių lengvųjų automobilių sk.	56 187	55 346	59 162	61 125	61 221
	1 000 gyventojų tenka individualių lengvųjų automobilių	437	435	469	490	507
Jurbarko r. sav.	Individualių lengvųjų automobilių sk.	16 615	15 650	16 770	17 254	17 399
	1 000 gyventojų tenka individualių lengvųjų automobilių	466	445	483	504	526
Pagėgių sav.	Individualių lengvųjų automobilių sk.	4 842	4 985	5 358	5 573	5 617
	1 000 gyventojų tenka individualių lengvųjų automobilių	418	437	477	501	523
Šilalės r. sav.	Individualių lengvųjų automobilių sk.	12 354	12 217	13 246	13 789	13 891
	1 000 gyventojų tenka individualių lengvųjų automobilių	406	405	445	468	484

Tauragės r. sav.	Individualių lengvųjų automobilių sk.	22 376	22 494	23 788	24 509	24 314
	1 000 gyventojų tenka individualių lengvųjų automobilių	438	444	473	491	505

Šaltinis: Lietuvos Respublikos Statistikos departamentas

Nepaisant prastos vietinės reikšmės ir rajoninių kelių kokybės, 2006–2010 m. laikotarpyje Šilalės rajono savivaldybėje itin sumažėjo kelių eismo įvykių ir jose sužeistųjų bei žuvusiųjų skaičiai (žr. Pav. 20). Analizuojamu laikotarpiu kelių eismo įvykių skaičius sumažėjo 55 proc., sužeistųjų eismo įvykių metu – 60,8 proc. ir žuvusiųjų – 78,6 proc. Itin sumažėjęs kelių eismo įvykių mastas ir su juo susiję sužeistų ir žuvusiųjų skaičiai rodo, kad eismo situacija Šilalės rajono savivaldybėje gerėja, t. y. pasiteisina saugaus eismo priemonės.

Pav. 20. Kelių eismo įvykiai Šilalės rajono savivaldybėje, 2006–2010 m.

Šaltinis: Lietuvos Respublikos Statistikos departamentas

4.2. INŽINERINĖ INFRASTRUKTŪRA

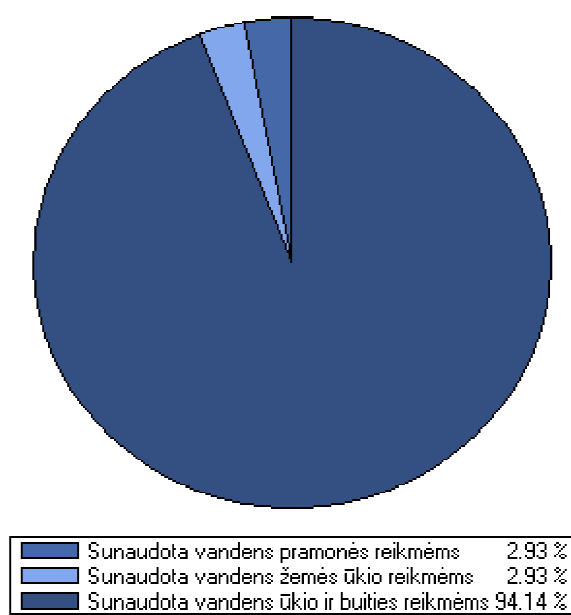
4.2.1. Vandens tiekimas ir nuotekos

Šilalės rajono savivaldybėje centralizuotai geriamąjį vandenį tiekia ir vandens nuotekas tvarko UAB „Šilalės vandenys“. Savivaldybėje vandentiekio tinklų ilgis yra 179,0 km., o vandens nuotekų tinklų ilgis – 48,5 km. Savivaldybėje iš viso yra 60 vandenviečių.

Prie centralizuotų vandens tiekimo tinklų Šilalės rajono savivaldybėje yra prisijungę 15 486 gyventojai, t. y. 53,9 proc. visų savivaldybės gyventojų. Taigi, centralizuotai tiekiamo geriamo vandens prieinamumas yra ganėtinai mažas, kadangi yra prieinamas šiek tiek daugiau nei pusei savivaldybės gyventojų. Tiekiamo geriamo vandens kokybės bakteriologiniai rodikliai yra geri, o

pagal cheminius rodiklius yra viršijamas geležies junginių kiekis tose vietovėse, kur nėra nugeležinimo stočių.

Lietuvos Respublikos Statistikos departamento duomenimis, 2006–2009 m. laikotarpyje vandens sunaudojimas Šilalės rajono savivaldybėje sumažėjo 10,2 proc. Beveik visas vanduo yra sunaudojamas ūkio ir buities reikmėms, kai pramonės ir žemės ūkio reikmėms sunaudojimas nesiekia 6 proc. (žr. Pav. 21).

Pav. 21. Sunaudota vandens, 2009 m.

Šaltinis: Lietuvos Respublikos Statistikos departamentas

Šilalės rajono savivaldybėje yra naudojamas požeminio vanduo, tačiau ne visas paimamas vanduo yra sunaudojamas, todėl susidaro vadinamieji vandens nuostoliai. Visgi, vandens nuostoliai Šilalės rajono savivaldybėje yra mažiausi Tauragės apskrityje (žr. Lentelė 46). Šilalės rajono savivaldybėje susidarantys vandens nuostoliai tesudaro 18,6 proc. visų apskrities vandens nuostolių.

Lentelė 46. Vandens paėmimas ir sunaudojimas 2010 m. tūkst. m³ per metus

Teritorija	Paimta vandens			Sunaudota vandens		Sutaupyta vandens kiekis apytakinėse vandens tiekimo ir pakartotinai naudojamo vandens sistemose	Vandens nuostoliai
	iš viso	požeminio	perduota kitiems	iš viso	požeminio		
Jurbarko r. sav.	1 119	1 115	0	838	834	0	281
Pagėgių r.	590	590	0	428	428	0	162
Tauragės r. sav.	922	922	81	825	825	0	205
Šilalės r. sav.	589	589	0	441	441	0	148
Iš viso Tauragės apskrityje	3 220	3 216	81	2 532	2 528	0	796
Iš viso Lietuvos	3 860	138 403,4	13 525,3	3 831	111 426,8	364 210,5	28 504,3

Respublikoje	239,5	716,7
--------------	-------	-------

Šaltinis: Aplinkos apsaugos agentūra

Šilalės rajono savivaldybėje yra 13 buitines ir gamybinės nuotekas išleidžiančių įmonių, t. y. 32,5 proc. visų Tauragės apskrities nuotekas išleidžiančių įmonių (žr. Lentelė 47). Šilalės rajono savivaldybėje išleistų buitinių ir gamybinių nuotekų į paviršinius vandenis kiekis yra mažiausias apskrityje. Be to, užterštų (be valymo) išleidžiamų buitinių ir gamybinių nuotekų Šilalės rajono savivaldybėje nėra, o nepakankamai išvalytos nuotekos sudaro 2,1 proc. visų išleidžiamų buitinių ir gamybinių nuotekų.

Lentelė 47. Nuotekų išleidimas 2010 m. tūkst. m³ per metus

Teritorija	Išleidžiančių įmonių skaičius	Buitinės ir gamybinės nuotekos					
		Išleista į paviršinius vandenis					
		Iš jų					
		Iš viso	Išmatuota prietaisais	nereikalaus įmončių valymo	išvalytų iki nustatytų normų	nepakankamai išvalytų	užterštų (be valymo)
Jurbarko raj.	4	718	610	0	700	18	0
Pagėgiai	4	556	0	0	403	140	13
Šilalės raj.	13	469	0	0	459	10	0
Tauragės raj.	19	1 745	1 721	0	1 741	4	0
Iš viso Tauragės apskrityje	40	3 488	2 331	0	3 303	172	13

Šaltinis: Aplinkos apsaugos agentūra

Šilalės rajono savivaldybėje per 2010 m. į paviršinius vandenys buvo išleista 152 tūkst. m³ paviršinių nuotekų, t. y. 12,2 proc. visų Tauragės apskrityje išleidžiamų paviršinių nuotekų (žr. Lentelė 48). Savivaldybėje tik 36,2 proc. išleidžiamų paviršinių nuotekų yra išvalytos iki normos, kai 60,5 proc. visų paviršinių nuotekų yra išleidžiamos be valymo. Be to, tik Šilalės rajono savivaldybėje yra išleidžiama nepakankamai išvalytų paviršinių nuotekų (3,2 proc. visų paviršinių nuotekų). Lyginant su kitomis Tauragės apskrities savivaldybėmis, tik Pagėgių savivaldybėje didesnė išleidžiamų paviršinių nuotekų dalis yra išvalytų iki normos – 91,3 proc. visų paviršinių nuotekų.

Lentelė 48. Nuotekų išleidimas 2010 m. tūkst. m³ per metus

Teritorija	Išleidžiančių įmonių skaičius	Paviršinės nuotekos išleistos į paviršinius vandenis			
		iš viso	Iš jų		
			išvalytų iki nustatytų normų	nepakankamai išvalytų	be valymo
Jurbarko raj.	4	433	120	0	313
Pagėgiai	4	23	21	0	2
Šilalės raj.	13	152	55	5	92
Tauragės raj.	19	639,3	209	0	430,3
Iš viso Tauragės apskrityje	40	1 247,3	405	5	837,3

Šilalės rajono savivaldybėje vandens nuotekos yra valomos dviem būdais: biologiškai ir mechaniškai. Pagrindinės vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo problemos rajone yra šios:

- susidėvėję vandentiekio tinklai bei arteziniai gręžiniai;
- valymo įrenginių stoka, o esami yra seni;
- visoje savivaldybėje yra tik 9 geriamo vandens nugeležinimo stotys.

Šiuo metu įgyvendinti ES sanglaudos fondo finansuojami projektai: Vingininkų gyvenvietės vandentiekio ir nuotekų tinklai, Kvėdarnos miestelio vandentiekio ir nuotekų tinklai, Kvėdarnos nuotekų valykla. Baigiamas įgyvendinti Šilalės miesto vandentiekio ir nuotekų tinklų projektas (jo pabaiga 2012 m. sausis) ir Balsių gyvenvietės vandentiekio ir nuotekų tinklų (pabaiga 2012 m. vasaris). Vykdomi viešieji pirkimai Laukuvos miestelio vandentiekio ir nuotekų tinklų bei valymo įrenginių projekto įgyvendinimui. Taip pat gal bus vykdomas Pajūrio miestelio vandentiekio ir nuotekų tinklų bei valyklos remonto darbai.

4.2.2. Šilumos ūkis

Šilalės rajono savivaldybėje pagrindinis šilumos tiekėjas yra UAB „Šilalės šilumos tinklai“, kurie priklauso Lietuvos šilumos tiekėjų asociacijai. Įmonėje dirba 40 darbuotojai, iš kurių 37 darbuotojams darbas įmonėje yra pagrindinė veikla.

Pagal Lietuvos šilumos tiekėjų asociacijos duomenis, 2010 m. UAB „Šilalės šilumos tinklai“ tiekė šilumą 149 pastatams, iš kurių 99 – gyvenamieji pastatai, 29 – biudžetinių organizacijų ir visuomeniniai pastatai ir 21 – kiti šildomi pastatai. Iš viso centralizuotai šildymas yra tiekiamas 93 daugiabučiams (1 776 butams) ir 6 1-2 butų individualiems namams. Iš viso UAB „Šilalės šilumos tinklai“ apšildo 98 432 m² gyvenamųjų namų plotą.

2010 m. Lietuvos šilumos tiekėjų asociacijos duomenimis, Šilalės rajono savivaldybėje šilumos tinklų ilgis yra 14,6 km. 12,5 km sudaro termofikaciniai tinklai, 1,7 km – karšto vandens tinklai ir 0,4 km – nebalansiniai tinklai.

UAB „Šilalės šilumos tinklai“ tiekama šiluma yra generuojama 4 katilinėse. Įmonė eksploatuoja šias katilines:

- katilinė Nr. 1 (Vingininkų kaimas), instaliuotas galingumas – 17,5 MW, šilumos tinklų ilgis – 9 559 m.;
- katilinė Nr. 2 (Vytauto Didžiojo g. 23, Šilalė), bendras galingumas – 2,96 MW, šilumos tinklų ilgis – 856 m.;

- katilinė Nr. 3 (Kvėdarnos miestelis), katilinės galingumas – 3,8 MW, šilumos tinklų ilgis – 3 632 m.;
- katilinė Nr. 4 (Pajūrio miestelis), katilinės galingumas – 0,4 MW, šilumos tinklų ilgis – 171 m.

Šilalės rajono savivaldybėje atsinaujinantis energijos šaltiniai sudaro 99,85 proc. šilumos gamybai sunaudojamų kuro sąnaudų (žr. Lentelė 49). Tik 0,15 proc. įmonės katilinėse naudojamo kuro sudaro dyzelinis kuras, suskystintos dujos, skalūnų alyva, panaudota alyva, krosnių ir mažų katilinių kuras.

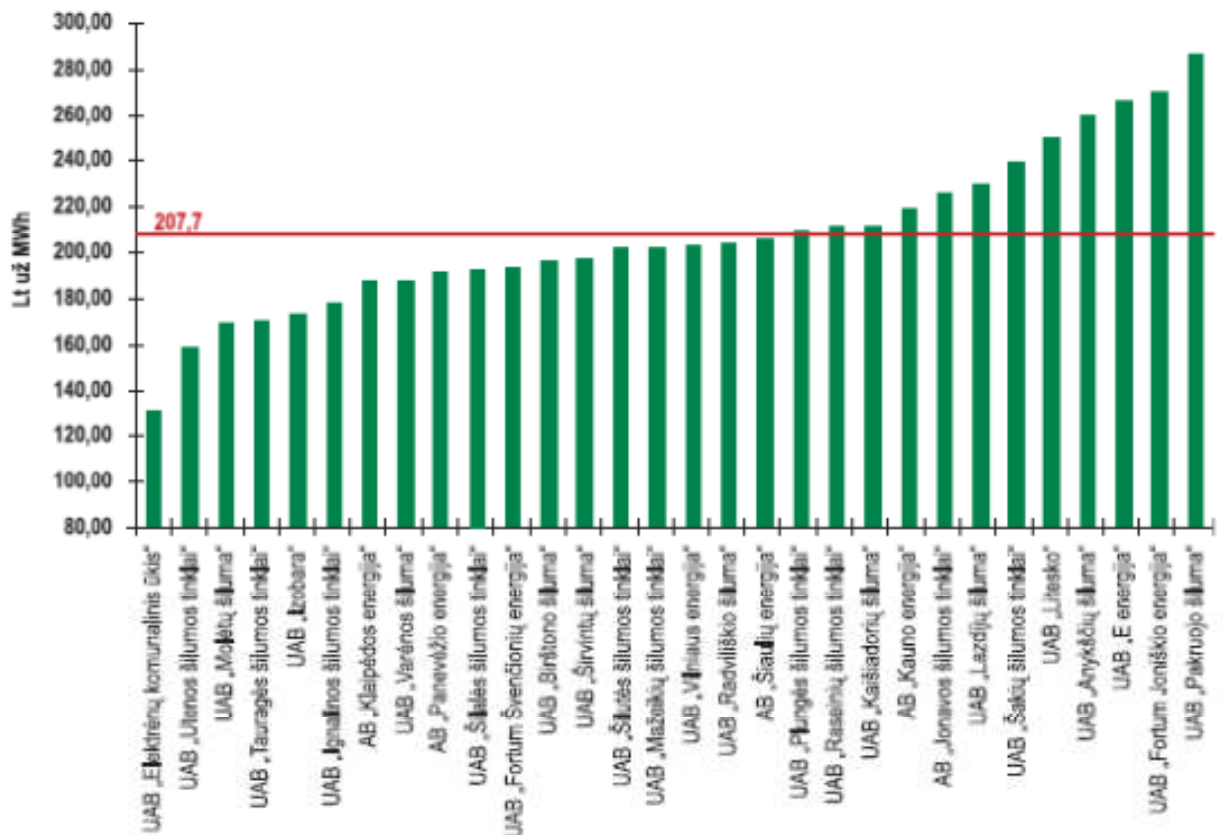
Lentelė 49. UAB „Šilalės šilumos tinklai“ kuro sąnaudos pagal rūšį šilumos gamybai, 2010 m.

Mediena, malkos, pjuvenos, skiedros, biokuras	Dyzelinas kuras, suskystintos dujos		Skalūnų alyva, krosnių kuras, mažų katilinių kuras, panaudota alyva		Iš viso sutartinio kuro
	Natūralus	Sutartinis	Natūralus	Sutartinis	
3 432	2	3	2	2	3 437

Šaltinis: Lietuvos šilumos tiekėjų asociacijos ūkinės veiklos metinė apžvalga 2010 m.

Lietuvos Respublikoje iš viso yra 210 biokuro katilinių ir 360 biokuro katilai. Pagal Lietuvos šilumos tiekėjų asociacijos duomenis, UAB „Šilalės šilumos tinklai“ 80,6 proc. šilumos gamybai naudoja biokuro, t. y. vienas didžiausių rodiklių Lietuvos Respublikoje. Daugiau kaip 50 proc. biokuro dalis bendrame kuro balanse yra tik 14 iš 41 šalies šilumą tiekiančiose įmonių.

2010 m. Šilalės rajono savivaldybėje vidutinis šilumos energijos tarifas buvo 192,77 litai už MWh be PVM. Šilumos energijos tarifas skiriasi vartotojams: gyventojams vidutinis tarifas – 195,20 litai už MWh be PVM, o kitiems vartotojams – 186,90 litai už MWh be PVM. Vidutinė šilumos kaina, tiekiamą UAB „Šilalės šilumos tinklų“, yra mažesnė už Lietuvos Respublikos vidurkį (žr. Pav. 22).

Pav. 22. Vidutinė šilumos kaina be PVM, 2010 m.

Šaltinis: Lietuvos šilumos tiekėjų asociacijos ūkinės veiklos metinė apžvalga 2010 m.

UAB „Šilalės šilumos tinklai“ pagrindinės problemos yra šilumos tiekimo patikimumas, šilumos nuostolių bei savikainos mažinimas. 2010 m. UAB „Šilalės šilumos tinklai“ perdavimo technologiniai nuostoliai buvo 6,9 tūkst. MWh, t. y. 21,1 proc.

Šiuo metu yra įgyvendinamas investicinis projektas „Šilumos tiekimo trasų modernizavimas Šilalės mieste“. Bendras modernizuojamų trasų ilgis yra 6 825,5 m. 2010 m. buvo pastatyta ir pradėta eksploatuoti nauja 0,4 MW galingumo katilinė Pajūrio miestelyje. 2008 m. atliktas katilinės Nr. 2, esančios Šilalės mieste, renovacija, sumontuojant naujus katilus, kurių kūrenimui naudojamas biokuras (buvo naudojamas skystas kuras). Šiuo metu reikalinga katilinės Nr. 3, esančios Kvėdarnos miestelyje, šilumos tinklų renovacija bei katilinės pagrindinės įrangos atnaujinimas.

4.2.3. Elektros energija

Šilalės rajono savivaldybė įeina į bendrą Lietuvos elektros energijos tiekimo tinklą. Elektros energiją tiekia ir elektros tinklų priežiūra atlieka AB „LESTO“. Šilalės elektros tiekimo sistemos (ETS) aptarnaujamoje teritorijoje, kuri sutampa su rajono administracinėmis ribomis, yra:

- 110/35/10 kV transformatorinė pastotė (TP) – Šilalė su 16 MV 110 kV ir 10,5 MV 35 kV transformatoriais;
- 110/10 kV TP – Laukuva su 16 MV 110 kV transformatoriumi;
- 35/10 kV TP – Kvėdarna su 35/10 kV 4,5 MV transformatoriumi;
- 35/10 kV TP – Pajūris su 35/10 kV 4 MV transformatoriumi;
- 35/10 kV TP – Kaltinėnai su dviem 35/10 kV 3,2 MV transformatoriais.

Transformatorinės Šilalės rajono pastotės sumontuotos prieš 20–30 metų, dauguma įrengimų yra moraliai ir techniškai pasenę, tačiau dėl nuolatinio planinio ir einamojo remonto minėti įrengimai tinkamai atlieka savo funkcijas. Skirstomajame tinkle esančios transformatorinės pastotės 10 ir 0,4 kV linijos yra gana geros būklės, ir gali praleisti žymiai didesnę galią nei vartojama šiuo metu.

Šilalės rajone baigtas montuoti technologijų bendrovės „Siemens“ ir alternatyvios energijos projektų plėtros įmonių grupės „4energia“ vėjo jėgainių parkas. Parke įrengtos „Siemens“ vėjo turbinos SWT-2.3-101, kurių kiekvienos elektrinė galia 2,3 MW. Perspektyvos alternatyvios energetikos naudojimui Šilalės rajono savivaldybėje yra didelės.

4.2.4. Dujų ūkis

Šilalės rajono savivaldybėje gamtinių dujų tinklo nėra, todėl gyventojai naudoja suskystintas dujas. Visgi, Valstybinė kainų ir energetikos kontrolės komisija suderino magistralinio dujotiekio Jurbarkas–Klaipėda statybos investicijų projektą, Lietuvos Respublikos Vyriausybei priėmus sprendimą iš dalies finansuoti ES fondų lėšomis gamtinių dujų perdavimo sistemos modernizavimą ir plėtrą. Nacionalinėje energetikos strategijoje numatyta magistralinio dujotiekio Jurbarkas – Klaipėda statyba turėtų būti užbaigta iki 2013 metų. Įgyvendinus šį projektą, nuo dujotiekio Jurbarkas – Klaipėda atšakos atsirastų galimybė dujofikuoti Šilalės rajono vartotojus.

4.2.5. Ryšiai

VĮ „Lietuvos paštas“ Šilalės rajono savivaldybėje turi 15 pašto skyrių, iš kurių 1 yra Šilalės mieste, o 14 – kaimo vietovėse. Kiekvienoje seniūnijoje yra po pašto skyrių, todėl pašto paslaugos yra prieinamos rajono savivaldybės gyventojams.

Telekomunikacijų paslaugas Šilalės mieste teikia AB „TEO LT“, UAB „Omnitel“, UAB „Bitė GSM“ ir UAB „Tele-2“. Pagal įmonių pateikiamus ryšio aprėpties žemėlapius, kokybiškas mobilusis ryšys yra prieinamas beveik visoje rajono teritorijoje, išskyrus miškingas teritorijas.

Statistinės informacijos apie interneto vartotojų skaičių savivaldybėse nėra pateikiama. Visgi, Šilalės rajono savivaldybės gyventojai turi galimybę naudotis nemokamu internetu Šilalės rajono viešojoje bibliotekoje ir jos filialuose, esančiuose visose seniūnijose.

4.3. GYVENAMASIS FONDAS

Gyvenamas fondas apskaitomas pagal nuosavybės formas ir jo buvimo vietą. Prie gyvenamojo fondo nepriskiriami vasarnamiai, medžiotojų nameliai, poilsio vietės, poilsio namai, sanatorijos, sodo nameliai ir kiti pastatai skirti laikinam gyvenimui.

2010 m. gyvenamasis fondas Šilalės rajono savivaldybėje sudarė 659 tūkst. m² naudingojo ploto, iš kurio miesto – 139,6 tūkst. m² ir kaimo – 519,4 tūkst. m². Tauragės apskrityje mažesnis gyvenamasis fondas buvo tik Pagėgių savivaldybėje (žr. Lentelė 50). 2006–2010 m. laikotarpyje gyvenamasis fondas Šilalės rajono savivaldybėje sumažėjo 5,1 proc., kai Lietuvos Respublikoje padidėjo 4 proc. ir apskrityje – 5,2 proc.

Vienam Šilalės rajono savivaldybės gyventojui vidutiniškai teko 23 m² naudingo gyvenamojo ploto: mieste – 23,9 m² ir kaime – 22,7 m². Šis rodiklis yra mažiausias Tauragės apskrityje ir mažesnis už šalies vidurkį (26,1 m²). Nors 2006–2010 m. gyvenamasis fondas Šilalės rajono savivaldybėje mažėjo, tačiau naudingas plotas, tenkantis vienam gyventojui, padidėjo 0,9 proc. Tuo tarpu Lietuvos Respublikos naudingas plotas, tenkantis vienam gyventojui, padidėjo 7,7 proc. ir Tauragės regione – net 11,2 proc.

Lentelė 50. Gyvenamasis fondas, 2006–2010 m.

Teritorija	Rodikliai	2006	2007	2008	2009	2010
Lietuvos Respublika	Gyvenamasis fondas, tūkst. m ²	81 416,8	82 120,2	83 351,3	83 186,1	84 832,5
	Naudingasis plotas, tenkantis vienam gyventojui, m ²	24,1	24,4	24,9	25	26,1
Tauragės apskritis	Gyvenamasis fondas, tūkst. m ²	2 947,4	2 959,1	3 023,4	3 050,3	3 107,9
	Naudingasis plotas, tenkantis vienam gyventojui, m ²	22,9	23,2	24	24,4	25,8
Jurbarko r.	Gyvenamasis fondas, tūkst. m ²	887,4	893,8	905,6	921,1	938,7

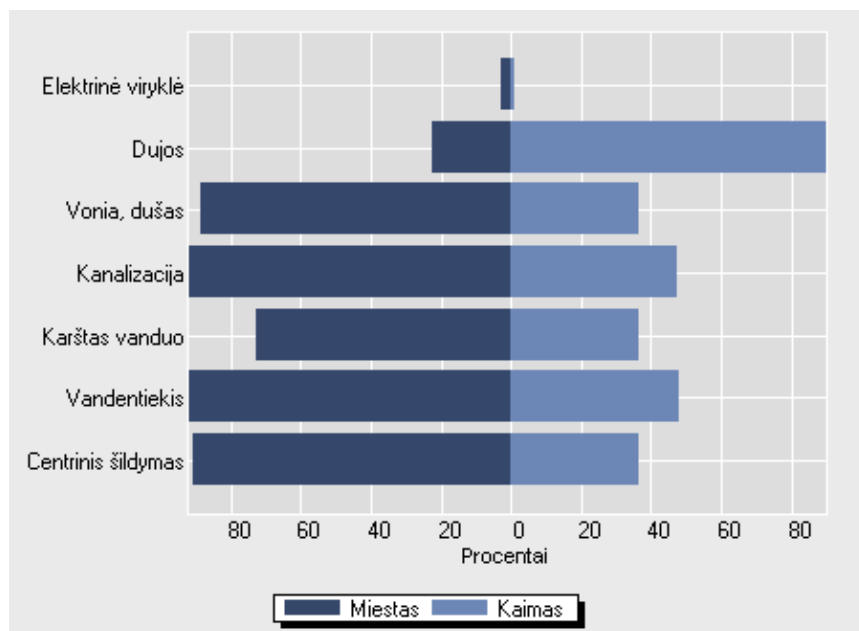
sav.	Naudingasis plotas, tenkantis vienam gyventojui, m ²	24,9	25,4	26,1	26,9	28,4
Pagėgių sav.	Gyvenamasis fondas, tūkst. m ²	248,1	248,1	255,5	293,6	295,4
	Naudingasis plotas, tenkantis vienam gyventojui, m ²	21,4	21,8	22,8	26,4	27,5
Šilalės r. sav.	Gyvenamasis fondas, tūkst. m ²	694,5	696,8	678,5	643	659
	Naudingasis plotas, tenkantis vienam gyventojui, m ²	22,8	23,1	22,8	21,8	23
Tauragės r. sav.	Gyvenamasis fondas, tūkst. m ²	1 117,4	1 120,4	1 183,8	1 192,6	1 214,8
	Naudingasis plotas, tenkantis vienam gyventojui, m ²	21,9	22,1	23,5	23,9	25,2

Šaltinis: Lietuvos Respublikos Statistikos departamentas

Didžioji dalis gyvenamojo fondo pagal nuosavybės teisę yra privačios nuosavybės. Lietuvos Respublikoje tik 0,2 proc. gyvenamojo fondo yra valstybės, savivaldybių nuosavybė, kai Šilalė rajono savivaldybėje sudaro 1,4 proc. (Tauragės apskrityje – 1,8 proc.). 2006–2010 m. privačios nuosavybės gyvenamasis fondas plėtėsi, o valstybių ir savivaldybių nuosavybės šalyje sumažėjo 15 proc., Tauragės apskrityje – 24 proc. ir Šilalės rajono savivaldybėje – net 29,4 proc. Šilalės rajone savivaldybės ir valstybės nuosavybės gyvenamasis fondas mažėjo sparčiausiai, lyginant su apskrities ir šalies vidurkiais.

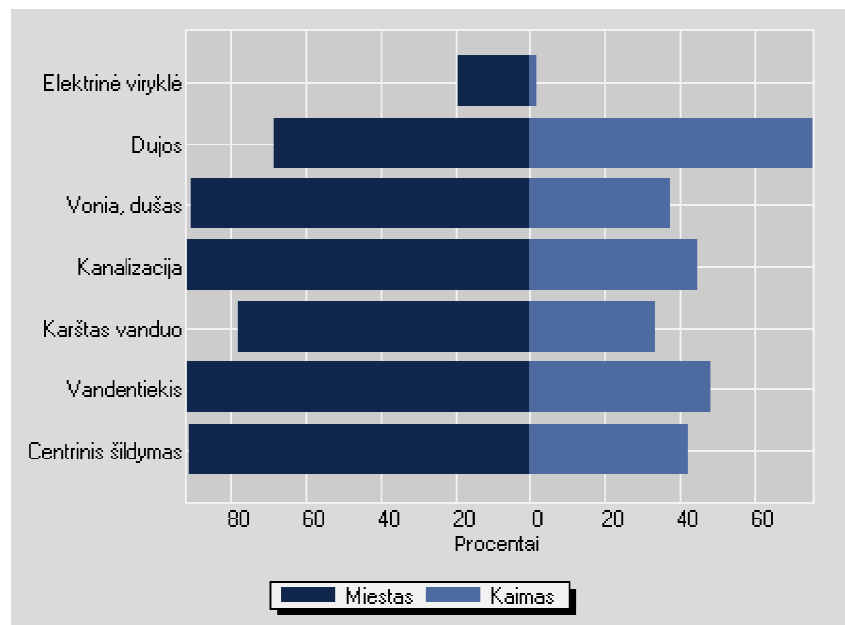
Kitas svarbus rodiklis, analizuojant Šilalės rajono savivaldybės gyvenamąjį fondą ir būsto problemas, yra gyvenamojo fondo aprūpinimas patogumais. Didžiausia gyvenamojo fondo yra aprūpinta dujomis 76 proc. (šalyje – 71 proc.), o mažiausiai – elektrine virykle 1,4 proc. (šalyje – 12,8 proc.). Šilalės rajono savivaldybės gyvenamojo fondo aprūpinimo patogumais rodikliai žymiai atsilieka nuo Lietuvos Respublikos vidurkių, išskyrus aprūpinimu dujomis. Aprūpinimas centralizuotu šildymu, vandentiekiu, kanalizacija ir vonia bei dušų šalyje viršija 70 proc., kai Šilalės rajono savivaldybėje nesiekia 50 ar 60 proc.

Kaip ir šalyje, savivaldybėje skiriasi gyvenamųjų būstų aprūpinimas mieste ir kaime (žr. Pav. 23 ir Pav. 24). Tiek šalyje, tiek savivaldybėje mieste didesnė dalis gyvenamojo fondo yra aprūpinta patogumais nei kaime, išskyrus dujas. Lyginant Lietuvos Respublikos vidurkius su Šilalės rajono savivaldybės rodikliais, tai savivaldybėje kaime gyvenamasis fondas yra santykinai sutampa su šalies vidurkiais.

Pav. 23. Gyvenamojo fondo aprūpinimas patogumais Šilalės rajono savivaldybėje, 2009 m.

Šaltinis: Lietuvos Respublikos Statistikos departamentas

Pav. 24. Gyvenamojo fondo aprūpinimas patogumais Lietuvos Respublikoje, 2009 m.

Šaltinis: Lietuvos Respublikos Statistikos departamentas

1998 m. pasibaigus gyvenamųjų patalpų lengvatinio privatizavimo laikotarpiui, didžioji dalis būsto fondo savivaldybėje tapo privačia nuosavybe. Likęs neprivatizuotas būstas šiuo metu sudaro socialinio būsto fondą ir pagal Valstybės paramos būstui įsigyti ar išsinuomoti įstatymą yra nuomojamas mažas pajamas turintiems savivaldybės gyventojams.

Šilalės rajono savivaldybėje daugiausia asmenų (šeimų) socialiniam būstui išsinuomoti buvo įtraukti į bendrus sąrašus. 2010 m. tokių asmenų (šeimų) buvo 113, arba 38,2 proc. visų įtrauktų į sąrašus socialiniam būstui nuomotis (žr. Lentelė 51). Kita didelė asmenų (šeimų) grupė yra jaunos šeimos (91 šeimos, arba 30,7 proc. visų įtrauktų į sąrašus socialiniam būstui nuomotis). 2006–2010 m. laikotarpyje asmenų (šeimų), įtrauktų į socialinio būsto nuomos sąrašus, skaičius padidėjo net 63,5 proc. Pažymėtina, kad daugėjo asmenų (šeimų) socialiniam būstui normuotis pagal visus sąrašus.

Lentelė 51. Asmenys (šeimos), buvę sąrašuose socialiniam būstui nuomoti Šilalės rajono savivaldybėje, 2006–2010 m.

	2006	2007	2008	2009	2010
Iš viso pagal sąrašus:	108	169	215	264	296
Jaunos šeimos	36	46	63	74	91
Našlaičiai ir likę be tėvų globos asmenys	3	5	12	22	27
Neįgalūs asmenys (šeimos)	26	36	40	46	35
Bendrasis sąrašas (nepatekę į kitus sąrašus)	42	61	73	91	113
Socialinio būsto nuomininkai, turintys teisę į būsto sąlygų pagerinimą	1	1	2	2	2
Šeimos, auginančios tris ar daugiau vaikų (įvaikių)	-	20	25	29	28

Šaltinis: Lietuvos Respublikos Statistikos departamentas

Nepaisant augančiam socialinio būsto poreikiui, asmenų (šeimų), kuriems buvo išnormuotas savivaldybės socialinis būstas, skaičius nepakito ir yra itin mažas. 2010 m. iš viso tik 4 asmenims (šeimoms) buvo išnuomotas savivaldybės socialinis būstas (žr. Lentelė 52). Analizuojamu laikotarpiu nė vienam socialinio būsto nuomininkui, turinčiam teisę į būsto sąlygų pagerinimą, nebuvo išnuomotas socialinis būstas. Tuo tarpu daugiausia socialinio būsto buvo išnuomota jaunosoms šeimoms ir asmenims (šeimoms) pagal bendrąjį sąrašą – po 9 šeimas ar asmenys pagal abu sąrašus.

Lentelė 52. Asmenims (šeimoms) išnuomotas savivaldybės socialinis būstas Šilalės rajono savivaldybėje, 2006–2010 m.

	2006	2007	2008	2009	2010
Iš viso pagal sąrašus:	4	9	7	4	4
Jaunos šeimos	4	3	-	1	1
Našlaičiai ir likę be tėvų globos asmenys	-	-	1	1	-
Neįgalūs asmenys (šeimos)	-	1	1	-	1
Bendrasis sąrašas (nepatekę į kitus sąrašus)	-	5	3	1	-
Socialinio būsto nuomininkai, turintys teisę į būsto sąlygų pagerinimą	-	-	-	-	-
Šeimos, auginančios tris ar daugiau vaikų (įvaikių)	-	-	2	1	2

Šaltinis: Lietuvos Respublikos Statistikos departamentas

Socialinio būsto trukumo problema susijusi su statybų sektoriumi ir jo tendencijomis. 2007–2008 m. socialinio būsto buvo išnuomota daugiausiai asmenų (šeimų), o krizės metu, palietusios itin skaudžiai statybų ir nekilnojamo turto rinką, skaičius stabilizavosi iki 4 asmenų (šeimų) per metus.

4.4. APLINKOS APSAUGA

Atliekų tvarkymas. Aplinkos kokybė yra nustatoma oro, vandenų, dirvožemio bei fizikine tarša ir atliekų tvarkymu. Šilalės rajono savivaldybės teritorijoje ekspertiniais vertinimais kasmet susidaro beveik 6 000 tonų komunalinių atliekų, t. y. apie 209 kg komunalinių atliekų vienam gyventojui ir tai sudaro tik apie 51 proc. nuo šalies vidurkio. Didžiąją dalį (60 proc.) mišrių komunalinių atliekų sudaro biologiškai skaidžios atliekos (biologinės atliekos (maisto/virtuvės atliekos ir žaliosios atliekos), popierius/kartonas, mediena, natūralūs pluoštai, įvairi smulkmė ir pan.). Antrinės žaliavos sudaro 35 proc. nuo bendro komunalinių atliekų kiekio, iš kurių didžiąją dalį sudaro pakuočių atliekos (virš 50 proc.).

Šilalės rajono savivaldybės teritorijoje surinktos mišrios komunalinės atliekos nuo 2009 m. liepos mėn. vežamos šalinti į Tauragės regiono nepavojingų atliekų sąvartyną. Šis sąvartynas buvo atidarytas 2007 m. lapkričio 23 d. Tauragės rajono Leikiškių kaime. Komunalinių atliekų surinkimo ir jų transportavimo į regioninę sąvartyną paslaugas teikia UAB „Šilalės komunalinis ūkis“, sudaręs sutartį su UAB „Tauragės regiono atliekų tvarkymo centras“.

UAB „Tauragės regiono atliekų tvarkymo centras“ administruoja Šilalės rajono savivaldybės komunalinių atliekų tvarkymo sistemą, t. y. organizuoja viešųjų komunalinių atliekų tvarkymo paslaugų teikimą savivaldybės teritorijoje. Įmonė eksploatuoja didžiųjų (didelių gabaritų) atliekų surinkimo aikštelę, esančią Šilalės rajono savivaldybės Vingininkų kaime, kur yra priimamos buities pavojingos atliekos, buities elektros ir elektronikos įrangos atliekos, didžiosios atliekos (tame tarpe naudoti nebetinkamos padangos), statybinės atliekos, nebetinkamos naudojimui automobilių dalys bei kitos apmokestinamųjų gaminių atliekos, statybos ir griovimo atliekos ir kitos specifinės atliekos.

UAB „Tauragės regiono atliekų tvarkymo centras“ taip pat eksploatuos žaliųjų atliekų kompostavimo aikštelę ir mechaninio-biologinio apdorojimo gamyklą (šie atliekų perdirbimo įrenginiai yra dar tik įrenginėjami). Tauragės apskrities komunalinių atliekų tvarkymo sistemos plėtrai įvertinti buvo parengta investicinio projekto „Tauragės regiono komunalinių atliekų tvarkymo sistemos plėtra: biologiškai skaidžių atliekų tvarkymo infrastruktūros sukūrimas“ galimybių studija ir paraiška Europos Sąjungos Sanglaudos fondo finansavimui gauti. Finansavimas 15,24 mln. Lt sumai yra patvirtintas: ES paramos lėšos – 12,95 mln. litų, regiono savivaldybių lėšos – 2,29 mln. litų (Šilalės rajono savivaldybės įnašo dydis (23,5 proc.) – 538 tūkst. litų).

Kiekvienoje iš Šilalės rajono seniūnijų yra antrinių žaliavų surinkimo konteinerių aikštelės. Kol kas 1 antrinių žaliavų surinkimo konteinerių aikštelė (po 3 konteinerius kiekvienoje) teko apie 2 000 gyventojų, bet aikštelės savivaldybės teritorijoje išdėstytos netolygiai. Įrengus trūkstamas aikšteles numatytose vietose, jų išdėstymas taps tolygesnis ir 1 aikštelė teks apie 350–400 gyventojų.

Nuo 2012 m. balandžio 1 d. Šilalės rajono savivaldybėje įvesta vietinė rinkliava už komunalinių atliekų tvarkymą. Tokiu būdu savivaldybėje yra užtikrintas komunalinių atliekų tvarkymo sistemos visuotinumas.

Oro tarša. Įvairūs kiekiai teršalų į orą Šilalės rajone patenka iš stacionarių (pramonė įmonės, katilinės) bei mobiliųjų šaltinių (automobiliai, traktoriai). Aplinkos apsaugos agentūra pateikia duomenys tik apie oro taršą iš stacionarių šaltinių pagal administracines teritorijas.

2010 m. iš viso šalyje buvo 895 įmonės, išleidžiančios teršalus į aplinkos orą, iš kurių tik 3,9 proc. veikia Tauragės apskrityje (mažiausias rodiklis) (žr. Lentelė 53). Taip pat apskrityje išleidžiamų teršalų kiekis yra mažiausias visoje šalyje ir sudaro tik 1,1 proc. visų šalyje į orą išleidžiamų teršalų. Ganėtina maža oro tarša Tauragės apskrityje yra sąlygojama to, apskrityje nėra didelių pramonės įmonių, kurios išleistų didelius kiekius teršalų į aplinkos orą.

Nuo 2008 iki 2010 m. bendras teršalų kiekis, išmetamas į aplinkos orą, šalyje ir Tauragės apskrityje sumažėjo: 10,3 proc. ir 42 proc. atitinkamai. Normatyvas didžiausiai leistinai taršai apskrityje taip pat sumažėjo 47,4 proc., kai šalyje, atvirkščiai, padidėjo 15,6 proc. Teršalų emisijos rodikliai ir oro taršos mažėjimo tendencija rodo, kad Tauragės apskrityje esant geriausiai oro kokybei.

Lentelė 53. Teršalų emisija į aplinkos orą iš stacionarių taršos šaltinių, 2008–2010 m.

Apskritis	2008 m.			2009 m.			2010 m.		
	Įmonių skaičius	Viso išmesta į orą	Normatyvas DLT ²	Įmonių skaičius	Viso išmesta į orą	Normatyvas DLT	Įmonių skaičius	Viso išmesta į orą	Normatyvas DLT
Vilniaus	169	6 469,4	20 295,6	165	6 435,5	21 275,1	167	7 289,7	45 779,2
Kauno	184	11 121,6	29 010,3	190	10 363,6	27 092,6	187	10 477,3	26 421,8
Klaipėdos	110	8 087,2	23 158,2	107	7 925,7	21 472,1	106	5 786,4	17 253,6
Šiaulių	105	5 816,8	13 542,3	103	4 837,8	13 639,5	103	5 199,4	13 644,0
Panevėžio	97	2 727,8	8 239,7	95	2 625,5	8 099,2	98	2 788,7	8 048,8
Alytaus	48	1 324,3	2 888,3	47	1 211,4	2 975,8	53	1 322,9	3 066,4
Marijampolės	53	1 698,8	3 009,2	58	1 694,1	3 035,3	58	1 929,7	3 382,2
Utenos	44	1 265,2	2 969,3	45	1 420,2	2 762,3	45	1 951,3	2 965,7
Tauragės	34	1 227,6	2 368,3	33	639,0	1 224,3	35	712,5	1 246,6
Telšių	41	31 340,4	40 320,6	42	27 364,8	45 651,8	43	26 419,9	50 840,9
Viso	885	71 179,6	145 802,3	885	64 518,1	147 228,5	895	63 878,2	172 649,6

Šaltinis: Aplinkos apsaugos agentūra

² DLT – Didžiausia leistina tarša.

2010 m. Šilalės rajono savivaldybėje buvo išleistos 191,1 tonos teršalų, t. y. 26,8 proc. visų Tauragės apskrityje išleidžiamų teršalų į aplinkos orą. Didesnę dalį teršalų išleidžiama tik Tauragės rajono savivaldybėje – 352,7 tonos, arba 49,5 proc. visų apskrityje išleidžiamų teršalų. 2008–2010 m. laikotarpyje išmetamų teršalų į atmosferą kiekis Šilalės rajono savivaldybėje padidėjo 37,4 tonomis, arba 19,5 proc., nors tuo pačiu metu apskrities rodikliai mažėjo.

2010 m. Šilalės rajono savivaldybėje vienam gyventojui teko 6,6 kilogramai išmetamų teršalų, t. y. 12,1 proc. daugiau nei vidutiniškai Tauragės apskrityje, tačiau 66 proc. mažiau nei vidutiniškai šalyje (žr. Lentelė 54). Tais pačiais metais savivaldybėje ir apskrityje vienam kvadratiniam kilometrui teko 161 kilogramas teršalų, t. y. 83,5 proc. mažiau nei vidutiniškai šalyje.

2008–2010 m. laikotarpyje išmetamų teršalų kiekis vienam gyventojui šalyje sumažėjo 8,5 proc. ir Tauragės apskrityje – net 40,2 proc., tačiau Šilalės rajono savivaldybėje padidėjo 22,7 proc. Išmetamų teršalų kiekis vienam kvadratiniam kilometrui Lietuvos Respublikoje sumažėjo 10,3 proc. ir Tauragės apskrityje – net 42,1 proc., kai Šilalės rajone padidėjo 19,9 proc. Nepaisant žemų oro taršos rodiklių, tačiau į aplinkos orą išmetamų teršalų kiekis Šilalės rajono savivaldybėje didėjo.

Lentelė 54. Teršalų išmetimas į atmosferą iš stacionarių taršos šaltinių, 2008–2010 m.

Teritorija	Rodikliai	2008	2009	2010
Lietuvos Respublika	Išmestų teršalų kiekis tenkantis vienam gyventojui, kg	21,2	19,3	19,4
	Išmestų teršalų kiekis tenkantis 1 kvadratiniam kilometrui, kg	1 090	988	978
Tauragės apskritis	Išmestų teršalų kiekis tenkantis vienam gyventojui, kg	9,7	5,1	5,8
	Išmestų teršalų kiekis tenkantis 1 kvadratiniam kilometrui, kg	278	145	161
Jurbarko r. sav.	Išmestų teršalų kiekis tenkantis vienam gyventojui, kg	4,4	3,2	3,7
	Išmestų teršalų kiekis tenkantis 1 kvadratiniam kilometrui, kg	101	72	83
Pagėgių sav.	Išmestų teršalų kiekis tenkantis vienam gyventojui, kg	3	3,4	4
	Išmestų teršalų kiekis tenkantis 1 kvadratiniam kilometrui, kg	63	70	82
Šilalės r. sav.	Išmestų teršalų kiekis tenkantis vienam gyventojui, kg	5,1	5,7	6,6
	Išmestų teršalų kiekis tenkantis 1 kvadratiniam kilometrui, kg	129	141	161
Tauragės r. sav.	Išmestų teršalų kiekis tenkantis vienam gyventojui, kg	17,6	6,5	7,2
	Išmestų teršalų kiekis tenkantis 1 kvadratiniam kilometrui, kg	753	276	299

Šaltinis: Lietuvos Respublikos Statistikos departamentas

Didžioji dauguma (90,68 proc.) išmetamų teršalų į atmosferą Šilalės rajono savivaldybėje yra anglies monoksidas (žr. Lentelė 55). Lietuvos Respublikoje tik 31,48 proc. išleidžiamų teršalų sudaro anglies monoksidas. Tuo tarpu sieros anhidridas, kuris išmetamų teršalų struktūroje šalyje sudaro 25,31 proc., savivaldybėje sudaro tik 0,11 proc. visų į atmosferą išmetamų teršalų.

Lentelė 55. Taršos į aplinkos orą iš stacionarių šaltinių išmetamų medžiagų struktūra, 2010 m.

Savivaldybė	Bendras išmetamų medžiagų kiekis, tonų per metus	Kietos medžiagos, proc.	Sieros anhidridas, proc.	Azoto oksidai, proc.	Anglies monoksidas, proc.
Tauragės r. sav.	352,67	6,26	7,86	11,88	75,28
Šilalės r. sav.	191,07	6,12	0,11	8,65	90,68
Jurbarko r. sav.	124,85	11,80	3,97	21,15	74,07
Pagėgių sav.	43,92	4,72	2,74	15,39	74,59
Iš viso Lietuvoje	63 878,2	5,36	25,31	16,92	31,48

Šaltinis: Aplinkos apsaugos agentūra

Kadangi išmetamų teršalų kiekis Šilalės rajono savivaldybėje didėja, todėl atsižvelgiant į išmetamų medžiagų struktūrą, didžiausią nerimą kelia anglies monoksido mažinimas atmosferoje.

4.5. SSGG ANALIZĖ

Stiprybės	Silpnybės
Krašto, rajoninių ir vietinės reikšmės kelių tinklas yra pakankamai išplėtotas	Rajoninių ir vietinės reikšmės kelių techninė būklė neatitinka gyventojų ir verslo poreikių
Švari ir patraukli gamtinė aplinka, mažas vandens ir oro užterštumas	Nėra pasiektas geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tinklų visuotinumas
Aprūpinimo elektra infrastruktūra yra gerai išplėtotą ir užtikrina patikimą elektros tiekimą vartotojams	Trūksta geriamo vandens nugeležinimo stočių ir vandens nuotekų valymo įrenginių
Šilumos ūkyje naudojamas biokuras	Vandentiekio tinklai yra pasenę, jiems reikalinga renovacija
Įdiegti viešieji interneto prieigos taškai kaimo vietovėse (viešosiose bibliotekose)	Gyvenamasis fondas nėra pakankamai aprūpintas patogumais, lyginant su šalies vidurkiu
Užtikrintas komunalinių atliekų tvarkymo paslaugos visuotinumas	
Galimybės	Grėsmės
Didesnis dėmesys alternatyvių energijos šaltinių panaudojimui	Savivaldybės lėšų trūkumas dideliems infrastruktūros projektams kofinansuoti
Didesnė skiriamos KPPP lėšos vietinės reikšmės ir rajoninių kelių dangos gerinimui	Rajoninių ir vietinės reikšmės kelių būklė turės neigiamą įtaką turizmo plėtojimui, privažiavimui prie turizmo objektų
Planuojama eksploatuoti žaliųjų atliekų kompostavimo aikštelę ir mechaninio-biologinio apdorojimo gamyklą	Didėjant kelių apkrovimui ir automobilių srautui, didėja ir aplinkos oro tarša, auganti kietųjų teršalų emisija į aplinką
ES paramos įsisavinimas vandentvarkos, šilumos ūkio ir atliekų tvarkymo infrastruktūros projektuose	Augantis socialinio būsto laukiančių asmenų skaičius
Gamtinių dujų dujotekio atšakos nutiesimas	